

CUPRINS

EDITORIAL : „ADEVĂRURI INCOMODE”	7
ULTIMA MEA MISIUNE - Col (r) Ștefan Ceașescu-Tăulescu.....	11
1989 – Sfârșit de an, sfârșit de regim - Col (r) Ștefan Ceașescu-Tăulescu	25
MĂRTURII INEDITE (II) General-colonel (r) dr. Constantin Olteanu, fost ministru al Apărării Naționale în dialog cu Dr. ist Alex Mihai Stoenescu (II).....	29
AVATARURILE UNUI REVOLUTIONAR SI STRÂMBĂTATEA UNOR LEGI – Gl. Bg. (r) Vasile Malureanu.....	45
Amintiri ce s-au vrut șterse: Gelu Voican Voiculescu în dialog cu Dr.ist. Alex Mihai Stoenescu.....	48
CAZUL DR. SCHÄCHTER ȘI CONSECINȚELE SALE - Gl. bg. (r) Mihail Viorel Țibuleac.....	69
ALERTĂ: EpidemiE DE HOLERĂ - Col (r) Nicolae Zărnescu	73
Spionaj, diamante și valută - Prof. univ dr. Cristian Troncotă.....	77
Întreprinderea de Pescuit Oceanic, unicat al industriei alimentare din economia socialistă - Col (r) Nicolae Zarnescu	82
UMBRE PE IMAGINEA SECURITĂȚII (II) - Gl.bg. (r) Vasile Mălureanu	87
CULDUȘII – O CARTE CARE NU LAUDĂ, NU ACUZĂ, DAR NICI NU SCUZĂ PE NIMENI - Col. (r) Valeriu Ilica	97
SIMBOLURILE NAȚIONALE ROMÂNEȘTI SUB STĂPÂNIRE UNGUREASCĂ - Dr. Gelu Neamtu.....	105
Până când? - Prof.univ dr. Cristian Troncotă	115
O ARMATĂ DE MINCINOȘI SAU CARTEA LUI VIOREL DOMENICO „REVOLUȚIA DE GHIPS” - Dr.ist Alex Mihai Stoenescu	121
ISTORIA CARE NE DOARE - Prof.univ dr. Cristian Troncotă	126
Siluatori ai limbii române - Paul Carpen	135
Decernarea premiilor revistei Intelligence	137
Simpozioane și dezbateri, Pitești, Râmnicu Vâlcea	137
Despre Intelligence-ul postmodern.....	139
Dezvoltarea tehnologică și sistemul de securitate	140
DIN VIAȚA ȘI ACTIVITATEA ACMRR – SRI	141
PREZENȚI ÎN VIAȚA ȘI CULTURA CETĂȚII	143
NOI APARIȚII EDITORIALE	144
„VITRALII – LUMINI ȘI UMBRE” – PREZENȚĂ ȘI ECOURI	145

„VITRALII – LUMINI ȘI UMBRE”

Consultanți științifici

Acad. Dinu C. Giurescu
Prof. univ. dr. Ioan Scurtu
Prof. univ. dr. Corvin Lupu
Dr. ist. Alex Mihai Stoenescu
Conf. univ. dr. Aurel V. David

Colegiul de redacție

Redactor șef: Gl. bg.(r) prof. univ. dr. Cristian Troncotă

Redactor șef adjunct: Paul Carpen

Secretar de redacție: Gl. bg. (r) Maria Ilie

Membri:
Gl. mr. (r) Dumitru Bădescu
Col. (r) Mihai Constantinescu
Col. (r) Hagop Hairabetian
Gl. mr.(r) Marin Ioniță
Gl. bg. (r) Nechifor Ignat
Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu

Imagine și probleme economice:

Gl. bg. (r) Adrian Bărbulescu

Pentru abonamente, doritorii se pot adresa ACMRR-SRI la adresele menționate în pagina precedentă. Publicația poate fi achiziționată la sediile sucursalelor ACMRR – SRI, prin librăria on-line www.semneartemis.ro, iar în format electronic la www.virgoebooks.com

Potrivit art. 206 CP, responsabilitatea juridică pentru conținutul materialelor publicate revine exclusiv autorilor acestora. Opiniile și punctele de vedere exprimate de autori în cuprinsul revistei pot să nu corespundă integral cu cele ale ACMRR-SRI. Reproducerea sub orice formă a conținutului acestei publicații este permisă cu menționarea sursei și a autorului. Manuscrisele nepublicate nu se restituie.

EDITORIAL : „ADEVĂRURI INCOMODE”

Într-o societate democratică, la un moment dat vine timpul când adevărul – oricât de neplăcut ar fi să-l auzi, oricât de nepolitic ar fi să-l spui – trebuie totuși rostit.

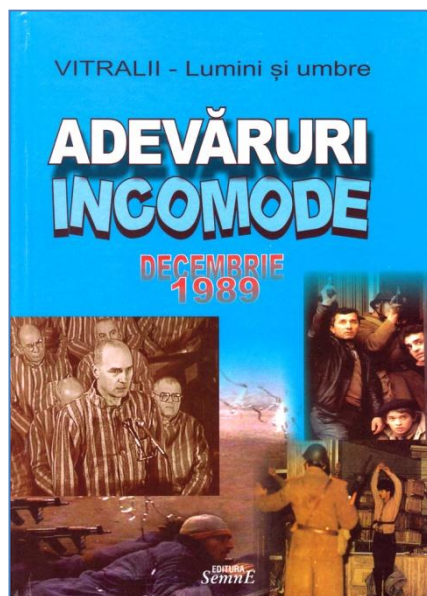
(Al Gore, vicepreședinte al SUA, 1993-2001)

Citatul de mai sus deschide primul proiect editorial al redacției „*Vitralii – Lumini și umbre*” care, la patru ani de la apariția revistei, pune în fața cititorilor, sub acest titlu, tabloul lui decembrie 1989 așa cum a fost perceput de unii dintre cei care au participat nemijlocit la evenimente, dar mai ales de colegii noștri din Asociația Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din Serviciul Român de Informații, care nu doar au trăit acele zile de foc, dar au avut capacitatea – prin specificul activității profesionale – să discearnă și să analizeze elementele aparent „întâmplătoare” cu care s-au confruntat și să împărtășească trăirile și amintirile lor prin intermediul revistei.

Rezultatul acestui ambițios proiect este volumul „*Adevăruri incomode – Decembrie 1989*”, apărut la editura Semne sub coordonarea redacției „*Vitralii – Lumini și umbre*”¹, din a cărui prefață redăm câteva fragmente care sperăm să fie nu numai o profesiune de credință, ci și o invitație la lectură și meditație.

„Pentru cel care deschide acest volum se poate ridica întrebarea firească: de ce a fost nevoie să apară o nouă carte privind evenimentele din decembrie 1989, atunci când despre acele zile tulburi s-a vorbit și s-a scris atât de mult? Care sunt datele noi pe care volumul le pune în fața cititorilor? Întrebări simple, la care răspunsurile nu pot fi însă la fel de simple.

Într-adevăr, despre decembrie 1989 s-a vorbit și s-a scris mult. Au apărut tot felul de relatări, multe dintre ele

¹ Volumul poate fi achiziționat de la sucursalele ACMRR-SRI sau prin librăria on-line www.semneartemis.ro

indirecte, bazate pe alte relatări, la fel de sigure ca și „informațiile” din care Teodor Brateș își alcătua atunci fulminantele sale comunicări la Televiziunea română. Multe asemenea relatări aparțin unor persoane care au aflat despre evenimente și nu le-au trăit nemijlocit. Sau aparțin unor persoane dornice să-și creeze un postament pe care să se cațere pentru a striga mai puternic, cerând tot felul de avantaje. Sau aparțin unor inși care au interesul să ascundă adevărata lor implicare, adevăratele lor fapte.

Au fost elaborate cronologii, pe ore și minute, ale diferitelor întâmplări, dar nu reiese clar de ce lucrurile s-au petrecut așa cum s-au petrecut și nu altfel. Mai puține sunt lucrările de analiză, din care să se desprindă esențele, acele date fundamentale care rămân ascunse după perdeaua de fum a faptelor mărunte, nesemnificative. La fel de puține sunt și lucrările prin care se dezvăluie anumite tipare acționale sau, la fel de important, elemente din biografiile unor lideri autoprocamați sau ale unor actori principali ai evenimentelor, acele accidente biografice de natură să explice deciziile acestora.

Pentru societate, modificările produse în decembrie 1989 au fost, incontestabil, absolut necesare. Pentru unii indivizi însă, îndeosebi pentru cei care au obținut beneficii personale datorită acestora, adevărurile despre evenimente sunt cât se poate de incomode.

Revista „*Vitralii – Lumini și umbre*”, prin materialele analitice și memorialistice pe care le publică, vizează programatic prezentarea unor adevăruri privind momente semnificative din istoria recentă a României și a serviciilor sale de informații, adevăruri dobândite prin activitatea de *intelligence*.

Rostind public adevărul despre evenimentele din decembrie 1989, revista noastră apără implicit demnitatea și onoarea veteranilor din serviciile de informații române. Desigur, numai prin efortul depus de către membrii Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere din SRI nu va fi posibil să se înlăture, în timp scurt, stratul gros de zgură verbală, de injurii, de calomnii și minciună revărsat, ani în șir, asupra celor care au făcut parte din una dintre cele mai necesare instituții ale sistemului de apărare și siguranță națională. Pentru că servicii menite a culege informații secrete pe care conducerea politică să le folosească în elaborarea deciziilor sale există în orice stat, fie acesta român, german, israelian, rus sau american.

Demersul nostru a fost și este dificil, dar treptat ceața minciunii se împrăștie. Adevărul își face drum spre sufletele, spre mințile oamenilor. Iar drumul pe care și-l croiește este din ce în ce mai larg, mai drept, mai accesibil.

Se conturează tot mai limpede ideea că mulți dintre aceia care, arborând un așa-zis elan revoluționar, urlau „*Jos Securitatea!*”, făceau aceasta nu atât pentru a se răzbuna, nu din spirit justițiar, ci aveau ochii ațintiți către zilele ce urmau să vină, când jefuirea avuției naționale nu ar fi fost posibilă în condițiile existenței unor puternice servicii de apărare a acesteia. Nu puțini erau și cei care nu făceau altceva decât – executând ordine primite din exterior – încercau să ațâțe spiritele vizând o eventuală destructurare a României.

Făcând din instituția Securității vinovatul unic pentru toate erorile vechiului regim, rămân la adăpost activiștii de partid, cei care reprezentau „forța politică conducătoare”, rămân la adăpost membrii forurilor legiuitoare, cei care alcătuiau normele juridice considerate astăzi strâmbe și limitatoare ale drepturilor omului, rămân la adăpost magistrații care aplicau cu severitate și nu o singură dată strâmb legile respective, rămân la adăpost propagandiștii care cântau „Epoca de aur”, rămân la adăpost responsabili militari care au distribuit arme civililor și au executat foc ucigaș în acele zile și nopți de spaimă și derută.

Iată cât de mulți sunt aceia pentru care adevărurile despre decembrie 1989 sunt incomode și, cu toate acestea, noi vom continua a le rosti fără teama ca nu cumva să-i deranjăm.

Mai sunt și astăzi politicieni, formatori de opinie etc., care folosesc termenul „securist” ori acea invenție aiuritoare, neasumată de niciun dicționar, și anume „securistic”, pentru a-și exprima ranchiuna față de vreun adversar. Mai sunt și astăzi „analști” care picură în sufletele tinerilor ură și minciună. Oamenii stăpâni pe propriile destine și în primul rând tinerii simt însă nevoia de a căuta și a descoperi adevărul. Lor le oferim istoria așa cum au trăit-o participanții la dăltuirea ei.

Nu putem să nu subliniem că ofițerii de Securitate, împotriva cărora se întreține o atmosferă de culpabilizare colectivă, nu au cerut în fața legii sancționarea celor care i-au arestat fără motiv, care i-au lipsit de libertate perioade îndelungate, i-au supus la umilințe psihice și la rele tratamente, cu consecința unor decese sau vătămări corporale permanente.

Ei nu au cerut descoperirea și sancționarea celor care au torturat, au ucis, au profanat cadavrele unor militari români vinovați doar de a fi fost încadrați în Ministerul de Interne.

Ei nu au cerut să se analizeze corectitudinea procurorilor și a judecătorilor care au declanșat atunci acțiuni judiciare pe motive imaginare.

Ei nu au cerut, așa cum poate ar fi trebuit, să fie trase la răspundere persoanele care, prin radioteleviziune și presă, au lansat și au colportat zvonuri aberante, cu consecințe dintre cele mai grave, precum și politicienii care, difuzând asemenea zvonuri, le-au dat girul înaltelor lor funcții și, astfel, credibilitate în fața populației.

Dimpotrivă, foștii ofițeri de Securitate vin astăzi și propun elaborarea unui act normativ care să îi absolve de răspundere penală pe toți aceia care în decembrie 1989 au comis acte reprobabile de natura celor menționate mai sus. Și trebuie subliniat cu toată fermitatea că nu este vorba de o pledoarie *pro domo sua*. Niciun militar din rândul Securității nu a fost acuzat de asemenea fapte, deși încercările nu au lipsit.

Dorim ca volumul **„Adevăruri incomode – Decembrie 1989”**, adus în fața publicului la 24 de ani după evenimentele încă tulburi petrecute în decembrie 1989 în România, să constituie o sursă de informare pentru toți cei care vor dori să știe mai mult despre acest punct de inflexiune în istoria țării.

Numai în acest fel se vor disipa umbrele din această parte a trecutului nostru recent, făcând loc adevărului curat pe care să-l lăsăm moștenire urmașilor noștri.

Istoria nu poate fi scrisă pe minciună.

«Minciunile sunt religia sclavilor și a stăpânilor lor. Adevărul este dumnezeul oamenilor liberi». Așa spunea Maxim Gorki. Și nu putem decât să fim de acord cu el.

21 decembrie 1989: **ULTIMA MEA MISIUNE**

Cunoașterea, prevenirea și contracararea amenințărilor și pericolelor îndreptate împotriva securității statului au fost tratate întotdeauna și peste tot în lume cu toată responsabilitatea.

La 21 decembrie 1989, m-am aflat la limita dintre viață și moarte. Fizic, m-am vindecat, dar sufletește încă nu. Trăirile de atunci și suferințele ulterioare au rămas ca niște amprente urâte și dureroase pentru tot restul vieții. Chiar și după două decenii, amintirile acelor evenimente îmi sunt încă vii în memorie și se derulează ca un film de groază, la care inițial am fost obligat să asist, pentru ca apoi să mă absoarbă, cu totul, în scenele lui de calvar.

Atunci s-a profătat din plin de starea critică a populației, care ajunsese aproape de explozia socială. Toate indiciile arătau că nu era decât o chestiune de timp până să se găsească locul, momentul și împrejurările favorabile pentru aprinderea fitilului detonator.

Adversitatea față de regim, altădată tăcută, începuse să se manifeste mai deschis. Răbufnirile de nemulțumire din marile unități economice ale județului, inclusiv de la Cugir, altădată sporadice și anemice, au devenit treptat, spre mijlocul lunii decembrie, mai frecvente și mai consecvente, cu extinderi și în alte zone sociale.

Declanșarea, cu imbold extern, a revoltei de la Timișoara, cu tot cortegiul său de violențe soldate cu morți și răniți, prezentată aberant în mass-media externe, nu i-a lăsat indiferenți nici pe muncitorii de la Cugir. Influențați de propaganda „Europei Libere”, de unii emisari veniți din orașul de pe Bega și de câțiva transfugi trecuți prin tabăra maghiară de la Bicske, aceștia au încetat lucrul în dimineața de 21 decembrie.

Pe mine, această ultimă lună a anului 1989 mă găsea, după 25 de ani de muncă în lumea informațiilor, locotenent-colonel, șef al serviciului de contrainformații în sectoarele economice și adjunct al șefului Securității județene Alba. Din această poziție, am cunoscut informativ întreaga gamă de probleme cu care se confrunta județul, pe toate liniile de muncă, precum și eforturile pentru valorificarea preventivă a informațiilor, în conformitate cu ordinele interne și legile țării.

Singura modalitate de acțiune pe care o aveam la dispoziție era informarea decidenților de pe plan local și central, singurii îndrituiți prin lege să ia măsuri. Insistam ca ei să acționeze pentru eliminarea stărilor de lucruri negative și, în consecință, a pericolelor generate de acestea. Zilnic, uneori chiar

de mai multe ori pe zi, se întocmeau sinteze ale unor astfel de probleme, iar în unele cazuri factorii competenți erau informați și verbal, în mod operativ, pentru a lua măsurile impuse de situație. Spre dezamăgirea mea și a colegilor mei, în ultimul timp informații de valoare erau ignorate ori reacțiile și remedierile erau tot mai puține, întârziate și anemice.

Pe acest fond deosebit de tensionat, în dimineața zilei de 21 decembrie 1989, am fost informat de Grupa de securitate din Cugir că, după unele comentarii la locul de muncă în legătură cu evenimentele de la Timișoara, un grup de circa 50-60 tineri muncitori de la Secția Scolărie 1 a Întreprinderii Mecanice Cugir au încetat lucrul și au ieșit foarte agitați în curtea unității. Grupăți în fața secției, au ținut un moment de reculegere pentru un student cugirean împușcat la 16/17 decembrie în timpul manifestațiilor violente din capitala Banatului, iar apoi au început să scandeze lozinci de solidaritate cu muncitorii timișoreni: „Veniți cu noi!”, „Ieri în Timișoara, azi în toată țara!”. Prin contacte directe și prin pornirea sirenelor din uzină, unii muncitori au încercat să îi mobilizeze alături de ei și pe alți colegi, inclusiv din secțiile speciale (de armament). De asemenea, și-au propus să mărșăluiască pe aleile întreprinderii și în fața pavilionului administrativ, într-o demonstrație de solidarizare cu cei care s-au ridicat împotriva dictaturii ceaușiste și au cerut înlăturarea dictatorului.

Știrea s-a răspândit rapid în restul uzinei, astfel că și alți muncitori au devenit deosebit de agitați și neliniștiți.

În fața acestor noutăți informative, ca șef al grupului de contrainformații în sectoarele economice, am primit ordin de la șeful Securității Județene să mă deplasez la Cugir, pentru a preveni sustragerea de armament, muniție și substanțe explozive din sectoarele speciale, dar și alte stări de pericol determinate de dereglarea procesului de producție.

Cugirul, un oraș situat la 35 km de Alba Iulia, avea peste 30.000 de locuitori și era cunoscut drept o bicentenară citadelă muncitorească. Întreprinderea Mecanică, cea mai mare unitate economică din județ, număra circa 18.000 de angajați, iar produsele sale, în principal produse speciale, erau exportate în 50 de țări de pe cinci continente.

Presăți de faptul că manifestanții se aflau la câteva sute de metri și nu se mai putea întreprinde altceva, am căzut de acord să fie lăsați în interiorul uzinei, pe platoul din fața clădirii administrative, unde să li se asculte doleanțele, fără a-i irita, și să se încerce influențarea lor pozitivă. În același timp, am cerut celor din secțiile speciale să-și închidă și să-și blocheze atelierile, pe care apoi să le

păzească pentru a împiedica ajungerea manifestațiilor în punctele vulnerabile și în zonele ultrasensibile.

În continuare, pentru a mă edifica asupra măsurilor cu caracter preventiv din celelalte sectoare ale întreprinderii, am luat legătura cu ing. Petre Dănilă, directorul general al unității, care mi-a dat asigurări că totul se menține la nivelul de protecție și vigilență stabilit. Totuși, având în vedere atitudinea unor persoane certate cu legea, am căzut de acord, pentru mai multă siguranță, să se suplimenteze paza și să se dispună controale și la magazinele de armament ale gărzilor patriotice din întreprindere și la depozitele de substanțe explozive.

În încercarea de a descongiona orașul, care la acea oră găzduia echivalentul a două schimburi muncitorești, cam 10.000 de oameni, în bună parte navetiști, am luat legătura cu șeful stației C.F.R. pentru a încerca să pornească trenurile-curse muncitorești, aflate în mare întârziere. Staționarea lor se datora faptului că manifestații se așezaseră în grupuri pe linia ferată curentă și produsese defectiuni la aparatura electrodinamică de semnalizare și la calea de rulare, prin slăbirea elementelor de susținere și de cuplare.

Pe traseul de întoarcere, după cum a rezultat din plângerile înregistrate la Miliție, o parte dintre manifestați au avut un comportament violent, spărgând geamuri și sustrăgând alimente și băuturi alcoolice din baruri, restaurante și magazine alimentare. În jurul orei 16.00, manifestații, mobilizați surprinzător de repede, au încercuit sediul Miliției locale, blocând în interior 15 cadre ale Ministerului de Interne.

Foarte vocali și agitați, în timp ce unii cereau insistent eliberarea arestaților fluturându-și bățele, alții clamau solidaritatea cu revolta de la Timișoara și strigau sloganuri anticeaușiste și antidictatoriale. Într-un scenariu aproape identic, cam la aceeași oră, alți manifestați violenți acționau în mod asemănător, atacând instituții ale statului la Sibiu, Cislădie, Caransebeș și București.

Din sediu, căpitanul Pop Valentin, comandantul Miliției, ieșit la balcon, a încercat calmarea elementelor agitate, explicându-le că în clădire nu există niciun arestat, iar dacă doresc să verifice să-și aleagă o delegație care să facă acest lucru. Nu a apucat să-și termine propunerea că vocaliștii mulțimii au început să huiduie și să-și agite în aer bățele și pietrele în gesturi amenințătoare. Retragerea și revenirea de mai multe ori a comandantului și a altor ofițeri, cu aceleași intenții pacifiste, au fost respinse cu brutalitate de fiecare dată, dovedind că cererea de eliberare a arestaților era doar un pretext pentru atacarea sediului Miliției și a cadrelor M.I. Dezvăluirea acestor intenții nu s-a lăsat prea mult așteptată. Chiar în momentele următoare, acestea erau concretizate în

amenințări macabre de genul: „V-a sunat ceasul!”; „Vă vom da foc și veți arde ca niște șobolani!”; „Vă vom face torțe!”.

Alți agresori smulseseră de la intrare cablurile de telefoane și de alimentare cu energie electrică. Pentru a preveni sustragerea, comandantul a ordonat ca armamentul și muniția – depozitate inițial la parter – să fie transportate și asigurate la etajul clădirii. Operațiunea s-a desfășurat greu, pe întuneric, sub bombardamentul agresorilor și concomitent cu acțiunile de stingere a focarelor de incendii. Afară, într-un comportament sălbatic, erau vandalizate și incendiate cele zece autoturisme ale cadrelor și instituției, sub privirile neputincioase ale proprietarilor. Alte elemente, la fel de agresive, pătrunseseră în căminele de acces și distrugneau vanele instalațiilor de apă și caldură ori se urcaseră pe terasa blocului să distrugă antenele și aparatura de comunicare prin radio, cu stațiile de la județ și autoturismele în misiune.

Asedierea a continuat, făcând ca mediul din interior să devină tot mai insuportabil, din cauza fumului dens și a căldurii degajate de incendiile care nu mai puteau fi stăpânite. Se rezista tot mai greu, oamenii „furând”, din când în când, câte o gură de aer de la colțul inferior al ferestrelor ținute permanent de pietre și sticle incendiare. Aerul irespirabil și înecăcios din interiorul imobilului a determinat și apariția primelor stări de leșin, care au creat panică în rândul tuturor celor care erau sechestrați în infern. Toți alergau disperați dintr-o parte în alta, cercetând încăperile care aveau vedere în afară, pentru a căuta soluții de salvare. În acest timp, o explozie puternică, produsă la parterul clădirii, a fulgerat întunericul și a zguduit toată construcția, amplificând și mai mult spaima deja instalată. Dezmeticindu-se, lucrătorii de miliție și-au dat seama că focul ajunsese la restul de muniție, rămasă în camera de depozitare din cauza intensificării atacurilor. Această detunătură deosebit de puternică a produs reacții și în exterior.

Dinspre spital, aflat la circa 150 de metri, și blocurile laterale, s-au auzit mai multe împușcături de origine necunoscută, unele ajungând chiar și la demonstranți care, incitați și provocați, și-au intensificat atacurile absurde asupra sediului Miliției. În jurul orei 18.00, când imobilul ardea ca o torță, iar interiorul era inundat de căldură și mai ales de fumul sufocant, cei aflați aici au fost obligați să aleagă între asfixiere și saltul de la etaj în mijlocul mulțimii, cu riscurile de rigoare.

Toți au optat pentru soluția care le oferea mai multe șanse de scăpare și au sărit de la ferestrele situate la circa 5-6 metri deasupra solului. Afară, unii dintre lucrătorii de miliție s-au predat pe loc revoluționarilor, au fost maltratați

de aceștia și au ajuns la spital desfigurați și în stare gravă. Alții au făcut saltul cu pistolul automat după umăr și „*Carpați*”-ul la șold, ținând mulțimea la distanță, cu focuri de avertisment, până când au dispărut în întuneric. Au fost și câțiva care s-au refugiat în biroul tehnic, în principal lucrători de securitate, care și-au asigurat armamentul într-un fișet metalic și apoi au coborât pe o scară improvizată din antene și grătiile metalice desprinse din perete, scăpând cu câțiva pumni și șuturi în partea dorsală. Pentru doi dintre lucrătorii de miliție, ajungerea între manifestanți a fost fatală. Este vorba de căpitanul Pop Valentin, comandantul Miliției orașenești, și plutonierul Staicu Ilie, agent de circulație, care au fost linșați, târați în stradă și cadavrele lor profanate și batjocorite în mod barbar de către scursuri sociale, sub privirile indifferente și mult prea îngăduitoare ale concetățenilor lor.

Ca urmare, constrâns de aceste împrejurări, am rămas izolat într-un mediu asfixiant, sub biciul limbilor de foc ce se prelingeau pe pereți și al tirului exterior de obiecte contondente, căutând cu disperare calea pentru „evadare”.

Temperatura ridicată mi-a produs arsuri și tumefieri usturătoare, iar fumul dens dureri de ochi ce-mi împăienjneau vederea. Sângerând și suferind, cu părul parțial ars și hainele perforate de foc, am fost martor fără voie al unui film de groază, care a culminat cu linșarea celor doi lucrători de miliție și profanarea în stradă a cadavrelor lor.

Toate aceste episoade de violență au fost trăiri de coșmar, nemaiîntâlnite în carieră, care produceau durere și suferință, dar trebuiau depășite. Trebuia să rezist și să lupt până la capăt, deoarece pericolul nu trecuse. Din întuneric pândeau o permanentă amenințare. Deși atacurile se mai răriseră, mobilierul continua să ardă, iar fumul se menținea destul de dens. Incursiunile manifestanților în interiorul clădirii, devenite mai îndrăznețe, erau o realitate care mă îngrijora. Unii intrau să vadă urmările asediului, iar alții să prade ce scăpase de la foc. Se simțeau și se auzeau prin apropiere. Le auzeam din încăperea în care mă aflam, unde, ca să mă apăr de tirurile din exterior, improvisasem un fel de „umbrelă” de protecție dintr-un fișet metalic aplecat pe biroul de lemn. Ghemuit în acel loc, străbătut din când în când de câte un fulger luminos, produs de sticlele incendiare, continuam să observ și să ciulesc urechile ca să găsesc momentul prielnic de „evadare”. Speram să ajung la parter și de acolo afară, dar mă speriaseră puternic rafala de pistol automat auzită în zona scărilor de acces la etaj și zgomotul de fișete metalice răsturnate.

Trăiam un coșmar la frontiera morții și mă încercase chiar și gândul încheierii socotelilor cu viața, pentru a scăpa de acea tensiune enormă. Pentru a

observa ce se întâmplă în jur, am mers pe scările de la ieșire, adunând resturile unui scaun rupt. Manifestanții, destul de rarefiați, staționau în grupuri, pe alea de acces și în părculețul alăturat, comentând gălăgios în apropierea unor focuri pe cale să se stingă. Mi-am făcut curaj și am pornit alături de o altă persoană, care ridicase două bucăți de scândură, spre focul cel mai îndepărtat, în direcția spitalului. Distanța de circa 30 de metri mi se părea că nu se mai sfârșește și aveam senzația că sunt privit din toate direcțiile și urmează să fiu descoperit în orice moment. Cu acest sentiment, dar și cu discreție și atenție maximă ca să nu deranjez pe nimeni, am trecut pe lângă grupurile care se înveseleau cu licoarea lui Bachus și am pus pe foc bucățile de lemn.

Flacăra destul de firavă l-a determinat pe un tip din grupul alăturat să-mi ceară să aduc lemne din curtea spitalului. M-am conformat imediat. Era un prilej să mă îndepărtez, fără suspiciuni, de locul celor patru ore de suferință.

La sediul Securității Județene am ajuns în dimineața zilei de 22 decembrie, în jurul orei 6.00, când revoluționarii din Alba Iulia își pregăteau revendicările politice și economice, pe care să le negocieze cu mai marii puteri comuniste locale. Aici, după ce am raportat șefului instituției aspectele necunoscute ale misiunii de la Cugir și împrejurările folosirii, în sediul Miliției, în scop de avertizare și apărare, a armamentului din dotare, m-am retras în biroul de lucru pentru rezolvarea problemelor stringente ale serviciului. Mi-am tratat, de asemenea, „binefacerile” asediului și calvarului din seara precedentă. În jurul orei 10.00, m-am asigurat că întregul efectiv din compartiment a executat întocmai ordinul privind depunerea și asigurarea armamentului din dotare.

În 24 decembrie, în jurul orei 8.00, comandantul de garnizoană din Alba Iulia a ordonat adunarea cadrelor de securitate și miliție la unitățile de bază sau la Comisariatul militar. Ca urmare, am luat legătura cu maiorul Marian Ioan, vecin de bloc și coleg de serviciu, și am hotărât să ne prezentăm la unitatea MAPN, mai aproape de cartierul de blocuri în care locuiam. Am pornit pe jos, iar la ieșirea din parc, în fața Catedralei Ortodoxe a Reîntregirii am fost interceptați de o patrulă a Armatei, formată din doi subofițeri cu pistoale mitralieră. Deși mă cunoșteau, ne-au legitimat într-un mod impertinent și ne-au percheziționat, dorind să afle dacă avem armament asupra noastră. Concomitent, au adus acuze Securității și cadrelor sale, afirmând că au săvârșit crime împotriva populației, inclusiv în Alba Iulia. Otrava urii împrăștiate de Televiziune își făcuse efectul, iar încercările noastre de temperare și de respingere, ca neadevărate, a învinuirilor, s-au lovit de o atitudine tot mai intolerantă. Mai mult chiar, într-o aluzie răutăcioasă, cu referire la numele pe

care îl purtam, unul dintre ei a adăugat: „*Ceaușeștii sunt criminali și trebuie să dispară*”. După aceste formalități, ne-au informat că vom fi conduși la Crama Cetății, unde sunt grupate toate cadrele M.I. O știam. Se afla la circa 200 de metri nord de Celula lui Horia, în zidul din latura estică a fortificației medievale Alba Carolina și consta într-o încăpere circulară, înaltă și spațioasă, la care se ajungea pe un podeț din lemn de vreo 15 metri, cu un capăt la mijlocul peretelui de cărămidă, la fel de înalt.

Escortați cu severitate până la intrarea în arestul improvizat, am fost predați celor doi ofițeri care păzeau deja circa 50 de colegi ai noștri. Până la prânz, aici erau 120 de persoane, adică toți lucrătorii de securitate, mai puțin inspectorul-șef și șeful Securității, aflați în arestul garnizoanei, și o parte dintre lucrătorii de miliție.

În ziua de Crăciun, probabil la ora judecării și executării cuplului prezidențial, am primit vizita procurorului-șef de la Procuratura Județeană și a adjunctului său, care se dăduseră de trei ori peste cap și, din aprigi acuzatori în slujba regimului comunist, deveniseră slujbași curați și zeloși ai noii puteri. Din această poziție și sub influența otrăvii televizate, ne-au anchetat vreme de mai multe ore, pe unii în mod repetat, adoptând o atitudine mai mereu tendențioasă. Acest proces a durat până în 27 decembrie.

Zilele acestui prim arest au fost destul de stresante și umilitoare pentru toți colegii, dar pentru mine erau doar începutul unei perioade de îndelungi suferințe, pe care nu o bănuiam.

Condițiile „arestului” au fost destul de vitrege. Nu se permiteau ieșirile, niciun fel de vizite, nici accesul la presă ori informații radio-tv. Primirea de medicamente sau tratamente medicale era interzisă, mâncarea era servită neigienic și când își aduceau paznicii aminte, iar dormitul se făcea în frig, pe foi de cort și saltele murdare, așezate pe jos, unde șobolanii ne treceau peste picioare.

De mai multe ori pe zi, primeam vizita câte unui mic comandant, care găsea de fiecare dată motive de a ne certa și amenința.

Între aceștia, locot. colonel Măieruțiu Gheorghe, de la Vânători de munte, un tip coleric, necontrolat și vindicativ, ne căuta mai des, iar la una dintre vizite ne-a etichetat în bloc „criminali și teroriști”.

Când unul dintre colegi l-a atenționat că nu este corect să acuze fără dovezi, s-a făcut negru de furie și a introdus cartuș pe țeava pistolului mitralieră, iar apoi, cu degetul pe trăgaci, a amenințat că ne împușcă pe toți, fiindcă am ucis copii și oameni nevinovați. Au intervenit și l-au calmat colegii, în timp ce se făcuse o tăcere de mormânt și în aer plutea o tensiune primejdioasă. La plecare

le-a ordonat celor din pază să fie mai duri pentru că noi suntem acei teroriști de care se vorbește la televizor.

Am primit amenințările cu calm și fără să ripostăm, deși poate că însoțitorii acestui tiran au interpretat tăcerea noastră ca vinovăție. Oricum, nu ne puteam permite altceva. Era în stare de orice, fiindcă avea puterea și pistolul mitralieră și când amândouă se însoțesc cu acțiunea unui astfel de om, consecințele nu pot fi decât nefericite.

După trierea și eliberarea cadrelor M.I., în 27 decembrie, au rămas în continuare sub „protecția” Armatei subsemnatul și căpitan Burian Gheorghe, ofițerii de securitate care trăiseră în urmă cu o săptămână calvarul sechestrării, asedierii și incendierii sediului Miliției orașenești din Cugir. Noul loc de detenție a fost o cameră de la parterul Căminului-hotel al I.J.M.I., situat lângă sediul Securității, pregătită în acest scop.

Aici, sub o puternică presiune psihică, am așteptat confruntarea cu organele de cercetare penală.

Primul „interviu” l-am dat procurorului militar locot. major Andrieș Dorel, de la Procuratura Militară Cluj-Napoca, în după-amiaza zilei de 28 decembrie, în biroul fostului șef al Securității, în prezența a doi militari care mă păzeau. Anchetatorul îmi era cunoscut, deoarece în ultimele trei luni venise de mai multe ori la Alba Iulia și îmi ceruse acordul pentru a intra în Întreprinderea Mecanică de la Cugir, pentru a cerceta câțiva transfugi trecuți prin tabăra maghiară de la Bicske. Acum era însă, după cum mă informase cu aroganță, în slujba revoluției pe care Securitatea a reprimat-o cu brutalitate.

Avea în mână declarația mea dată în ziua de Crăciun procurorilor civili, iar acum dorea o declarație amănunțită a celor întâmplate din momentul plecării mele la Cugir, în 21 decembrie, până la intrarea sub protecția (!) Armatei. Mi-a cerut să fiu sincer și să relatez cât mai exact aspectele în care eu și colegii am folosit armamentul împotriva manifestațiilor, iar apoi mi-a înmănat hârtie și pix pentru redactare, indicându-mi masa de lucru.

La insinuarea sa privind reprimarea manifestațiilor, i-am replicat că nici eu și nici colegii mei nu am acționat împotriva demonstrației anticeaușiste de la Cugir, ci, din contră, noi am fost cei agresați, așa cum am declarat anterior. A pronunțat un „mai vedem” ironic și mi-a solicitat să trec la treabă. După două ore, declarația redactată în spiritul celor mărturisite deja era predată anchetatorului, care m-a trimis, sub pază, să aștept în biroul alăturat.

Acolo, timp de circa o oră, căpitanul care mă păzea mi-a făcut tot felul de șicane și provocări la discuții, pe tema celor declarate, pe care m-am făcut că

nu le înțeleg, apoi am fost readus în fața procurorului. Acesta, împreună cu avocatul Nichimiș, urmăreau o emisiune la televizor pe tema condamnării și executării dictatorului.

S-a ridicat după câteva secunde și, privindu-mă rece și muștrător, mi s-a adresat fără niciun fel de introducere: „Împotriva dumneavoastră s-a declanșat urmărirea penală pentru tentativă de omor și, dacă nu aveți nimic opozabil, avocatul Nichimiș vă este apărător din oficiu”.

În 6 ianuarie 1990, tot eu aveam să fiu primul arestat și transferat în arestul Miliției Județene, în așteptarea trimiterii în judecată. Generalul Nicolae Militaru, spionul GRU devenit ministru al Apărării Naționale, care își subordonase și Securitatea, aprobase trecerea în rezervă și arestarea a sute de ofițeri de Securitate, fiindcă aparatul informativ trebuia decimat. Noii stăpâni nu aveau nevoie de un serviciu de informații care să-și slujească țara.

La ora 18.00, la zece minute de la comunicarea măsurii de arestare, mă aflu în sediul Miliției Județene și predat șefului de arest, care mi-a făcut o primire umilitoare, așa cum nu mă așteptam din partea unui fost coleg de activități comune. Plin de înjosiri și durități a fost și tratamentul ulterior. Probabil așa era ordinul sau era luată drept bună etichetarea de terorist. Aveam dreptul la o vizită lunară de 15 minute din partea soției și aceea supravegheată îndeaproape, o ieșire de 15 minute la aer o dată la 2-3 zile, necesitățile fiziologice atent controlate, iar în restul timpului, de la 5.00 la 22.00, stat în picioare, cu excepția mesei. Nu aveam dreptul la presă, la știrile radio-tv și la niciun fel de contact cu alți colegi.

Până la proces, care a început în 22 martie 1990, nu am cunoscut nimic despre ceilalți ofițeri de securitate care fuseseră arestați, cercetați și trimiși în judecată. În acest interval, am mai avut trei întâlniri cu procurorul militar, fără prezența avocatului. La primele două, acesta a încercat, fără succes, să mă determine să completez declarația inițială, conform celor sugerate de el, iar la a treia, din primele zile ale lunii martie, mi-a prezentat rechizitoriul, adică actul prin care se pune în mișcare acțiunea penală și se dispunea trimiterea mea în judecată, alături de ceilalți trei colegi. Acuzațiile erau concretizate astfel:

Prin rechizitoriul Procuraturii Militare Cluj, s-a dispus trimiterea în judecată în stare de arest a inculpaților:

- Brihac Florian, colonel, fost inspector-șef al Inspectoratului Județean Alba al M.I., învinuit de săvârșirea infracțiunii de instigare, neurmată de executare, la omor deosebit de grav, prevăzută și pedepsită de articolul 25 Cod penal, raportat la articolele 29, 174 și 176, litera „b” C.P.

- Lupeș Ghiorghie, maior, fost șef al Securității Județene Alba, învinuit de săvârșirea infracțiunii de tentativă de omor, prevăzută și pedepsită de art.20 C.P., raportat la art.174 C.P.
- Burian Gheorghe, căpitan, fost șef al Compartimentului USLA, învinuit de săvârșirea infracțiunilor de nerespectarea regimului armelor și munițiilor, prevăzută și pedepsită de art.279, al.3, litera „a” C.P. și tentativă de omor, prevăzută și pedepsită de art.20 CP raportat la art.174 CP.

Procuratura Militară Cluj ne trimitea în judecată pentru infracțiuni nesăvârșite ori existente doar în mintea unor procurori, foști executanți zeloși în slujba regimului comunist, care socoteau că astfel își spală propriile păcate.

Rechizitoriul ne acuza pe baza unor dovezi fabricate și mărturii mincinoase ori invoca probe neîntemeiate. Inspectorul șef era acuzat de instigare la omor deosebit de grav, iar ceilalți de tentativă de omor, adică de folosirea armamentului împotriva manifestanților pașnici, care cereau eliberarea arestaților, ignorând demersurile noastre pacifiste și încercările repetate de a realiza un dialog civilizat cu aceștia.

Retragerea din fața atacurilor huliganice și focurile de avertisment au fost interpretate ca provocări și fapte penale, în timp ce agresiunile ajunse până la linșaj și actele de distrugere au fost socotite reacții legale și firești, fiindcă lucrătorii M.I. „au refuzat orice dialog”. Cu o astfel de logică, era evident că rechizitoriul nu ținea dreptatea și adevărul.

Folosindu-se, în principal, de cadre militare rău-intenționate și uneori pline de ostilitate împotriva ofițerilor de securitate sau care nu cunoșteau realitatea, au fost obținute declarații care prezentau ca reale fapte imagine sau plăsmuiri abjecte. Mai mult chiar, fără niciun fel de jenă, în concluziile rechizitoriului, procurorul afirma că „*inculpații au servit regimul de dictatură al lui Nicolae Ceaușescu*”, ignorând faptul că instituția Securității, ca toate celelalte instituții ale puterii comuniste, inclusiv Procuratura Militară și Justiția, a funcționat într-un cadru legal, ca oriunde în lume. Cu astfel de acuzații, ne aflam, de fapt, în plin rechizitoriu politic nemărturisit. După ce Securitatea fusese culpabilizată și desființată ca instituție, din interese străine țării, se acționa și împotriva celor mai buni profesioniști ai săi. Așa au fost născocite sutele de procese antisecuriste, între care și împotriva celor de la Alba.

Analiza comparativă a acuzațiilor din rechizitoriu și a dovezilor pe care acestea se sprijină evidențiază clar preocuparea procurorului de a ne incrimina mai mult decât o fac dovezile. Astfel, se afirma în mod mincinos și ignorând

declarațiile învinuiților și ale martorilor că lucrătorii de securitate și miliție, refuzând orice dialog cu demonstrații, s-au baricadat în sediu, incitându-i, în acest fel, la acte de dezordine și violență.

Altfel spus, atitudinea de nonviolență este infracțională, iar violența are circumstanțe atenuante. Cei atacați și baricadați în clădire, trăgând focurile de avertisment ca să se apere, sunt infractori, iar agresorii lor, care îi lovesc, le dau foc, îiucid și le distrug sediul sunt mielușei. Această realitate consemnată atât în declarațiile inculpaților, cât și ale martorilor era privită exact pe dos.

De asemenea, pentru a-l putea acuza pe inspectorul-șef și cadrele de securitate sechestrare în sediul Miliției Cugir, procurorul a inventat, fără dovezi, un ordin al acestuia dat cadrelor M.I. de acolo, „să tragă și să fugă”.

În ceea ce privește acuzațiile aduse inculpatului Ștefan Ceașescu, adică subsemnatului, rechizitoriul a deformat realitatea, începând chiar cu scopul pentru care m-am deplasat la Cugir. Deși eu am declarat, iar „inculpatul Lupeș” care a dat ordinul a confirmat, că scopul principal al misiunii era prevenirea sustragerilor de armament, muniție și substanțe explozive, precum și a altor stări de pericol, rechizitoriul a consemnat în mod ireal că am urmărit „culegerea și transmiterea de informații mai precise referitoare la amploarea demonstrației, intensitatea ei și mai ales despre liderii manifestațiilor”.

Nimic mai fals și neadevărat. Misiune fabricată ca să mă prezinte ca derulând activități nespecifice și să acuze implicarea în acțiunile stradale.

În declarație consemnasem că „am făcut uz de pistolul din dotare, după ce atacatorul apărut din întunericul coridorului, trăsese o rafală de pistol mitralieră și, descoperindu-mă, a solicitat benzină pentru a mă incendia, iar apoi, sub amenințarea armei, mi-a adresat avertismentul ultimativ: „Ieși sau mori!”. Nici măcar atunci, intenția mea nu a fost de a uide, ci de a avertiza, pentru că, deși eram cu fața spre agresor, atunci când am apăsas pe trăgaciul pistolului, acesta era îndreptat oblic în sus.

Apărarea mea prin cele două focuri de avertisment, deși era în fața unui atac material, direct, imediat și injust, nu a fost considerată o ripostă legitimă și legală. Mi s-a spus că amenințarea nu concretiza folosirea armei, ci doar o somație de ieșire din „ascunzătoare”.

De asemenea, pe baza declarației mincinoase a sergentului major Câmpănu Mircea, de la Miliția Cugir, fost ajutor ofițer de serviciu în 21 decembrie 1989, probabil șantajat pentru neglijență în asigurarea armamentului ajuns în mâna manifestațiilor, am fost învinuit de folosirea armamentului și în clubul unității. Acesta a declarat că aș fi tras spre

manifestanți 3-4 cartușe din sala de ședințe, în aceeași zi, pe la ora 19.00. Acuzația nu a fost confirmată de nicio altă probă, întrucât pe acea parte a clădirii nu a putut fi identificată nici o victimă.

Astfel de declarații mincinoase au fost obținute și de la câteva cadre din unitățile M.Ap.N. Era cunoscut atunci în județ cazul martorului Moldovan Vasile, maior la Vânători de munte, un fel de Dragomir al Albei, care a adus acuzații deosebit de grave căpitanului Burian Gheorghe și soției sale, Burian Cornelia. Cu o ură nedisimulată, i-a învinuit că în 24 decembrie au comis acte de terorism în Alba Iulia, trăgând cu pistoalele din dotare și cu pistoalele mitralieră, asupra unor militari și civili și că ar fi transformat apartamentul în depozit de armament. Afirmațiile, infirmate de probele administrate în dosar, au mobilizat totuși forțe militare și gărzi patriotice, care erau pregătite cu armament ca să distrugă locuința unor oameni nevinovați. Ciudată a fost, de asemenea, prezența și implicarea acestui ofițer la Cugir și în Alba Iulia, în legătură cu dispariția pistoalelor soților Burian. La fel de stranie și ilegală a fost și împuternicirea dată de către procurorul militar Andrieș Dorel maiorului Moldovan pentru a efectua cercetări în caz.

Din aceleași motive care l-au determinat să facă mărturii mincinoase, acest ofițer de la Vânători de munte, care a făcut de rușine haina militară, a ordonat subordonaților și luptătorilor G.P. să supravegheze domiciliul soților Burian și să împuște fără somație pe orice membru al familiei, întrucât sunt teroriști și dușmani ai poporului și ai revoluției.

Mărturii neconforme cu realitatea au făcut și maiorul Dulipovici Dumitru și maiorul Muntoi Octavian de la Apărarea Civilă, precum și maiorul Constantina Constantin, de la o unitate a M.Ap.N.

În data de 22 martie 1990 începea, cu mare tam-tam și publicitate, procesul celor patru ofițeri de securitate din Alba Iulia acuzați de reprimarea manifestanților de la Cugir, în 21 decembrie 1989, precum și de implicări în acțiuni violente la Alba Iulia, pentru doi dintre ei, în zilele de 22-24 decembrie.

Dezbaterile procesuale s-au desfășurat pe parcursul a șapte ședințe publice, până în 6 aprilie și au început cu ascultarea celor 37 de părți vătămate, rănite prin împușcare sau de obiecte ascuțite și contondente, în timpul violențelor din 21 decembrie. În continuarea cercetării judecătorești, au urmat declarațiile inculpaților și apoi ale principalilor martori ai acuzației.

Privită de la un capăt la altul cercetarea judecătorească, ca și cercetarea penală, a început și s-a desfășurat sub presiunea permanentă a „prezumției de vinovăție”, care pornea de la formulările din rechizitoriu și de la dovezile

neîntemeiate și neconcludente pe care acesta se baza. Nu am putut trece cu vederea peste faptul că judecătorul Lupea Iosif, președintele completului de judecată, bun prieten cu procurorul Andrieș Dorel, a fost inegal, ca să nu spun părtinitor, în administrarea probelor, admitând și acceptând mai tot ce venea de la acuzare și respingând majoritatea cererilor venite de la apărare sau inculpați.

În același sens, am apreciat că de mare importanță pentru stabilirea adevărului și pentru clarificarea multor aspecte referitoare la rănirea manifestanților ar fi fost citarea medicilor David și Dobocan de la Spitalul din Cugir, care au tratat marea majoritate a părților vătămate. Aceștia spuneau, ultimul declarând și publicației „Zig-zag”, că la tratarea răniților au observat că mulți dintre ei erau împușcați din lateral-spate, erau tăiați sau loviți cu obiecte contondente. Astfel de mărturii ar fi diminuat mult numărul părților vătămate puse pe seama inculpaților, pentru că este absurd ca rănile din lateral-spate să fi fost produse unor manifestanți care stăteau cu fața spre clădire, de cei din interiorul ei.

Pornind de la un rechizitoriu care, așa cum am menționat, a deformat realitatea și bazându-se pe o cercetare judecătorească care nu a dorit și nu s-a străduit să afle adevărul, în ultima zi a procesului, 6 aprilie 1990, instanța de fond a rămas în pronunțare. Toți am așteptat cu emoție și nerăbdare să se facă dreptate, dar nu a fost așa. Cum aveam să constatăm, sentința pronunțată în data de 15 mai 1990 de către Tribunalul Militar Extraordinar Alba a preluat aproape *mot à mot* acuzațiile din actul de trimitere în judecată și ne-a condamnat la pedepse privative de libertate între 5 și 8 ani. O sentință dură, care ne trimitea după gratii, pentru alte umilințe și suferințe, și pentru altă luptă cu justiția, pentru a scoate la iveală adevărul adevărat. Era o hotărâre judecătorească în care oameni aflați teoretic în slujba dreptății nu s-au putut desprinde de impactul nefast al urii antisecuriste postdecembriste. N-am înțeles nici atunci și nici ulterior cum pot asemenea oameni, juriști care împart dreptatea și au adevărul ca profesie de credință, să deformeze realitatea și apoi să-și privească în ochi semenii și apropiații. Ce răspuns vor da ei atunci când copiii lor îi vor întreba dacă au fost dreپți și corecți? Cum vor motiva necinstea și minciuna? O astfel de justiție obedientă politicului n-ar trebui să existe într-o lume civilizată și democratică. Personal, în perioada arestului și nu numai, am trăit și altfel de umilințe și suferințe, încărcându-mă și cu cele ale soției și ale copiilor, datorate numelui de Ceaușescu pe care îl purtam. Erau ironizați, supuși batjocurii și terorizați cu amenințări, îndeosebi anonime, cu referire la nume și la calitatea mea de ofițer de securitate, învinuit de reprimarea manifestanților. Din această

cauză și din dorința de a le diminua suferințele, chiar și parțial, am hotărât să preluăm numele soției.

După condamnarea în primă instanță, a urmat trimiterea noastră la penitenciar, în așteptarea soluționării recursului, declarat atât de inculpați cât și de procuror. Începea astfel o nouă luptă cu justiția, care după alt calvar de 6 luni, la începutul lunii decembrie 1990, prin Tribunalul Militar Teritorial București, își dădea seama de netemeinicia acuzațiilor și pedepselor pronunțate de către instanța de fond și, casând sentința, dispunea punerea noastră în libertate. Trecuseră 11 luni de arest și lipsire de libertate, de deposdare de o parte din propria noastră viață, fiindcă am fost victime ale unor abuzuri juridice. Umilințe și suferințe îndurate pe nedrept, care ne-au marcat profund pentru tot restul vieții și pentru care cei ce le-au provocat ar fi normal să plătească.

Punerea noastră în libertate nu a însemnat și scăparea completă de problemele acestui dosar, deoarece instanța de recurs a dispus trimiterea dosarului la Procuratura Militară Cluj în vederea completării urmăririi penale, iar aceasta a întârziat clarificarea situației juridice mult peste timpul necesar. I-au trebuit câțiva ani să decidă scoaterea noastră de sub urmărire penală.

Personal, după punerea în libertate, m-am confruntat și cu alte necazuri. Misiunea de la Cugir din 21 decembrie 1989, în care patru ore am trăit la frontiera morții, a fost și ultima a carierei de ofițer de informații. Rămas fără serviciu, fără pensie și refuzat mult timp la angajare, am reușit greu să revin la o viață normală, iar așa ceva nu se uită.

Iertăm, dar nu uităm.

Colonel (r) Ștefan Ceaușescu-Tătulescu

1989 – Sfârșit de an, sfârșit de regim

Adunarea a cât mai multor mărturii, a cât mai multor detalii despre evenimentele petrecute în țara noastră în decembrie 1989 reprezintă, în opinia mea, un lucru deosebit de util, mai ales atunci când observăm cu câtă asiduitate se străduiesc unii să scrie o istorie falsă a acelor zile și nopți tulburi.

Decembrie 1989 a însemnat o experiență cu totul aparte în viața mea de militar, de ofițer de informații, care am activat timp de peste 30 ani întru apărarea siguranței naționale a statului român. Și aceasta cu atât mai mult cu cât eram atunci la comanda unei unități de securitate aflată pe frontiera de sud-vest a țării. În întreaga activitate eram subordonat nemijlocit șefului Departamentului Securității Statului, iar în cazurile care constituiau infracțiuni contra siguranței naționale solicitam asistența Procuraturii județene.

Deși cu alte caracteristici, înscrisă pe alte coordonate, situația de atunci aș putea-o compara doar cu atmosfera din august 1968, când am fost trimis în misiune în județele Mureș și Bistrița-Năsăud pentru a supraveghea modul de pregătire a cadrelor din cele două unități de securitate în vederea unei eventuale invadări a teritoriului nostru de către trupele sovietice.

În octombrie 1989, noi, comandanții securităților județene din sudul țării, am fost convocați la București unde generalul Gianu Bucurescu, ministru adjunct al M.I., ne-a prezentat situația operativă din statele vecine și din țară, ordonând ca fiecare dintre noi să întreprindem măsurile necesare pentru a cunoaște în permanență situația din zona de competență și pentru a evita provocările de orice natură.

Conform acestor dispoziții, după ce m-am întors la Mehedinți am asigurat măsurile specifice pentru a cunoaște și stăpâni cât mai bine situația operativă, cu respectarea strictă a legilor și a normelor privind activitatea de securitate. În acest scop, am intensificat legătura cu colonelul Vasile Bredniceanu, șeful Comandamentului Militar Teritorial și cu comandantul Brigăzii de Securitate de la Tg-Jiu, colonelul Amza. Pentru informare asupra celor ce se petreceau în statele socialiste urmăream televiziunea iugoslavă.

Iată câteva date privind situațiile cu care m-am confruntat în acea perioadă:

- Cu prilejul conferințelor organizațiilor de bază PCR, desfășurate în toamna anului 1989, patru persoane din județ s-au pronunțat deschis împotriva realegerii lui Nicolae Ceaușescu în funcția de secretar general al PCR. Am fost

întrebat de către primul secretar al județului ce măsuri am luat contra acestora. Văzând că se încearcă să se transfere în responsabilitatea Securității o problemă care nu era a sa, am răspuns că la fiecare conferință a participat un reprezentant al Biroului Executiv al Comitetului Județean de partid, care poate să întreprindă măsuri pe linie de partid.

Unul dintre cei patru era maistrul Răceanu de la sectorul 2 al Șantierului naval, sector care avea în planul de producție realizarea de nave militare. După evenimente, în vara anului 1990, Răceanu m-a întrebat de ce nu am luat atunci măsuri împotriva sa. I-am răspuns simplu că făceam parte din Securitatea statului și nu a partidului.

- La începutul lunii decembrie 1989 am fost chemat de inspectorul șef, care mi-a cerut să iau măsuri întrucât un individ a intrat în Institutul de proiectări și a distrus un tablou cu Nicolae Ceaușescu. El aprecia că aceasta este o acțiune ostilă statului. I-am replicat că nu voi lua măsuri, întrucât este vorba de dezordine publică și ca urmare să se adreseze organelor de Miliție.

O altă situație s-a petrecut tot la începutul lunii decembrie 1989. Am fost informat că la Șantierul naval un muncitor a scris pe un utilaj „vrem căldură”. La riposta colegilor de atelier, s-a și semnat. Am trimis doi ofițeri care l-au adus la sediu și l-am anunțat pe fratele său care lucra la stațiunea pomicolă (astăzi un important politician local) să vină la mine pentru a-l lua.

Discutând cu cel în cauză, i-am arătat că pentru frigul din atelier erau chiar ei de vină, întrucât nu-și reparau aeroterma care se defectase.

În timpul evenimentelor am constatat, cu părere de rău, două aspecte principale:

- provocări ale unor cadre militare, pe baza cărora să poată fi acuzate organele de securitate ori cadre ale acestei instituții;

- colaborarea strânsă dintre conducerea militară a județului și cea a Miliției județene, cu excluderea reprezentanților organelor de securitate.

În încercarea de a acuza penal cadrele de securitate, astfel încât și în Mehedinți să se poată face arestări, la nivelul județului s-a constituit o grupă condusă de avocatul Drăghici (în prezent șeful Baroului de avocați din Drobeta-Tr. Severin) care a avut drept «misiune» identificarea unor cazuri care să permită aceasta. Avocatul Drăghici, împreună cu alți membri ai grupului său, au căutat documente cu caracter secret ale Securității în sediul Inspectoratului, inclusiv la punctul termic, însă fără rezultat. Menționez, de asemenea, că

Procuratura Militară din Craiova, care avea în competența sa teritoriul Olteniei, deci și județul Mehedinți, a solicitat cadrelor de securitate rapoarte privind activitățile lor pe timpul evenimentelor din decembrie 1989, cercetările soluționându-se cu NUP.

În ziua de 22 decembrie 1989 și de câteva ori și după aceea, colonelul Vasile Bredniceanu, de față fiind și comandantul Miliției județene, mi-a solicitat insistent să-i pun la dispoziție schema cadrelor aflate sub acoperire și depozitele clandestine de armament și muniție ale Securității. I-am răspuns de fiecare dată că așa ceva nu există.

În după-amiaza zilei de 22 decembrie 1989, câțiva ofițeri din Ministerul Apărării, însoțiți de un „revoluționar” cunoscut de noi ca bișnițar, s-au prezentat la sediu și, din ordin superior, pe bază de proces verbal, au ridicat întreg armamentul și muniția aferentă. Ei și-au exprimat surprinderea că acesta era conform inventarului.

De remarcat că în cursul nopții de 22/23 decembrie 1989, armamentul și muniția au fost aduse înapoi, iar în cursul zilei de 23 decembrie 1989 au fost ridicate iarăși. În aceeași zi am fost anunțat ca voi reprimi armamentul și muniția, lucru pe care l-am refuzat categoric. Se urmărea probabil să se piardă măcar un cartuș ca să fim acuzați că am folosit armamentul.

În seara zilei de 23 decembrie, am fost solicitat de Comandamentul militar județean să îl pun la dispoziție pe lt. maj. Mihai Marcoșanu pentru a însoți o grupă de militari care urma să se deplaseze la Vânu-Mare, la domiciliul tatălui său, fost prim-secretar al PCR în județ, întrucât, din informațiile Armatei, acesta ar deține în subsolul locuinței sale armament și muniție. Am refuzat categoric, prevenind astfel un eventual atentat la viața ofițerului, care să fie ulterior acuzat de „terorism”.

La doar câteva zile mai târziu, am fost solicitat de Comandamentul militar local să sprijin cu ofițeri de securitate un grup militar care se deplasa pe platoul Balota, întrucât existau date că releul TV urma să fie atacat de teroriști. Am refuzat pe același motiv ca mai sus.

În seara zilei de 22 decembrie, am permis ca două cadre să înnopteze la Gura Văii, la o rudă. A doua zi, unul dintre aceștia m-a informat că gazda unde înnoptaseră a fost arestată de militari și dusă la Regimentul de artilerie, pe motiv ca a găzduit doi teroriști, pe care i-ar fi ajutat să treacă fraudulos Dunărea. I-am solicitat colonelului Vasile Bredniceanu să nu-l mai chinuie pe cel arestat la

Gura Văii, întrucât mă voi prezenta la el cu cei doi „teroriști”. Prezentându-mă, am clarificat situația, iar cel arestat a fost pus în libertate.

Pentru a asigura, chipurile, paza împotriva teroriștilor, Armata a introdus în interiorul Combinatului Chimic de Apă Grea mai multe TAB-uri dotate cu tot ce este necesar pentru luptă. Aflând aceasta, am solicitat colonelului Vasile Bredniceanu să scoată TAB-urile din combinat sau măcar să ordone să nu execute foc și să nu atingă modulele cu hidrogen sulfurat, întrucât se creează un mare pericol pentru locuitorii orașului. Golirea modulelor prin evacuarea controlată a hidrogenului sulfurat era posibilă pe o durată de 7-10 zile. Un alt mare pericol pentru municipiul Drobeta-Turnu Severin îl reprezenta depozitul de clor sub presiune de la Combinatul de Celuloză și Hârtie, aflat chiar în perimetrul orașului, lucru pe care l-am avut în permanență în vedere prin măsuri specifice de prevenire a unei eventuale catastrofe.

În după-amiaza zilei de 23 decembrie am fost alarmați că dinspre est ar veni spre Drobeta-Turnu Severin, pentru a ataca, mai multe elicoptere cu teroriști, motiv pentru care să întărim paza Inspectoratului. Împreună cu cadrele de Miliție, folosind armamentul acestora, care nu fusese ridicat de Armată, am întărit paza, solicitând imperios să nu se facă sub nicio formă uz de armă decât la ordin.

Este însă oare o coincidență că în acea zi de 23 decembrie 1989, în podul liceului Traian, aflat vizavi de Inspectorat, și în turla bisericii ortodoxe, de lângă Inspectorat, au fost instalați militari în combinezoane negre?

Presupun că în cazul în care s-ar fi tras măcar un foc de armă, atunci Inspectoratul ar fi fost pur și simplu ciuruit.

Bineînțeles că elicopterele și teroriștii nu au apărut.

Col. (r) Gheorghe Preoteasa

MĂRTURII INEDITE (II) General-colonel (r) dr. Constantin Olteanu, fost ministru al Apărării Naționale în dialog cu Dr. ist Alex Mihai Stoenescu (II)

Continuăm seria de interviuri inedite din colecția istoricului Alex Mihai Stoenescu cu partea a doua a discuției realizate în luna august 2005 cu General-colonel (r) dr. Constantin Olteanu, fost ministru al Apărării Naționale (martie 1980-decembrie 1985); prim secretar și primar general al Capitalei (decembrie 1985-mai 1988); secretar al CC al PCR și șef al Secției propagandă și presă (mai 1988–octombrie 1989); șeful Secției relații externe a CC al PCR (octombrie 1989-decembrie 1989); în prezent, profesor asociat la Universitatea „Spiru Haret”.

AMS: Domnule general, ne apropiem de un subiect greu: fenomenul terorist. De fapt, eu cred că a fost o diversiune. Vă explic de unde pornește întrebarea mea și ce caut să aflu de la dvs.. Imaginea actuală a celor câțiva, foarte puțini, care se mai ocupă de fenomenul ăsta... Ion Cristoiu, președintele Emil Constantinescu, doi-trei istorici mai tineri... este că mai întâi s-a declanșat o diversiune provocată de Armată pentru a trimite lumea acasă și apoi s-a complicat, intervenind mai multe forțe, inclusiv sovieticii. Am o grămadă de date despre implicarea lor în stradă.

CO: Este posibil ca acesta să fie adevărul. Domnule profesor, sunt două aspecte: diversiunea a fost din interior și s-a completat din afară. Diversiunea a fost din interior, pentru că poveștile cu otrăvirea apei, cu catacombele, cu bombele puse... au făcut-o ăștia. Ce este interesant: foarte repede, ai noștri, comandanții noștri și-au însușit acest scenariu, în care s-au antrenat. Un nepot al meu, inginer, mi-a relatat că în seara zilei de 22 decembrie 1989 se afla în troleibuz spre cartierul Drumul Taberei. În stația de la Academia Militară, un ofițer MAPN i-a cerut șoferului să comunice pasagerilor că „apa e otrăvită”.

AMS: Se cunoștea mecanismul unei diversiuni cu apa otrăvită, cu bombele... Eu mi-aduc aminte că eram militar TR la Mihail Kogălniceanu și ne făcea instrucția asta... vine inamicul și anunță apa otrăvită, ce faci? Trebuia să iei imediat măsuri să contracarezi. Or, aveți dreptate, nu s-a făcut lucrul ăsta. Dimpotrivă.

CO: În seara zilei de 22 decembrie 1989, împreună cu Ion Catrinescu, prim adjunct al șefului Secției organizatorice din CC al PCR și cu căpitanul Gheorghe Ciulean, ofițer de Securitate care mă însoțea (*gardă personală*, n.a.) am sosit de la Iași la Buzău, la Comandamentul Armatei 2. La ora 15.00 am plecat din Iași însoțit de cei doi, cu un autoturism ARO, cu care venise la Iași colonelul Boar, șeful serviciului de contrainformații al Armatei 2, ajungând la

Buzău la ora 20.00. Această deplasare am efectuat-o cu acordul prealabil al generalului Ion Dândăreanu, comandantul armatei, care a și stabilit să venim împreună cu colonelul Boar. I-am găsit pe Dândăreanu și pe colonelul, ulterior generalul, Nicolae Păștinică acționând pentru a trimite două regimente la București, unul de la Rîmnicu Sărat și unul de la Galați. Ce să caute, domnule, la București? Ei stabileau deja măsuri pentru deplasarea militarilor. Dândăreanu a vorbit la telefon cu Stănculescu în legătură cu noi și Stănculescu le-a spus: „*Reține-i!*”. Dândăreanu mi-a transmis altceva: „*Să fii gazdă bună*”. Mi-am dat seama. Asta a fost seara, pe 22. A mers cu noi la popotă, adică eu, Ion Catrinescu, care era și el acolo, și însoțitorul meu de la Securitate. Și lui Catrinescu i-am spus: „*Du-te, domnule, acasă, că dumneata nu ești vizat, eu am alt statut. Pe mine mă vor*”. „*Nu, că stau cu dumneavoastră*”. Până la urmă i-au luat, i-au căznit și pe ei câteva zile și pe urmă le-au dat drumul.

AMS: Haideți să discutăm câte ceva despre „teroriști” de la Buzău.

CO: Înainte de a relata câteva aspecte privind teroriștii de la Buzău, doresc să subliniez un fapt foarte important: Comandamentul Armatei 2, în frunte cu generalul-locotenent Ion Dândăreanu, a fost singurul comandament de armată, din cele patru, care nu a scos militari în stradă în perioada 17-22 decembrie 1989, în nici o localitate din zona de responsabilitate a acestei armate, respectiv în întreaga Moldovă. Eu, care am răspuns de județele Iași, Vaslui, Botoșani și Suceava, în acele zile am cooperat foarte bine cu comandantul armatei. Nu am decât să regret că acest lucru este lăsat în umbră. Mă refer la faptul că Dândăreanu nu a scos Armata pe stradă atunci, între 17 și 22 decembrie, când toți ceilalți au ieșit. Dar aceasta este altă poveste.

AMS: Vă rog să o spuneți.

CO: Ne-am cazat în căminul din comandamentul armatei, pe care îl cunoșteam. Începând din 23 decembrie am fost izolați, s-a instaurat paza, ofițeri cu pistoale mitralieră la uși, am fost trecuți la regimul de hrănire la trupă. Deși eram general, eram militar și nu am comentat. În dimineața de 23 decembrie a luat masa cu noi și generalul Dândăreanu, care îmi spune: „*Tovarășe secretar, n-am dormit toată noaptea. Ptii, ce-a fost, elicoptere... Colonelul (apoi generalul) Lupu... ptii, ce-a fost azi-noapte, a tras cu materialul de 100 mm*”. „*Poftim?!*”. Acum asta, comandantul armatei, a fost el subofiter când a fost artilerist, dar eu m-am uitat la el cu un ochi... „*Poftim?! Cum poți să-mi spui mie că ai tras cu materialul de 100 mm după elicoptere care zboară la mică altitudine? Dvs.. sunteți artilerist la origine, cum puteți susține așa ceva?*”. Generalul a continuat cu alt exemplu și mai și. Zicea că „oamenii înarmați aduși

cu elicoptere au purtat lupte terestre cu militarii trimiși să-i captureze”. Pe urmă, că au fugit unii în pădure, că au lăsat elicopterele desant, n-aveau nici o inscripție. „Și?”- îl întreb. Zice: „Ne-au rănit niște soldați, dar pe ăia.. n-am prins niciunul”. După care... vă dați seama, era comandatul Armatei... îmi zice: „Mai e unul în turla bisericii”. „Și de ce nu ați luat măsuri să-l capturați sau să trageți să-l opriți?”. „Păi, nu se poate, că deteriorăm turla bisericii”. Începând cu 23 decembrie, clădirile Comandamentului armatei și cele adiacente au fost ocupate de militari înarmați, inclusiv cu mitraliere și muniții de război, echipați pentru luptă. De asemenea, s-a instalat și pază de perimetru. Soldații deschideau focul la întâmplare, încât ofițerii strigau la ei: „Nu mai trageți!”. I-am întrebat pe ofițeri: „În ce trăgeați, mă?”. „Sunt teroriști”. „Ce e mă acolo, unde trageți voi?”. „Este Direcția Agricolă”. „Ce să caute teroriștii în Direcția Agricolă?”.

AMS: Otrăvesc apa!

CO: Fenomenul terorist, de diversiune, declanșat din exterior, după opinia mea, nu se putea fără complicitate din interior. De aceea eu vă spun: originea fenomenului nu cred că este aici, la noi. El a fost transmis, a fost ordonat celor care erau în legătură, prin oamenii lor. „Agenturli”, vorba răposatului. Aceste elemente de scenariu nu au fost inventate pe plan local. Ele au fost transmise de organele centrale, patronate de acestea. Dacă, de exemplu, într-o garnizoană militară se trăgea aiurea, cum se știe, eșaloanele superioare trebuia să intervină, cum ar fi trebuit să intervină și la Sibiu sau în alte locuri. Rezultă că unitățile militare s-au angrenat în acest scenariu din ordine superioare, lăsând apoi răspunderea în seama celor mici. Implicarea unor agenturi străine nu se putea face în toate situațiile direct, ci prin oamenii lor de aici, inclusiv din Armată. Dar, în legătură cu „teroriștii” de la Buzău, vă rog să fiți de acord să vă mai dau un exemplu de imaginație diversionistă, care, de data asta, mă privește direct.

AMS: Vă rog.

CO: La începutul anului 1990, când eram reținuți în șoseaua Olteniței, Ioan Toma, fost prim secretar al CC al UTC, mi-a spus că în timp ce mă aflam la Buzău, Ilie Verdeț i-a spus că „generalul Olteanu a luat o unitate de tancuri de la Buzău și s-a dus cu ea în munți să organizeze rezistența”. Nu este exclus ca Verdeț să fi transmis ce auzise de la alții, dar oricum ai lua-o, chiar și din punct de vedere militar, este o enormitate. Trebuie să căutați sursa multor diversiuni din Armată la conducerea acesteia. Altfel nu era posibil.

AMS: Stănculescu era la conducerea ministerului.

CO: Mie mi-a spus cineva de la Securitate că și el era omul lor. „*Măi, dar eu știu că era al englezilor*” – i-am spus. Că a fost recrutat de Pop. Parcă de la TAROM...

AMS: George Pop. Nu era la TAROM, era reprezentantul *Rolls Royce*.

CO: Mă rog, mie mi-a spus lucrul ăsta și generalul Nuță: „*Vezi că Stănculescu a fost recrutat de englezi*”. În altă ocazie mi-a spus că Pop ăla era agent de studiu, nu era agent de recrutare. Pop ăsta. Să nu se confunde cu Popa George.

AMS: Popa George n-a fost comandantul Diviziei 9, de la Constanța?

CO: Ba da. Cu celălalt, Pop, am terminat, nu l-am cunoscut, dar am aflat de la Nuță legătura lui cu Stănculescu. Cu generalul Popa George, comandantul Diviziei 9 mecanizat, mă cunoșteam. Îi spuneam „lipoveanul”, pentru că era tulcean, dar și pentru faptul că știa foarte bine dialectul limbii ruse folosit de lipoveni. Fiind ofițer de artilerie și membru în PCR din 1947, a fost trimis la studii în URSS, unde a absolvit un curs cu durata de doi ani pe linia artileriei de coastă. Știu de la cei din Direcția Informații a Armatei că, după ce a fost luat în această Direcție, l-au trimis la cursul de atașați militari, iar după aceea a fost numit atașat militar la Moscova. Și să vezi ce se întâmplă. După câteva luni se întoarce acasă, se duce și îi spune șefului lui, șefului Direcției Informații, lui Dumitru: „*Rușii au vrut să mă recruteze*”. Și atunci Dumitru îl ia și îl numește în misiune la Londra. Adică unde au avut nevoie rușii, ca să-l dirijeze după aia. Această manevră mi-a întărit convingerea că... De fapt, acest traseu mi-a fost descris de generalul Dumitru Dumitru în 1968.

AMS: Este deci posibil ca pe acest traseu să se fi ajuns la Stănculescu. Domnule general, generalul Popa George a fost comandantul meu de Divizie, când făceam stagiul militar la Mihail Kogălniceanu. Era tânăr, stilat, se vedea că e umblat pe afară.

CO: Da, era un tip inteligent, rafinat, cu înclinații spre alte domenii decât să comande. De fapt, el nu era un comandant autentic, ci mai mult un responsabil de divizie, nu pentru că nu s-ar fi priceput, ci pentru că nu-i plăcea comanda. Acest aspect a fost sesizat și de generalul Ioan Botea, fost comandant al Regimentului 34 Infanterie în campania din Vest care, într-o împrejurare mi-a spus: „*Tovarășe ministru, m-am întâlnit de câteva ori cu generalul Popa George, comandantul Diviziei 9, și, între altele, mi-a spus că în anii de când este comandant de divizie nu a pedepsit pe nimeni. Este posibil așa ceva?*”. Scenariul sovietic, cu sprijinul celor de la Direcția Informații, a dat rezultate. Manevra transferării lui la Londra după ce se autodenunțase ca subiect al unei

racolări mi-a întărit mai târziu bănuiala că lucrează pentru sovietici. Încă un argument, foarte serios, l-a constituit intervenția mareșalului Viktor Kulikov cu ocazia unei aplicații pe hartă care se executa cu Regimentul 34 mecanizat de la Topraisar, din Divizia 9 mecanizată comandată de generalul Popa George. Cei doi s-au întreținut, evident în limba rusă, iar după ce am plecat de acolo, mareșalul, prin intermediul translatorului, colonelul Alexandru Endrijevschi, m-a întrebat de ce nu este promovat la București generalul Popa. Adică, în organele centrale. Eu i-am răspuns că sunt unele motive: generalul este deputat în MAN, dintr-o circumscripție din județul Constanța,

AMS: Îl votasem noi. Ne-au adunat în cazarmă, au venit ofițerii politici și ne-au spus: „*Toată lumea votează pe tov. general Popa George*”. A venit la Casa de cultură, am organizat un spectacol și pe urmă ne-au dus încolonați să votăm. Asta era în 1974 sau 1975. Era într-adevăr foarte popular în județ.

CO: Și mai este o chestiune, îi spun mareșalului: soția generalului este medic specialist, bine cotate și legată de locul de muncă. Nu știu dacă mareșalul s-a lăsat convins, dar eu am reținut sensul intervenției „Este foarte legat de garnizoană, s-a obișnuit aici – am încercat să-l conving pe mareșal – o mișcare dacă facem să-l mutăm ne sare în cap toată lumea, de la prim secretar la gospodine. Am mai încercat noi și ne-am aprins paie în cap”. Erau justificări. Propunerea a rămas. Contează ce se dorea.

AMS: Sigur.

CO: Dar fiind și translatorul cu noi, eu am gândit că a transmis ce trebuie unde trebuie. Nu l-am informat pe Ceaușescu. M-am gândit că sunt atâtea probleme, să nu creadă că mi-am făcut o preocupare din asta. Trebuia să-i spună cei care se ocupau cu treburile astea. Ceaușescu ar fi putut să-i reproșeze mareșalului Kulikov aceste intervenții și eram terminat încă de atunci. La 30 decembrie 1989, când generalul Militaru era la putere, între generalii avansați de la un grad la altul, majoritatea cu studii în URSS, figura și Popa George, amânat mulți ani, care acum râdea foarte satisfăcut, cum l-am văzut la televizor. Învinseseră ai lor. Atunci nu știa el, ca și alții, că Mihail Gorbaciov nu este interesat de socialism și că ei au jucat ca niște maimuțoi un scenariu făcut în altă parte. Finalul se cunoaște.

AMS: Totuși, este incredibil ce se întâmpla în Armată, domnule general. Mai dați-mi un nume.

CO: Vedeți, domnule profesor, aici trebuie să lămurim o chestiune de principiu. Pentru noi, relațiile cu sovieticii au avut elemente de suspiciune din cauza poziției României în raporturile cu Moscova. În celelalte țări participante

la Tratatul de la Varșovia, problema celor cu studii în URSS, în general, nu numai în Armată, nu exista. Fără să intru în detalii, subliniez doar că Nicolae Ceaușescu a numit prim-miniștri – Ilie Verdeț, Constantin Dăscălescu – cu studii în URSS, Nicolae Giosanu, președintele Marii Adunări Naționale, miniștrii, etc, etc., cu studii acolo. Atitudinea exigentă a lui Nicolae Ceaușescu cu privire la Armată în această chestiune poate fi explicată prin teama lui că Armata ar fi putut fi implicată într-o lovitură de stat, de inspirație sovietică.

AMS: Pe undeva, avea dreptate. Uitați-vă ce s-a întâmplat în celelalte țări! La un semn al Moscovei, oamenii cu școlile făcute acolo au acționat și și-au răsturnat comandanții, liderii politici.

CO: În 1983 – nu l-am informat pe Ceaușescu nici de chestiunea asta – când era în desfășurare aplicația de care v-am vorbit înainte și în care mareșalul Kulikov m-a întrebat de generalul Popa, același mareșal m-a întrebat prin translator, colonelul Endrijevski: „*Tovarășul Olteanu, dar pe generalul Vasile Ionel de ce l-ați dus la Canalul Dunăre Marea Neagră?*”. Nu-l dusesem eu, dar nu puteam să dau vina pe Ceaușescu. Mutarea fusese făcută de Ceaușescu la propunerea lui Ion Coman. Zice mareșalul sovietic: „*Trebuie să-l luați de acolo, că fără el nu veți avea înzestrare de acum încolo*”.

AMS: Înzestrarea depindea de sovietici. Era o amenințare, domnule general. Nu ne mai dădeau armament din noile generații. Așa s-a întâmplat.

CO: Acestea au fost cele câteva exemple privind-i pe cei doi. De la cei de la Contraintformații militare mi s-a spus la un moment dat că generalii Ionel Vasile și Popa George, fiind acum amândoi în zonă, în Dobrogea, s-au întâlnit, sub acoperirea rezolvării problemelor de muncă.

AMS: Pe de altă parte, putea să fie și o diversiune, ca să atragă atenția asupra unor oameni nevinovați și ei să lucreze cu alții. Credeți în această ipoteză?

CO: Putea să fie și o diversiune, iar eu nu puteam risca să intru în așa ceva. Însă, în ce îl privește pe Vasile Ionel, el fusese într-adevăr trimis la Canal pentru „calitățile lui de bun organizator”. Nu se puneau problema că generalul Ionel nu era bun pentru înzestrare, unde lucrase timp de 18 ani. Nu așa s-a pus problema. Era un bun profesionist, dar.... Să vă spun un lucru: la doi ani după ce am venit eu la Secția militară, în 1966, când am făcut un control la Direcția Generală a Înzestrării, condusă de generalul Vasile Ionel, și țăruii de ancorat cortul se aduceau din URSS.

AMS: Dar, totuși, pe ce temei a fost trimis Ionel la Canal?

CO: Pe Vasile Ionel l-a propus, cum vă spuneam, generalul Coman. A plecat la post în mai 1980, după ce venisem eu, dar de propus l-a propus Coman în luna februarie 1980.

AMS: Ce funcție avea acolo?

CO: Era director general al Centralei Canalul Dunăre – Marea Neagră. Asta a fost... și adjunct al ministrului Transporturilor. Când s-a terminat activitatea la Canal, eu am discutat cu Elena Ceaușescu, pentru că ea răspundea de cadre: „*Trebuie să-l aducem înapoi. Unde îl încadrăm? Ce facem cu el?*”. „*Lasă-l, zice ea, să rămână la Transporturi acolo*”. Poate avea dreptate.

AMS: Avem lista generalilor aduși de Militaru din rezervă și retragere.

CO: Aici s-a petrecut o chestie, pe care vreau să v-o spun eu, și cu „picățele”. Eram reținut în șoseaua Olteniței. Acolo nu mai erau uși, în locul lor erau gratii, și în fața mea, adică vizavi de mine era Constantin Dăscălescu. Eu, care fusesem pe teren la Iași, mai aveam la mine unelte de bărbierit, prosop, îi mai serveam cu ceva etc. Garda era de la Regimentul 2 Mecanizat. Comandantul ei, căpitanul Nicolae, mă cunoștea. Majoritatea soldaților erau maghiari. Dar s-au purtat foarte respectuos. L-am auzit pe Coman că soldații s-ar fi purtat urât... Poate la Timișoara! Își vedeau de treaba lor. Unii, care au aflat de la comandantul lor cine am fost, m-au întrebat: „*Tovarășe general, vreți să vă luăm ceva de la chioșc? Biscuiți, mâncare...*”. De fumat, nu fumam, așa că nu aveam nevoie. Le-am mulțumit pentru gestul lor. Pe urmă am intrat în discuții cu ei, câțiva erau de la Oradea. Eu am o soră în Oradea, cunoșteau strada pe care locuia, mă rog. Erau muncitori, băieți tineri, toți lucrau în fabrică. Căpitanul Nicolae îmi spune într-o zi, când era și Dăscălescu la grilajul lui: „*Tovarășe general, l-au pus pe Ciubăncan la cadre, l-au adus din rezervă și îi aduce pe toți ăștia care au fost cu studii în URSS. Îi aduce din rezervă și îi pune comandanți. Pe Pletos, care de-abia mai merge... pe Pletos l-au numit comandantul Diviziei 1 Mecanizate București*”. Zic: „*Ce-i de mirare, tu n-ai văzut ce s-a întâmplat?*”. Generalul Dumitru Pletos, care era chel complet, era unul dintre apropiații generalului Militaru și mult timp îi fusese loțiitor. Au avut relații strânse până la moartea lui Militaru. Intervine atunci Dăscălescu și mă întreabă: „*Bine, dar dumneata n-ai studii în URSS?*”. „*Nu*”. „*Nici un curs?*”. „*Nu*”. „*Păi cum te-a pus ministrul Apărării?*”. Hopa!, îmi zic. El, care avea studii acolo. Iată cum se legau chestiunile. Pe el nu-l mira treaba asta, că fuseseră aduși ăia din rezervă, îl mira că nu eram eu cu studii acolo. În timpul exercitării funcției nu m-a întrebat niciodată, însă acum asta a fost manifestarea lui. Încă ceva. Pe Constantin Dăscălescu l-au depus, cum arătam, la 31 decembrie 1989, la scurt timp după mine. Prima întrebare pe care mi-a adresat-o a

fost: „Știi, s-a hotărât ceva cu Transilvania?” I-am răspuns că nu înțeleg la ce se referă. Explicația lui a fost: „Au luat-o ungurii?” Mai mult nu cunosc din această problemă, dar este un subiect de reflecție.

AMS: Am informații că fusese racolat pe vremea când era prim-secretar la Galați.

CO: Era slab. Dvs.. ați observat că în 1989 sovieticii au mers pe mai multe variante: cu Verdeț, s-a mers și cu Dăscălescu, s-a mers și cu Militaru, s-a mers și cu Iliescu. .. Dăscălescu era foarte slab, nu avea nici o șansă să facă ceva pentru ei, nici înainte, nici după. Dați-mi voie să vă mai dau un exemplu.

AMS: Vă rog.

CO: La Jilava era un bulgar, Marinov.

AMS: Marinov, îl știu. Făcea tot felul de șmecherii, se dădea expert în misiuni speciale. L-au arestatăștia, dar mai mult pentru că ieșea în evidență.

CO: El a spus, el a intrat în discuție... că era cu celula lângă noi, la Jilava. „Dom'ne, pe 22 decembrie – zice el – la 11.00 am primit misiunea la Sofia, la ora 14.00 eu am fost în sediul CC al PCR”.

AMS: Domnule general, diversiunea asta teroristă a avut două componente, dacă îmi permiteți, tehnice. Unul, simulatoarele.

CO: Eu le știam la armată, de mult, nu le-am mai văzut de nu știu când.

AMS: Nu. Este vorba de cele noi. Le-a aprovizionat Stănculescu în 1987, prin Romtehnica. Al doilea aspect este că am avut trăgători. Este clar că au fost și trăgători. Numai că trăgeau cu muniție de 7,62 cu trasoare. Sunteți un militar cu multă experiență. Puteauăștia de la USLA sau vreo structură a Securității pregătită din timp să tragă cu trasoare? Pentru că aici este un nonsens militar: trasorul îți permite să-ți reglezi tirul pe timp de noapte. Bun. Dar trăgătoriiăștia, chiar presupunând că au tras cu PSL-ul, nu nimereau ținta. Trăgeau aiurea. Și, în cazul ăsta, intervine al doilea aspect al trasorului – te descoperă de unde tragi. Este focul la gura țevii, dar este și trasorul.

CO: Aia cu USLA a fost tot o diversiune, ca să abată atenția.

AMS: Părerea dvs., după ce ați stat să vă gândiți, să discutați cu unul cu altul, după ce ați și investigat... Bine, dvs. nu erați în București, erați la Iași, după 17 decembrie. V-ați format o opinie despre acest fenomen? Ce structură putea să organizeze această diversiune cu teroriștii?

CO: ... vedeți că au mai fost și unele structuri. Vedeți dvs. că a intrat în jocul ăsta și generalul Iosif Rus, comandantul Aviației, care după 1989 a lucrat

tot timpul în MAPN, ajungând la gradul de general de armată. A fost implicat în cele petrecute la Televiziune și la Otopeni. A fost apoi și generalul Mircea Mocanu, comandantul Apărării Antiaeriene. Ce i-a determinat să facă asta, nu știu. Dacă îi iau ca studii, ei au făcut studiile în țară. Nu știu ce s-a întâmplat cu ei, dar au intrat în joc.

AMS: Batalionul ăsta, 404, se arată mereu cu degetul spre el.

CO: Aia a fost o prostie a lui Milea, că i-a luat să facă ce erau pregătiți să facă în spatele inamicului. Din câte am aflat, această unitate a fost prost folosită. Era pregătită pentru cercetare în adâncime. Militarii din aceste unități puteau fi folosiți pentru culegerea de informații și dezinformare, acțiuni de diversiune, nu pentru represiune.

AMS: Nu credeți că au fost ei?

CO: Nu, nu prea cred. După 1980, când s-au mai creat două armate, m-am dus la Ceaușescu și i-am spus așa: „Avem patru armate. La fiecare armată să avem o divizie de tancuri, un regiment de parașutiști, un regiment de elicoptere, o brigadă de vânători de munte, și un batalion de cercetare în adâncime”. A fost de acord, și le-am creat. Asta este toată povestea. Ca să fie competitive, au făcut pregătire specială. Necunoscând rolul acestor batalioane, mulți le-au dat o tentă diversionistă.

AMS: Dar vedeți că se arată cu degetul spre el tot mai insistent.

CO: Batalionul 404 de la Buzău a fost, să zicem, „mamă” pentru celelalte, cum a fost Regimentul 60 parașutiști de la Buzău, pentru cele nou înființate: Boteni, Caracal și Cîmpia Turzii. .

AMS: Cine au fost executanții? Marele Stat Major a ordonat diversiunea. O fi și pregătit-o. Cine au fost executanții?

CO: Le-a dat Ștefan Dinu oamenii. De Dinu depindeau cei de la Buzău. În structura DIA era o secție care se ocupa de cercetare.

AMS: Deci teroriștii au fost oameni dați de Dinu. Se putea să existe structuri deplin acoperite?

CO: Cred că da. Dar DIA nu putea să regizeze ea ceea ce a fost.

AMS: Se mai vorbește și de anumite mape, dosare speciale la Comisariate, pentru mobilizare. Persoane care aveau diferite meserii, funcții, erau mobilizate, aveau ordin de serviciu. Generalul Chelaru, de exemplu, povestește treaba asta, i-a prins...

CO: Și n-a făcut nimic, pentru că au venit și le-au dat drumul.

AMS: Erau mape separate. Știa șeful Comisariatului și...

CO: Nu cred că puteau să facă asta, pentru că se deconspirau, domnule profesor. De undeva se scurgea o informație la cei de la Contraintformații, prin oamenii lor ar fi întrebat: „*Ce-i cu mapa asta?*”. Pe undeva se putea să fi avut niște oameni, dar peste tot nu cred să fi avut. Era foarte bine ascunsă. Nu vedeți că nu s-a știut de ea? Este posibil să-i fi plasat în anumite structuri, care erau necesare, care au fost activate pentru ca să le folosească.

AMS: Dar să tragă în oameni, domnule general, în români?

CO: Tot ei. La Iași, dacă era altcineva, nu știu ce se întâmpla. Nu vreau să fiu altceva decât am fost și sunt. Dacă îi lăsa să iasă în stradă și se acționa... Că l-am întrebat pe lt.col Cioară, generalul de mai târziu... Îl cunoșteam de mai mulți ani, îl numisem comandant de regiment la Dej și apoi la Arad.

AMS: A fost la Cluj, l-am cunoscut prin 1997.

CO: El era la Iași șef de stat major, numit nu de mult, și ținea locul la comandă. Venise în garnizoană atunci, pe 19. Fusesse plecat să-și mute familia. Îl întreb: „*Câți oameni ai?*” Zice: „*750 din care 400 unguri*”. Primise indicativul pentru ridicarea capacității de luptă. „*Unde e muniția?*” – îl întreb. „*În lăzi, la subunități. N-am distribuit-o pe oameni cum e ordinul*”. Zic: „*Las-o acolo*”. A fost o înțelegere care s-a respectat. Mă presa Milea, că mi-a dat telefon și pe 22 dimineață, rugându-mă să-i aprob să ocupe Comitetul Județean de Partid. Cu armament automat. „*Ce vrei să faaaci?!*” – am strigat la el. „*Ce vrei să facem, domnule, cu mitralierele aici?*”. Pe 22 decembrie dimineața a fost asta, puțin după ora 08.00.

AMS: Dar să știți că am studiat documentele grănicerilor. S-au prezentat la Ungheni comandanții de arme ai trupelor sovietice.

CO: Nu sunt în stare să apreciez eu acum o situație operativ-tactică de atunci. Nu știu. Am acceptat totuși, la cererea lui Milea, să vină un căpitan și să facă o schiță a dispozitivului de apărare a CJP-ului și a plecat. Dar nu să ocupe clădirea. M-am gândit că Milea putea să-i raporteze lui Ceaușescu: „*Olteanu se opune să ocupăm și să apărăm un obiectiv strategic*”. A venit apoi șeful de stat major de la Gârzi, colonelul Albulescu Ion, un ofițer foarte bun, îl cunoșteam de când fusesse comandant la Regimentul 301, la Galați, apoi șef de stat major la Divizia 10 Mc de la Iași. „*Tovarășe secretar, să dau muniții la Gârzi?*”. „*Cum să dai, Albulescule, muniții la Gârzi?. Tu nu gândești? Înarmezi muncitorii?*”

AMS: Era ordinul lui Milea.

CO: Nu cunosc. Ofițerul pusese o întrebare. „Nu dai nici o muniție. Lasă-i în pace. Stai acolo liniștit. Ce să faci ăștia cu ea? Ți-a dat colonelul Pîrcălăbescu – care era șeful de stat major –, ți-a dat ordinul ăsta? Îl cauți...”. Dar l-am căutat eu imediat: „Măi Cornele, ai dat tu ordin să se dea muniție la Gărzi, la muncitori?”. „Nu, dar nu știu ce să fac, pentru că tov. Coman nu e, dvs.. nu sunteți aici, tov. Ceaușescu insistă, eu nu știu ce să fac, de cine să mai ascult?”. „Du-te, mă, și ține-te de Armată, de Milea – i-am spus – că n-ai altă soluție”. „Am înțeles” – a răspuns el. Unele lucruri nedorite puteau să se producă la Iași, pentru că era o femeie prim-secretar, Maria Ghițulică, care, ce putea să spună: „Dom’ne, ce știu eu!”. Dar, până la urmă a ieșit bine. Dar în legătură cu munițiile de la Gărzile patriotice vă descriu un episod considerat de mine foarte important.

AMS: Secția Parchetelor Militare afirmă în sinteza sa că armele de la Gărzi au ajuns la civili.

CO: Să ne spună și cine le-a dat. După ce am fost numit șef de stat major la Gărzile patriotice, în 1979, am analizat această problemă cu colaboratorii mei, pornind de la ridicarea minerilor în 1977, concluzionând că este periculoasă existența la un loc a armamentului cu munițiile în fabrici, uzine, unități agricole etc, în situații limită. Din mai multe ipoteze, între care unele bizare, am ales pe cea privind mutarea tuturor munițiilor din magazinele Gărzilor, în depozitele Armatei. În consecință, am discutat această problemă cu generalul Ion Coman, ministrul Apărării la acea dată, care a fost de acord, urmând ca acele cheltuieli inițiale, de 100 milioane lei, să fie suportate din bugetul Gărzilor patriotice. Apoi, i-am raportat lui Nicolae Ceaușescu. Acesta a aprobat acțiunea. În fapt, această măsură a fost aprobată în Consiliul Apărării din februarie 1980. Întrebarea este: ce s-ar fi întâmplat în 1989, dacă ar fi existat armamentul și munițiile la dispoziția Gărzilor patriotice? Un dezastru și mai mare.

AMS: Domnule general, încă o întrebare: cum vă explicați reacțiile lui Milea la ordinele ilegale ale lui Ceaușescu. Am văzut că avusese niște episoade și cu sovieticii, dar atunci, în decembrie, a executat toate ordinele tâmpite ale lui Ceaușescu. Ce credeți că a fost? L-a șantajat pe Milea? L-a avut la mână?

CO: Probabil să fi știut cei de la Securitate. Problema cu țărăniștii (*gen. Milea fusese membru PNȚ în tinerețe, n.a*), chestia de la Constanța... Ei aveau acest obicei, dacă știau ceva, să le țină pentru a folosi informația cât mai bine în interesul lor. Multe lucruri eu le-am aflat după evenimente și n-au făcut decât să-mi confirme bănuielele. Eu cred că faptul cel mai grav pentru generalul Milea constă în aceea că el a folosit forța fără bază legală. Dar dacă ieșea altfel... Domnule Stoenescu, vă dau exemplul reacția mea: pe 22 decembrie 1989, după

ce am ascultat comunicatul privind trădarea lui Milea, eu am interpretat aceasta ca o aliniere a lui unor forțe străine, nicidecum că l-a trădat pe Ceaușescu.

AMS: Adică, dacă reușea represiunea și se oprea mișcarea.

CO: Da. Coman ar fi spus după aceea: „*Tovarășe Ceaușescu, dacă nu mă trimiteați pe mine la Timișoara, nu se rezolva nimic*”. Fiecare a urmărit atunci o decorație, fiecare a urmărit un grad, fiecare a urmărit funcții. De asta au tras, au dat și transmis ordine. E limpede acest lucru. Armata nu trebuia implicată în acțiuni polițienești. Este regretabil că Milea s-a antrenat în această criză. Că era o criză. Vedeți dvs., că Postelnicu și Vlad au făcut un pas înapoi. Securitatea avea 7 brigăzi ale trupelor de Securitate, instruite, dotate pentru lupta în localitate la București, Constanța, Bacău, Brașov, Cluj, Timișoara, Craiova. Rețineți! Pentru lupta în localitate și pentru treaba asta: ordine interioară. N-au mișcat. Și, în felul ăsta, l-au băgat pe Milea în față. Milea, chiar să fi fost cuplat cu ceilalți, era prea în față să facă ceva. Să facă altceva. După 17 decembrie, după ședința CPEX, în care eu n-am înțeles despre ce e vorba, m-am întâlnit a doua zi cu Milea la aeroport. Era deja 18 decembrie, a plecat Ceaușescu în Iran. „*Măi, tata Val – că știam de la nepoți cum îi zice –, spune-mi și mie, ce dracu, ce e la Timișoara, că aseară eu n-am înțeles nimic din toată zăpăceala aia care a fost acolo?*” Și el, făcând un semn a lehamite cu mâna, zice: „*Viu eu la dvs.. peste câteva ore, să mă sfătuiesc în niște probleme*”. Eu însă am plecat la Iași. Nevastă-sa spunea după 1990: „*Dacă era domnul Olteanu în București, soțul meu trăia și acuma*”. Probabil se referea la ce sfaturi îi puteam da, ca om cu mai multă experiență.

AMS: Nu prea cred că-l puteați ajuta. Se trăsesse la Timișoara.

CO: Probabil, nu știu, poate îi dădeam un sfat, pe care putea să-l urmeze sau nu. Domnule Stoenescu, să lămurim un lucru: n-a zis Milea în ședința CPEX din 17 decembrie că se opune, auzi, să tragă în popor!

AMS: A fost replica lui Postelnicu.

CO: Postelnicu a spus următorul lucru: „*Nu sunt trădător*”. Foarte aspru a spus cuvintele acestea. „*Tovarășe secretar general, eu nu sunt trădător. Am cercetat legile, am cercetat regulamentele, n-am găsit*”. Eu nu știam ce n-a găsit el. El n-a găsit cum să folosească armamentul. „*Eu nu sunt trădător. Mă duc în fabrică înapoi de unde am venit, toate funcțiile să mi se ia, dar eu nu sunt trădător*”. A luat cuvântul generalul Iulian Vlad și a spus: „*Noi am crezut că rezolvăm cu mijloacele pe care le avem în dotare...*”. El a venit și mai târziu, că nu era membru în CPEX. Milea era lângă mine, foarte marcat. A început să spună că „*noi ne-am consultat...*” Ceaușescu a strigat: „*Tu să vorbești în numele*

tău". „Cine v-a dat voie vouă să vă consultați?” – a strigat Ceaușescu. Și Milea s-a blocat. După ce s-a terminat ședința, Milea vine la mine. „Ce să fac, ce să fac?”. Se frământa. „Ce să faci? Du-te la comandantul suprem, că tot nu a rezultat o decizie la CPEx”. S-a dus Coman la Timișoara, dar nu spune cu ce misiune. Și asta este o enigmă. Coman a fost chemat la Ceaușescu, la reședință, pe 17 decembrie după-amiaza, de față fiind Emil Bobu și Elena Ceaușescu. Acum Bobu, pentru a nu se implica, susține că nu știe ce au discutat ăia doi, că el era la o anumită distanță și vorbea cu Elena Ceaușescu. Ceaușeștii au murit. Iar Coman vine pe televizor și afirmă că Ceaușescu i-ar fi spus: „Îți spune Gușă ce să faci”. Măi, frate, ăsta ne crede proști? Cum să-i spună Gușă secretarului CC cu probleme de apărare ce să facă? Să ne înțelegem: Coman a fost chemat pe 17, la ora 14.00 la reședință și în fața Elenei Ceaușescu și a lui Emil Bobu i-a spus: „Te duci la Timișoara și faci ordine!”. Coman nu vrea să recunoască nimic. Mai spune și prostii la televizor că el a transmis ordinul de deschidere a focului, dar ăia nu l-au executat. Păi e meritul ălor, nu e al tău! Și în al doilea rând, pe 18 dimineața, Ceaușescu a spus: „Să vină la mine Milea, Postelnicu și Vlad”. Ăștia i-au spus: „Mergeți liniștit, că...” nu știu ce. Ceaușescu zice: „Stai să vorbesc și cu Coman și cu Bălan”. „Totul e în regulă” – i-au spus ăia. Pe 20 decembrie, i-a trimis Elena Ceaușescu pe Dăscălescu și pe Bobu la Timișoara. Ce nu știți. Au venit de acolo – mi-a spus pe Olteniței, în împrejurările menționate – Dăscălescu îmi povestea că s-a dus la Timișoara. „Și am vorbit – zice el – cu un colectiv desemnat de manifestați”. „Și ce-au cerut, dom'ne?”. „Ceaușescu, Jos Ceaușescu!”. Nu comunismul, nu socialismul... „Jos Ceaușescu!”, asta cereau. „Și ce i-ai spus?”. „Nici nu i-am spus. Cum să-i spunem lui Ceaușescu așa ceva?”. Poftim! Părerea mea este, ca să știți, că toți care au fost în acele funcții, primii, și noi după ei, n-au corespuns acestei situații de atunci. Dacă Ceaușescu ar fi pus în discuție, nu să trimită Armata și după aia să ne asocieze ordinelor sale, ce facem?, dacă el convoca CPEx-ul, Consiliul de Stat sau Consiliul Apărării pentru a discuta situația, se găsea o formulă politică. Hai să facem aia, hai să facem aia. Dar el a luat-o înainte și a făcut greșeli, în frunte cu niște oameni apropiați lui.

AMS: În frunte cu Milea. S-o spunem.

CO: Păi, în frunte cu Milea, care a fost prea devotat, cum, nu demult spunea generalul Stănculescu despre Milea că îl venera pe Ceaușescu. Aici se poate vedea și un lucru, a executat întocmai și n-a mai tras de timp, stai să vedem, nu știu ce... Ca și Coman. Nu face un militar treaba asta, dați-mi voie. Te duci și spui: „Trageți!”. În loc să spui: „Dați-mi voie să analizez și eu treaba, să văd ce e”. Auzi: „Am sosit, se execută ordinul dvs., se trage”. Nu se

poate, domnule, așa ceva! Ceaușescu se bloca atunci când îi dădeai un răspuns rațional. Păi omul ăsta corespunde? Generalul Nicolescu, ăla de care v-am spus, în 1991 mi-a spus: „*Acolo trebuiau trimiși unul din doi: ori dvs., adică eu, ca să dezamorsați toată treaba, ori Dincă să măture. Altă soluție nu era*”. Însă ei n-au făcut asta. Ăștia îi ziceau „Cîrjă” lui Coman. Gușă l-a ignorat, s-a dus la Divizie, și Coman a rămas singur, la cafele cu primul secretar. Stănculescu era portar, cu intrarea și ieșirea din birou. Nu așa se poate rezolva o chestiune din asta! Coman zice că n-a fost comandament. Iertați-mă, cum să nu fie comandament? Păi ce, comandament trebuie să fie numai în ședință? Ăștia reprezentau un comandament, în frunte cu el.

AMS: Fără îndoială. Domnule general, într-un moment cheie, toamna anului 1989, ați fost într-o funcție importantă: șeful Secției legături externe. Ce ați aflat? În primul rând, Malta.

CO: N-am aflat mare lucru. Ce ne-a spus Gorbaciov la întâlnirea din 4 decembrie 1989 (...) Când s-a aflat că Gorbaciov a plecat spre Malta, oprindu-se mai întâi la Papă, să discute cu el, să pună lucrurile la punct, m-a chemat Ceaușescu. Zice: „*Cheamă-l pe Tiajelnikov, ambasadorul URSS, și spune-i să-i comunice lui Gorbaciov că, la întâlnirea cu Bush, să vorbească în numele lui, ca reprezentant al Uniunii Sovietice, nu în numele tuturor țărilor socialiste, că nu l-a împuternicit nimeni*”. L-am chemat pe ambasador, i-am spus. Eu am spus, eu am auzit. Tiajelnikov a răspuns că Gorbaciov este în mișcare, este greu să-l anunțe, dar încearcă. „*Asta este dorința șefului statului român*”. Pe urmă ambasadorul sovietic mi-a spus că a transmis, dar nu s-a confirmat nimic. N-a trecut mult și ambasadorul cere să-l primesc. Era vineri, 1 decembrie, îl primesc și îmi spune: „*Tovarășe Olteanu, luni, pe 4 decembrie, când vine tovarășul Gorbaciov din Malta, dorește să facă o informare în fața Comitetului Politic Consultativ*”. „*Delegația noastră - zice el - este compusă din...*”, ca să sugereze pentru ceilalți echivalența. Secretarul general al partidului, secretarul cu probleme internaționale, primul ministru, ministrul Afacerilor Externe. În după amiaza aceleiași zile a fost ședina CPEx la care Ceaușescu, după ce ne informează despre ce e vorba, spune: „*Eu zic să mergă la Moscova numai Stoian, ministrul de Externe. Sau merg eu cu Olteanu și cu Stoian și să nu mergă Dăscălescu. Cu o condiție: să am o întâlnire cu Gorbaciov*”. În final, Ceaușescu mi-a cerut: „*Să-l chemi pe Tiajelnikov și să spui că eu merg la Moscova, dacă Gorbaciov este de acord să se întâlnească cu mine înainte sau după ședință*”. Tiajelnikov mi-a spus că a transmis, iar Gorbaciov este de acord să se întâlnească cu el, ori înainte ori după. Tot acolo, în acea ședință a CPEx din 1 decembrie, Ceaușescu a ridicat problema Basarabiei și s-a uitat la mine.

Spune: „Trebuie să punem problema”. Zic: „Păi, s-a mai pus”. „Eh, o dată a zis Cernenko: Bine să vedem, dar mai mult nimic și niciunde. Să vedem cum ridicăm problema și ce facem”. Și zice: „Mergem fără Dăscălescu”. Eu pun atunci pe adjunctul meu, Mihai Nicolae: „Domnule, ia de la ambasadele noastre, vezi care e componența celorlalte delegații”. Pe la 12.00, a doua zi, îi spun lui Ceaușescu: „Toți vin cu prim-miniștri”. „Bine” ... Îl cheamă pe Dăscălescu: „Măine o să mergi și tu cu noi la Moscova”. În mod ciudat, premierul acuza o criză de sciatică. Că-l doare, că... eu atunci nu am făcut vreo legătură.

AMS: E adevărată scena de la aeroport, că l-au îmbrățișat pe Dăscălescu și Ceaușescu a făcut un atac.

CO: Nu, a fost protocolul stabilit. Începe ședința, Gorbaciov vorbește cam o oră. Ne spune că Bush îi informează pe cei din NATO, noi aici între noi. Și când Gorbaciov ne spune că Bush discută problemele de dezarmare cu ai lui, Ceaușescu ridică un buletin Agerpres și spune: „Cum se împacă ce spuneți cu realitatea, când Bush a declarat acum două ore în drum spre Bruxelles că NATO trebuie să se întărească, să continue să se pregătească”. Gorbaciov s-a făcut că nu înțelege, apoi a trecut la problema denunțării invaziei în Cehoslovacia. Mesajul era: dacă mai faceți de-astea, Tratatul nu mai intervine. Gorbaciov spune: „Să semnăm declarația cu condamnarea intervenției în Cehoslovacia”. Ceaușescu s-a auzit din nou, peste ei: „S-o semneze cine a intervenit. Noi n-am intervenit, n-avem ce semna”. Atunci Gorbaciov, vizibil iritat: „Bine!” Nu a apucat să continue prea mult, pentru că Ceaușescu a intervenit din nou: „Să se retragă trupele sovietice din Cehoslovacia”. Au sărit în sus: „Cum?!”. S-a creat rumoare în sală. Gorbaciov a răspuns că, întrucât delegația cehoslovacă mai rămâne la Moscova, vor discuta această chestiune. Nicolae Ceaușescu a continuat: „Să se retragă trupele sovietice din toate țările socialiste”. S-a creat animozitate. Îl vedeam cum se ambalează și se bagă într-o chestiune extraordinar de periculoasă. Singur împotriva tuturor. Toți ceilalți erau noi, el era ultimul rămas din vechea gardă. S-a luat o pauză pentru a se găsi un răspuns. După pauză, primul ministru est-german Hans Modrow a explicat că nu este de acord cu retragerea trupelor sovietice din RDG. Atunci Gorbaciov s-a întors și l-a întrebat ironic: „De acord, tovarășe Ceaușescu?”. În pauză, Egon Krenz, acum prim secretar al PSUG, vine la noi, iar la despărțire, când îi strânge mâna lui Ceaușescu, îi spune în limba rusă: „Tov. Ceaușescu, nu știu dacă ne vom mai vedea”. A urmat întâlnirea Gorbaciov-Ceaușescu. Au fost de față stenograful Dîrnu Aurel și traducătorul Gheorghe Stoica. Trebuie să vorbiți cu el. Stoica știe multe.

AMS: Nu-l găsesc.

CO: Lucrează la Externe. La terminarea întrunirii, Gorbaciov a propus ca la întâlnirea celor două delegații, din partea sovietică să participe el și premierul Nikolai Rîjkov, iar din partea română Ceaușescu și Dăscălescu. Liderul sovietic a justificat formula propusă prin faptul că Eduard Șevardnadze, ministrul de Externe sovietic, urma să se întâlnească cu Hans Dietrich Genscher, omologul său vest-german, care sosise la Moscova. Ca urmare, prezența lui Ion Stoian a fost exclusă. În ce mă privește, Gorbaciov a propus să discut cu omologul meu, Alexandr Iakovlev, despre organizarea unor conferințe internaționale ale partidelor comuniste. Apă de ploaie. Eu am urmărit atent pe ceas și așa știu că întâlnirea Gorbaciov-Ceaușescu a durat 80 de minute. În ultimele 20 de minute a intrat și Constantin Mitea, consilierul de presă al lui Ceaușescu, pentru punerea la punct a comunicatului. Există o fotografie cu participanții la această întâlnire.

AMS: Ceaușescu n-a avut nici o reacție? În avion, de exemplu.

CO: Ba da. A spus: „*Ăsta – adică Gorbaciov – este un om rău și periculos. Nu ne-a spus adevărul. Ne ascunde multe din aranjamentul lui cu Bush*”. Am înțeles că generalul Vlad știa ce fusese la Malta.

AMS: Domnule general, ca ultim comandant adevărat al Armatei, vă întreb: Cum a acționat Armata în 1989?

CO: A acționat cum a fost comandată. Iar ca militar și istoric spun cu amărăciune următorul lucru: a fost pentru prima oară în istorie când Armata română a luptat fără să știe cine este inamicul.

AVATARURILE UNUI REVOLUTIONAR SI STRÂMBĂTATEA UNOR LEGI

Pe Iancu Eugen Romulus l-am cunoscut la Timișoara în luna iunie a.c., cu prilejul lansării numărului 16 al revistei *Vitralii - Lumini și umbre*. A fost printre cei care au luat cuvântul, prezentându-și succint și cu decență activitatea de revoluționar în timpul evenimentelor din decembrie 1989, precum și actualele nedreptăți la care este supus. Recent, ne-a parvenit la redacție un memoriu al său, în care trece în revistă principalele acțiuni la care a participat în zilele fierbinți din Timișoara.

Pe atunci, Iancu Eugen Romulus era șeful formațiunii de pază a Fabricii de Pâine. În această calitate, din dispoziția conducerii întreprinderii, a organizat și coordonat măsurile de prevenire a unor eventuale acțiuni care ar fi vizat aruncarea în aer a silozurilor de făină. În același context, a organizat pichete de verificare a persoanelor la toate intersecțiile străzilor din vecinătatea obiectivului, fiind un participant activ și martor la mai multe momente semnificative pentru «mecanismul» revoltei din Timișoara.

În dimineața zilei de 17 decembrie, în jurul orei 5.00 a.m., a observat pe Bd. Gheorghe Lazăr elemente care au spart geamurile magazinelor, având pregătite cărămizi și pietre, ascunse în hanorace sau geaci de piele. În aceeași zi, în jurul orei 17.00, a văzut în Piața Libertății cum cădeau ucise primele persoane. Acestea erau împușcate de regulă în cap, percepția sa fiind că erau folosite arme cu lunetă și că se trăgea dinspre Garnizoana MAPN de pe str. Mărășești.

În ziua de 20 decembrie, Iancu Eugen Romulus a fost chemat de Marin Iordache, directorul Fabricii de pâine, care i-a cerut să se ocupe de aproximativ 9 persoane suspecte care staționau pe hol la intrarea în biroul directorului. Persoanele respective erau înarmate cu pistolete *Makarov* și *Stecikin* și nu permiteau nimănui să intre sau să iasă din cabinetul directorului. Din observare directă, și-a dat seama că este vorba de o echipă mixtă formată din patru români (presupune, fără nici o certitudine, că erau luptători de la Batalionul 404 Cercetare-Diversiune de la Buzău) și cinci străini vorbitori de limba rusă. Românii erau îmbrăcați în combinezoane negre, iar ceilalți, străini, erau în treninguri. Cunoscând puțin limba rusă, Iancu ar fi înțeles că unul și-a întrebat însoțitorul «îi omorâm sau îi lăsăm?», iar acesta i-a răspuns: «Nu, așteptăm ordine».

Realizând pericolul, Iancu Eugen Romulus a chemat în ajutor mai mulți muncitori de la diverse secții din fabrică. La sosirea acestora, grupul a părăsit precipitat fabrica.

Pe 22 decembrie, Iancu Eugen Romulus și-a procurat o pușcă mitralieră de la depozitul de arme al Gărzilor Patriotice din fabrică și, împreună cu muncitorii de la Atelierul de Panificație nr.1 aflați sub ordinea sa, au reținut o

persoană îmbrăcată într-o uniformă militară cu însemnul de infanterie și cu gradul de locotenent major, care era înarmat cu o pușcă mitralieră și care a refuzat să se legitimeze. Studiind mai atent uniformă și arma, Iancu Eugen Romulus a concluzionat că sunt de fabricație sovietică. Suspectul a fost predat la Divizia 18 Mecanizată «Decebal», coloneilor Radu Victor și Prodescu Nicolae. A doua zi, muncitorii l-au văzut pe suspect prin Piața 700 și se întrebau: «Ce se întâmplă? Noi îi prindem și armata le dă drumul?»

În aceeași zi, în jurul orei 16.00, un grup de muncitori a adus la poarta principală a fabricii câțiva milițieni și ofițeri de securitate cu mâinile legate cu sârmă, fiind hotărâți să-i spânzure (este vorba de șoferul și fratele colonelului Deheleanu Ion, șeful Inspectoratului M.I. Timiș și alți doi ofițeri). Intervenția lui Iancu Eugen Romulus i-a salvat, acesta spunându-le muncitorilor agitați că «noi nu suntem criminali» și să lase justiția să se pronunțe.

Pe la ora 17.30, mai mulți locatari ai imobilului de pe strada Circumvalațiunii nr.16 i-au semnalat că un grup de indivizi înarmați au ocupat un apartament din clădire. Deplasându-se la locul indicat, Iancu Romulus Eugen, însoțit de mai mulți muncitori, i-a somat pe cei din grup să se predea, în caz contrar amenințând că va folosi o grenadă. Cei din apartament au deschis și au prezentat armamentul ce-l aveau: trei pistoale mitralieră și cinci pistolete *Carpați*. Toți erau timișoreni, fără loc de muncă.

Este de menționat că în ziua de 20 decembrie, Iancu Eugen Romulus a fost în balconul Operei și a asigurat populația Timișoarei că muncitorii Fabricii de Pâine sunt alături de revoluție și vor produce suficientă pâine pentru tot orașul. În aceeași zi, împreună cu câțiva muncitori, a luat patru dube cu pâine pe care a distribuit-o persoanelor aflate în Piața Operei.

Desigur, sunt multe aspecte demne de analizat cu atenție în acest memoriu. Îndeosebi apare, ca o rază de lumină, un fragment de răspuns la întrebarea «cine au fost teroriștii?». Apoi, în cine intenționa să tragă grupul acela de oameni fără loc de muncă și care acum poartă titlul de revoluționari? Un alt aspect: cine erau aceia care incitau la spânzurarea unor oameni pentru simplul fapt că aparțineau Securității, instituție pe care o propagandă iresponsabilă, dar bine susținută, o făcea vinovată de moartea a zeci de mii de persoane?

După toate normele stabilite de legile referitoare la «revoluționari», domnul Iancu Eugen Romulus se înscrie pe deplin în categoria celor care, conform acelor legi, beneficiază de anumite drepturi. El a acționat, a făcut ceva pentru schimbarea regimului. Faptele sale sunt confirmate și susținute de către numeroși martori, de oameni care au fost alături de el în acele zile și nopți.

Da, dar apare un mare „impediment”: Iancu Eugen Romulus a fost, pentru o foarte scurtă perioadă (aproximativ doi ani) ofițer de securitate. Și

atunci, el nu mai este judecat pentru ce a făcut la Revoluție ci pentru ceea ce a fost, iar prin consecință i s-a retras titlul de „luptător în revoluție” și indemnizația aferentă. Acest lucru s-a produs în baza a două acte normative strâmbe care se situează în afara vremilor noastre, când nimeni nu poate fi sancționat pentru ceea ce a fost sau este, ci doar pentru faptele sale. Este vorba de Legea nr. 341/2004 privind recunoștința față de eroii martiri și luptătorii care au contribuit la victoria Revoluției din decembrie 1989, care stipulează că de prevederile acestui act normativ nu beneficiază persoanele care sunt dovedite a fi fost implicate în activitățile fostei securități ca poliție politică, și, respectiv, de OUG nr. 24/2008, care stabilește o procedură de constatare a calității de „lucrător al Securității”, fără să fie luate în considerare cadrul legal în vigoare din perioada comunistă și justificarea din punct de vedere al securității naționale a activităților informative incriminate. În baza aceluiași acte normative, profund abuzive și discriminatorii, li s-au retras titlurile de „erou – martir” locotenent-coloneilor Gheorghe Trosca, Eugen Trandafir Cotună și Dumitru Coman, uciși mișelește în timpul evenimentelor din decembrie 1989.

Argumentele privind inconsistența juridică și morală a acestor decizii controversate luate în cazurile Gheorghe Trosca, Eugen Trandafir Cotună și Dumitru Coman, prezentate pe larg în nr. 7 al revistei noastre, sunt valabile și în cazul lui Iancu Romulus Eugen.

Retragerea titlurilor de luptător și erou-martir acordate unor foști ofițeri de informații pentru o asemenea motivație, dincolo de o profundă traumă nemeritată ce o provoacă celor în cauză sau urmașilor acestora, pune încă o dată sub semnul întrebării recunoștința societății și devine un exemplu din care tinerele generații vor trage concluziile firești, și este mare păcat.

Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu

Amintiri ce s-au vrut șterse: Gelu Voican Voiculescu în dialog cu Dr.ist. Alex Mihai Stoenescu

Prezentăm în cele ce urmează mărturiile despre evenimentele din decembrie 1989 ale lui Gelu Voican Voiculescu, personalitate-cheie a revoluției, viceprim-ministru în primul guvern postrevoluționar, apoi parlamentar și ambasador. Materialul a fost preluat, cu acordul autorului, din volumul „Interviuri despre revoluție”, publicat de Alex Mihai Stoenescu la Editura RAO, în 2004. După apariția lucrării, Gelu Voican Voiculescu a negat cele susținute în interviu. Lăsăm cititorul să descopere, din textul interviului, cine l-a determinat pe memorialist să-și „șteargă” amintirile...

Alex Mihai Stoenescu (AMS): Gelu, ești conștient că orice om obișnuit, dacă ar avea ocazia să stea de vorbă cu tine, te-ar întreba cine au fost teroriștii. Eu te-aș întreba alte lucruri, dar ...

GVV: În momentul în care Armata ne-a protejat contra acțiunilor Securității, adică a percepției noastre că Securitatea ne vrea capul, ea a devenit salvatoarea grupului Iliescu. Putea astfel să-i pună condiții, să cădem la pace – „Nu se pune întrebarea ce am făcut până la 22 decembrie, altfel nu ați fi fost”. A fost așadar un simulacru. Este o ipoteză istorică, dar este convingerea mea. Dacă Securitatea voia să facă măcel, făcea măcel...

AMS: Bine, dar această versiune, acest plan presupune o subtilitate de gândire pe care eu nu am întâlnit-o în Armată.

GVV: Stănculescu era singurul care avea subtilitatea asta. Dar trebuie să iei în calcul că imaginea de unitate și ordine, inclusiv a Armatei, în situația dată, nu este realistă. Era un haos și la ei. Puteau exista comandanți care să acționeze de capul lor, cu un scop bine definit și pe care Stănculescu să nu-l cunoască.

AMS: Dar orice acțiune de acest tip se simte în Armată. Poți lua o decizie unilaterală, dar ești simțit imediat. Te află. Cine putea... ce comandant putea da ordine structurii sale pentru o operațiune de o asemenea anvergură, cu simulatoare, cu oameni pe acoperișuri, cu trăgători, fără să fie identificat din interiorul Armatei?

GVV: Tu trebuie să cercetezi cu atenție activitatea Batalionului 404. Aștia erau în combinezoane negre, iar eu i-am văzut acționând, nu există niciun dubiu. Nu te lua după tot felul de oligofreni care neagă existența teroriștilor sau vorbesc de forțe paranormale care au acționat... erau în combinezoane negre, ca ale tanchiștilor și erau de la Armată. Au fost ai lui B 404. Truțulescu a fost implicat în treaba asta, Truțulescu ăla cu Țigareta II a fost băgat în chestia asta.

AMS: Gelule, și eu m-am apropiat de această concluzie, ca urmare a cercetării. Însă recunosc că sunt în continuare prizonierul unor mecanisme, al

unor ticuri. Cred că o astfel de operațiune se planifică și, mai ales, se conduce. Cineva de sus a dat ordinul de a intra în acțiune. Cine? Gușă sau Stănculescu? Știu de exemplu că Gușă a vrut să împrăști lumea și să o trimită acasă...

GVV: Da, da, Gușă a făcut asta, îți spun sigur. A dat ordin ca tancurile să îi sperie pe cei din piață cu turelele, să le rotească amenințător și să manevreze cu blindatele astfel încât lumea să se ferească și să plece. Gușă a protestat tot timpul că civilii încurcă Armata.

AMS: Poate că era o manevră și pentru a putea prelua controlul, pentru că Armata avea controlul țării în acel moment, dar era în mâna lui Stănculescu.

GVV: Nu este exclus...

AMS: Sigur, mă întreb dacă Vlad nu știe asta...

GVV: Este imposibil să nu știe, era lângă el.

AMS: Nu vorbim de momentul 17.30, când s-a deschis focul...

GVV: Nu, la 17.30 am fost noi cu Iliescu în balcon; focul s-a deschis la ora 18.00. Intuiția mea este că acest fenomen a fost declanșat după ce Iliescu a vorbit și toată piața a strigat „Fără comuniști!”. Sergiu a preluat atunci microfonul, cu o prezență de spirit remarcabilă... „Oameni buni, nu judecați greșit”... și a întors lucrurile. Astfel, Iliescu ar fi avut soarta lui Verdet, pierdea tot, dispărea de pe scenă. În momentul în care *massa* a strigat: „Fără comuniști!”... *massa*, Alex, *massa*!... toate forțele astea s-au speriat. Una era să-l schimbe pe Ceaușescu și alta sistemul. Păi Gușă a scos carnetul de partid și a urlat la noi: „Ăsta e viața mea, în ăsta cred și n-am să-l trădez!” Darămite în structuri... Cred însă că, dacă a existat pe undeva un ordin, i-a aparținut lui Stănculescu.

AMS: Să revenim la teroriști. Este posibil să fi existat un ordin al lui Gușă sau Stănculescu de montare a simulatoarelor pentru a împrăști lumea din piață. Tu ce zici?

GVV: Numai ei aveau în dotare jucăriile alea. Sigur. Adică, tot la nivelul ipotezei, pentru că nu am probe.

AMS: Știi ce mă deranjează pe mine? Faptul că au tras în oameni... sunt complet detașat acum de Armată și privesc lucrurile cu obiectivitate.

GVV: Eh, păi ce-ai stat acolo? Șapte ani?

AMS: Da, însă nu pot să cred, nu pot concepe că au tras în oameni, că au omorât cu sânge rece.

GVV: Au fost și străini, dar tot de Armată depindeau, la ei se instruiiau, nu la Securitate. Țștia erau pregătiți la orice, mâncau iepure crud, supraviețuiau cu rădăcini, erau Rambo ai noștri. Țștia omorau pe oricine, nu îi interesa. Erau sângeroși. Păi, gândește-te că erau trimiși în misiune să aducă semnată o chitanță de la nu știu ce director sau prim-secretar și dacă erau prinși îi țineau pe

la Miliție câteva zile, apoi, sub acoperirea unui transfer, îi recuperau și îi considerau căzuți. Erau oameni deformați, uită-te la Truțulescu, deformați prin antrenament, prin instructaj, li se dădeau și substanțe ca să reziste. Au tras cu bună știință și erau în subordinea DIA.

AMS: La Dinu ...

GVV: Cât am stat la Guvern, securiștii mi-au împuiat capul că Dinu ăsta era omul rușilor, Aici este o temă care trebuie lămurită dacă a fost o acțiune, cum spui tu, să-i sperie pe oameni sau era în legătură cu operațiunea sovietică, deși eu cred că nu se știa, era derută, poporul român reacționase printr-un haos care derutase pe toată lumea. Și nu știau ce să facă. Eu chiar am scris un articol, *Haosul salvator*. Au pornit o acțiune și s-au oprit: „Domnule, ce se întâmplă, cine sunt ăștia, de unde au apărut, ai cui?”. La revoluție în mod clar, din interiorul Armatei au pornit acțiunile de diversiune. Numai din interior se puteau face astea. Scopul era declanșarea unui război civil care avea menirea să provoace o situație care să permită intrarea sovieticilor. Au fost atunci două persoane-cheie – Vlad și Stănculescu. Vlad a subordonat Securitatea Armatei, chestie care era prevăzută oricum la război, dar securiștii n-au mai luptat, că altfel luptau. Îți spun, am văzut reacții, am văzut reacții, am fost, erau șefi din Securitate care băteau cu pumnul în masă: „Trebuia să luptăm!”. Tu nu-ți dai seama cât erau de periculoși. Ne făceau chisăliță. Cu Stănculescu era altceva... Nu prea avea treabă cu partidul, provenea dintr-o familie de generali din trecut, avusese o soră închisă care murise din cauza lor, un neam prin Argentina, ceva de genul ăsta... I-a renegat ca să poată supraviețui. El mi-a spus la un moment dat că originea lui este rusă, că provine dintr-o familie de ruși din Iași. S-a căsătorit cu femeia aceea de proastă condiție, a făcut tot felul de chestii ca să supraviețuiască. Am stat mult de vorbă cu el.

AMS: Ți-a vorbit de legăturile lui?

GVV: Alea cu Securitatea sau cele de afară?

AMS: Pe-alea cu Securitatea le știu.

GVV: Domnule, el avea o legătură cu George Pop, un tip de-ăsta plecat de mult, român, făcea ceva la *Rolls Royce*, îmi povestea că se întâlneau prin parcuri și Securitatea îi pusese microfoane în boscheți.

AMS: Cum îți explici că generalii l-au urmat, i-au recunoscut autoritatea?

GVV: Păi Eftimescu făcuse un plan de evacuare a Ceaușeștilor cu blindatele. Dar nu le-au găsit în fața CC-ului.

AMS: Le retrăsese Stănculescu.

GVV: Veneau TAB-urile cu trapele deschise spre intrarea B, flancate de cordoane de militari pe laturi și de acolo, pe strada Onești, cu tancurile în frunte porneau în viteză, trecând peste oameni, călcând peste oameni cu ele. Țsta era planul lui Eftimescu și tu vrei să nu-l asculte pe Stănculescu atunci când îi scoate din disperare! Nu te gândești la ofițerii de la Inter ... Carp, Marin, Amăriuței...

AMS: Amăriucăi.

GVV: Amăriucăi... Milea a condus personal represiunea. Eu l-am văzut dând ordinele de foc. Mai întâi a fost seara, când Ceaușescu îl forța să împrăștie baricada și el a dat ordin să îndrepte mitralierele în sus și trăgeau cu trasoarele, iar noi nu ne speriam, nu fugeam. Apoi, Ceaușescu l-a chemat din nou pe Milea la el și a făcut un colectiv, un comandament restrâns cu Andruța și cu Ilie Ceaușescu, l-a încadrat pe Milea cu frații lui și nu a mai avut încotro. Atunci a dat ordin blindatelor să spargă baricada, iar trupele au îndreptat armele spre noi și au tras în plan orizontal. Și atunci sigur că am fugit, era ora 00.25, pentru că trăgeau cu mitralierele după noi. Au căzut atunci, totuși, 42 de morți. Căzuseră câțiva și după-amiază.

AMS: Tu de unde ai informația asta?

GVV: Am văzut noi și apoi mi-au povestit ofițerii. În perioada aia veneau la mine... tu nu știi, dar eu l-am debarcat pe Militaru. Petrică lipsea, era pe la o grevă la mina Cavnic, ceva de genul ăsta. Eu fusesem contactat de un grup de CI-iști. „Domnule, faceți ceva cu Militaru ăsta că e jale în Armată și iese cu balamuc”. Și mai era și o chestie, începuse ...

AMS: Cine?

GVV: Militaru ... începuse să constituie niște comandamente militare în județe și se pregătea să dea o lovitură. CI-iștii au venit la mine, mi-au dat și cazul *Corbii*... știi povestea, și i-am întrebat: „Ce facem?” Și ei mi-au spus, ei mi-au atras atenția că există la Timișoara un grup format tot din CI-iști la care se atașaseră și niște ofițeri curați. Îmi spun: „Domnule, se numește CADA”. CADA a fost înființată de CI-iști. „Bun - zic -, hai să-i folosim”, dar nu puneam prea mare preț, pentru că, știi cum era atunci, veneau cu tot felul de lucruri la mine, turnătorii, meschinării, lucruri mărunte. Și eu am zis: „Lasă-i, domnule, în pace, că tot nu iese nimic”. Dar a ieșit și atunci i-am luat în serios. Îi băgasem într-o cameră și lucram cu ei. Am lucrat tot timpul cu ei, dirijând lucrurile... Eu am produs și controlat căderea lui Militaru. Au venit ofițerii și au cerut scoaterea lui Militaru. Petrică, atunci când a venit, era să-i ia în șuturi, să-i dea afară, și am fost nevoit să-i explic, fără a intra în detalii. A înțeles imediat. S-a televizat. Tipii de acolo îmi spuneau: „Dumneata faci o treabă calculată; când suntem în direct îi ataci, iar în momentul în care nu mai suntem în direct le iei apărarea”.

Făceam un joc dublu. De exemplu, le trimiteam bilețele pe care le scriam: „Stănculescu recuperat”, fiindcă ofițerii voiau să curețe locul, să-i dea afară pe toți. Așa m-am înțeles cu ei. După aia, o dată criza creată și mediatizată, Petrică s-a dus la Iliescu și i-a spus: „Nelule, prietenul nostru trebuie să plece”. Așa l-am debarcat pe Militaru.

AMS: Cauza imediată a fost că pregătea o lovitură.

GVV: Alt țăcănit. Nu rezista, era clar că nu supraviețuia formula, dar se putea întâmpla.

AMS: Eu am fost detașat în revoluția asta, rece, am privit. Sigur că am avut și eu momente de trăiri, de teamă, de îngrijorare, dar în principal mă interesa dacă se amestecă rușii, dacă nu cumva e mâna lor. Și când îl văd pe Militaru la televizor...

Vreau neapărat să-ți faci timp să stăm de vorbă, dar cronologic, metodic, să o luăm de la miting, ce-ai făcut, apoi la baricadă... Uite, am audierea ta de la Comisia senatorială, stenograma...

GVV: Da, vezi însă că astfel de documente surprind o secvență temporală, un moment. Oamenii nu pot reproduce întocmai realitatea și atunci fabrică un discurs asupra realității trăite pe care apoi și-l asumă. Chiar cred în el, nu vorbesc de discursul fabricat, de bună-credință, dar nu înseamnă că aia este realitatea.

AMS: Am citit acolo suspiciunea ta față de Verdeț, de exemplu.

GVV: La noi, oamenii rușilor din CPEx erau Gogu Rădulescu, Dăscălescu și... Ursu. Pentru Ursu am primit intervenții oficiale să-i dăm drumul. Nu puteam să-i refuzăm, erau totuși sovieticii, nu te jucai. Și pentru Gogu s-a intervenit. Dar tu știi că și Ceaușescu se afla sub protecția americanilor? Ne-au cerut să nu-i executăm, iar eu am aflat că li se oferise azil (*informația este confirmată de Petre Roman, n.a.*).

AMS: Dăscălescu?

GVV: Alex, despre ăsta am primit informații că pe vremea când era secretar al Galați avea o legătură peste, la Reni. Când l-am văzut prim-ministru mi-am zis că s-a acceptat o infiltrare sovietică, apoi a făcut o chestie la care am fost martor, nu intru în detalii acum... Însă, altfel, era un dobitoc, să fim înțeleși.

AMS: Va trebui să mai stăm de vorbă asupra cazului teroriștilor. Am la mine dosarul „Căutare teroriști” pe care i l-ai dat lui Roșca Stănescu.

GVV: Ce dosar?

AMS: V-ați apucat voi să emiteți un plan, un set de măsuri pentru depistarea teroriștilor ...

GVV: A, da, ai dreptate! I l-am dat lui Roșca. Mi-au spus oameni de la Armată că Ceaușescu, după atentatul asupra lui Reagan, a înființat o structură secretă și a dat-o la Armată. El își pierduse încrederea în Securitate, își pierduse încrederea după fuga lui Pacepa și a organizat structura asta paralelă. Era formată din ofițeri în rezervă, dar încă în putere, oameni cu experiență, activiști de partid, care se intitulau „grupe de luptă”... Aveau case conspirative în interiorul cărora erau depozite de arme, muniție, hrană. O astfel de structură era și foarte ușor de penetrat. Vlad mi-a spus că e posibil. Dacă structura asta a existat, înseamnă că mai există și astăzi.

AMS: Sergiu Nicolaescu are aceeași teză.

GVV: Sergiu a lucrat cu Armata și știe. Vezi că raportul lui la Comisie este făcut cu Armata și favorabil ei, adică au ascuns multe lucruri.

AMS: În ziua de 21 decembrie ai fost văzut la *Grădinița*, unde s-a format primul nucleu de după spargerea mitingului.

GVV: Lucram în institutul care era instalat în clădirea de pe colț, vizavi de *Grădinița*, și care se prelungește apoi cu sinagoga veche. Știam de miting, colegi de-ai mei pleaseră acolo, dar eram foarte atent pentru că fuseseră trimiși pe la 9.00, întorși pe la 11.00 și apoi duși din nou în Piață. Mi-am spus atunci, cu o oarecare obiectivitate, că este o eroare, pentru că dă oamenilor sentimentul importanței lor și, totodată, senzația că autoritățile nu au controlul. Știam că, la cel mai mic semn de slăbiciune, Ceaușescu este pierdut. În comentariile despre evenimentele de la Timișoara, eu afirmasem printre colegi că acolo măcelul va trebui să fie deplin, să atace și cu aviația, pentru că altfel mișcarea nu va putea fi oprită. Asta chiar a trezit protestul unei colege: „Cum poți să spui așa ceva?!”, însă eu priveam lucrurile cu o anumită dimensiune istorică. Am sesizat pe fereastră că s-a format un grup care folosea trecerea de pietoni din față de la *Grădinița* pentru a rămâne pe carosabil, apoi și zone din afara zebrei pentru a striga anumite lozinci, pentru a face agitație. Am coborât din curiozitate. Aveam senzația că este o provocare și voiam să văd cine sunt provocatorii, voiam să aflu care este mecanismul lor. Nu am ieșit să mă alătur revoluționarilor, ar fi tentant să afirm asta, ci pur și simplu eram curios să văd cine acționează. Erau vreo 20-30 de tineri în fața unui lanț de scutieri, format rapid, care se agitau și strigau slogane, între care: „Moarte lui Ceaușescu!”. Era o chestiune, cum să spun, prea...

AMV: Stridentă?

GVV: Prea ostentativă, prea directă și neașteptată, având în vedere că lumea mai mult se ferea când auzea asta. Trebuie să înțelegi că pentru mine era și un experiment, pentru că urmăream să observ comportamentul *massei*, subiect pe care nu-l puteai studia decât foarte rar, pe care îl parcursesem în pagini de carte,

iar acum aveam posibilitatea să-l constat. Mă întrebam și căutam din priviri: „Cine îi agită?” Am stat mult timp în expectativă, apoi la un moment dat am hotărât să cobor de pe trotuar în stradă. Puștii m-au întâmpinat imediat: „Nene, nu strigi cu noi?” și se antrenau din nou în lozinci. Mie mi se părea ridicol să strigi contra lui Ceaușescu fără ca el să fie acolo, să ridici capul și să strigi la cer, fără să te audă. Aveam sentimentul unei inutilități. Stând acolo, printre ei, am descoperit că animatorul acelor tineri era Andrei Finți, actorul. „Ia uită-te, domnule!” – mi-am zis. Lumea se adunase pe trotuare în lungul bulevardului, până la Piața Romană. Din când în când cobora, ocupând tot carosabilul. La un moment dat tinerii aceia ne-au cerut să îngenunchem – gest interpretat de unii după revoluție ca fiind o rugă –, dar în realitate fiind o tentativă de a arăta scutierilor cât suntem de mulți, faptul că *massa* de oameni se întinde până la Romană. Era o modalitate de a privi în adâncime, fără obstacolul corpului uman. Pe la Magazinul Eva erau TAB-uri. În momentul în care se auzea o mișcare acolo, ambala unul un motor sau făcea o manevră de re poziționare, dar la mare distanță, toată lumea fugea repede pe trotuar, mimând, făcând pe pietonii. Scena era de un comic nebun. Nu rămânea decât acel grup din față, la care m-am alăturat. Îmi dădeam seama că fusesem reperat, că deja mă identificaseră și că urmau probleme dacă acțiunea nu se finaliza. Din blocul *Grădinița* se filma. A apărut Cazimir Ionescu, pe care îl cunoșteam, venind dinspre trotuarul celălalt și care m-a chemat și mi-a spus șoptind: „Du-te tu și spune că la Arad e grevă generală”.

AMS: Nu ți se pare suspect acest fapt? Nu era nicio grevă generală la Arad.

GVV: Nici nu avea importanță. Informația ne autoalimenta curajul. Am șoptit din om în om știrea asta. Tinerii au început să scandeze entuziast: „Aradul s-a alăturat Timișoarei!”, „Nu vă fie frică, Ceaușescu pică” Pe partea cu librăria *Papyrus* l-am văzut pe Radu F. Alexandru. Sergiu Nicolaescu era și el pe acolo.

AMS: Confirmă acest lucru.

GVV: Pe la 15.30, scutierii au intrat în forță cu bastoanele peste noi. Ne-am repliat înspre Piața Romană și spre strada Nikos Beloiannis și, trăgând după mine o fată care se nimerise lângă mine, am intrat în instituție. Imediat au apărut dube și au început să aresteze oameni și să-i ducă la Jilava. Ne-am refugiat în pod de unde am privit împreună strada. Când am ieșit, nu mai era nimeni, așa că am luat-o prin spate, pe Mendeleev și am ieșit în Piața Romană. Acolo era o demență, soclul ăla era plin de oameni și multă lume pe margine. Atmosfera era foarte inflamată, se țipa. Voiam s-o iau spre Leonida, am fost legitimat chiar de colonelul Suceavă, dar am explicat că mă duc acasă, pentru că locuiam în apropiere. Dau telefon lui Harosa, care îmi spune: „Vino la mine”, iau un taxi și

mă duc spre capătul din Drumul Taberei. Îl găsesc împreună cu un tip, Eugen Moga, colonel de Securitate, fusese pe la Externe, pe la pașapoarte, nu mai știu dacă era activ sau în rezervă. Le-am relatat ce am văzut și am plecat toți spre Piața Romană. Când ajungem acolo... mască, totul era pustiu, pustiul-pustiului, nici țipenie de om. „Unde Dumnezeu au dispărut?” Harosa și cu Moga se uitau la mine, îți dai seama în ce postură eram. Ulterior am aflat că Suceavă îi evacuasă foarte inteligent... deși spune că pașnic, eu am aflat că lăsase pe mulți lați și pe urmă i-a înconjurat. Eram într-o postură caraghioasă.

AMS: Pe la ce oră?

GVV: Pe la 19.00.

AMS: Da, și asta se confirmă.

GVV: Le spun: „Hai să mergem la Păunescu” și intrăm pe Dionisie Lupu. Cineva ne spune de acolo că a fost chemat la CC, de Ceaușescu. Umblând pe străzile din spate și încercând să ajungem la Universitate, am observat că fusese constituit un dispozitiv circular pe toată zona de sud, nord și vest, dar neacoperit spre est. Adică întregul dispozitiv era bine masat și organizat de jur-împrejur, dar era complet absent în dreapta axului bulevardului, cum privești spre nord. Întreaga porțiune dinspre Piața Rosetti și străzile adiacente, plus străzile paralele cu bulevardul, erau libere. Era zona prin care se putea ieși sau se putea intra la Inter. Am întrebat mai târziu și ei spuneau că din cauza Ambasadei S.U.A., mai era și cea a Ungariei acolo și alte instituții de care n-au vrut să se apropie. După ora 19.00 am ajuns la Teatrul Național. Când am ajuns se căutau obiecte, tomberoane... s-a adus și o dubiță, apoi un camion pentru baricadă.

AMS: Un moment. Dan Iosif spune că baricada s-a ridicat pe la 17.00.

GVV: Probabil că atunci le-a venit ideea. Era în construcție, dar baricada mare, așa cum a intrat în Istorie, s-a format după ora 19.00. Nu era lume multă, era slabă mișcarea și eram deja foarte sceptic. În imaginea mea, de altfel chiar făceam pe specialistul, era nevoie de vreo 20.000 de oameni. „Fără 20.000 de oameni nu văd nimic rezolvat”, le spuneam tot măsurând cu privirea lungimea bulevardului. La un moment dat însă a venit un grup masiv pe Republicii. Nu înțelegeam de unde au apărut. Ne-am dus la Rosetti, și pe la statui, la Trocadero, unde era multă armată, pe Calea Victoriei... Grupul acela masiv...

AMS: Ai aflat cine era?

GVV: Cred că muncitori, salariați, mobilizați de cineva, aduși. La baricadă era Dan Iosif, iar Dincă îi ținea un acumulator pentru portavoce. Dan Iosif era cu geaca aia roșu cu negru, Dincă era complet răgușit. Forțele de ordine dădeau cu spumă, pompierii... Pe la 23.00 plec din nou la Păunescu. Se trăgea

în sus cu trasoare. Îl găsesc și îi spun: „Haide acum, Adrian, se cântă versurile tale acolo. E nevoie de vocea ta de tunet la baricadă”.

AMS: Se cântau versurile lui Păunescu la Baricadă?!?

GVV: Da, însă nu cred că știau ce cântă. Deveniseră atât de populare că... Eu cred că dacă Păunescu ieșea atunci, lumea îl accepta. L-am atenționat pe 25 decembrie că a venit la spartul târgului. Ții minte ce-a pățit. O revoluție naște astfel de clipe astrale, decisive, iar în plan uman, individual, produce cotituri bruște ale destinului. De la el am plecat cu Andrei. La 00.25 două tanchete au spulberat baricada și au început să tragă în plin.

AMS: O secundă. Se trăgea de pe tancuri, de pe TAB-uri?

GVV: Nu, erau formațiuni militare, infanterie care înainta trăgând. Eram în față la Inter, chiar în fața ușilor de la Inter. Șuierau gloanțele, produceau zgomotul acela de spin, de glonț care se rotește rapid în aer, și treceau pe lângă mine în stânga și în dreapta. Unii se aruncau la pământ. Eu am mai rămas în picioare pentru că voiam să văd scena și la un moment dat, când mi-a şuierat un glonț pe la urechea dreaptă, mi-am spus că e sinucidere. Dar momentele acelea de luciditate în care am rămas cu privirea spre baricadă în timp ce lumea fugea, mi-au permis să observ efectul de contaminare gregară a panicii. Lumea fugea pe lângă mine de rupea pământul, cum se spune, iar carosabilul s-a golit instantaneu, dar instantaneu. Era ceva care se măsura în două secunde. Am luat-o și eu la fugă prin fața Teatrului Național, prin parcul acela din față, și am vrut să trec spre Ministerul Agriculturii. În momentul ăla, o tanchetă condusă de maiorul Roșca a făcut brusc la stânga și m-a surprins în plină trecere. Aveam de ales să mă întorc pe trotuar sau să fug înainte, prin fața lui. Am ales varianta să fug înainte. Tipul trăgea din plin cu mitraliera de 14,5 în axul Bulevardul Republicii. Repet, focul era în plin...

AMS: Plan orizontal.

GVV: Plan orizontal, dar pe axul bulevardului. Nu făcea cu mitraliera dreapta-stânga, că ar fi fost prăpăd. Lumea fugea pe trotuare. În colțul unde este o alimentară, înainte de Rosetti, pe partea dreaptă... este Ministerul Agriculturii, apoi o străduță ...

AMS: Care iese în spate la Colțea.

GVV: Strada Slănic. Pe străduța Slănic, aici, în față la Alimentară, a fost lovit un tip. A căzut ca o cârpă, instantaneu, ca o grămadă de haine prăfuite. Vedeam primul om omorât astfel, mort pe loc. Maiorul Roșca a tras un timp din poziția aia, apoi s-a dus înainte, a dat roată pe la Rosetti, a tras în axul bulevardului spre Moșilor, apoi a făcut un lucru absurd. S-a suit cu roțile peste mașinile parcate fără nicio noimă, fără nici o gândire militară, știu eu, vreun

scop tactic. Pur și simplu le lua la rând și trecea peste ele, le strivea. A revenit pe bulevard și pentru că noi am strigat, a întors și a vrut să intre pe strada Slănic.

AMS: Nu putea să vă audă, era dirijat.

GVV: Probabil, dar ne-a și văzut. A venit în dreptul străzii Slănic și a tras o rafală, lovindu-l pe un bărbat în gambă. Mi-aduc aminte că alerga șchiopătând și am văzut și rana, o gaură relativ rotundă în gambă. Ne-am adăpostit în orice firidă, gang, colț de clădire pe care le-am găsit. Fiind întuneric, i-a fost frică să intre pe străduță, așa că a renunțat și s-a întors spre Universitate. Am hotărât să mă întorc acasă și să traversez Republicii. Țiganii spărgeau vitrinele și furau. De fapt, vitrinele fuseseră sparte mai devreme de lumea care a venit, dar care nu fura, era o furie neputincioasă. Acum apăruseră Țiganii și furau. Câteva TAB-uri au revenit și i-au fugărit pe toți până la Moșilor. Deja îmi făceam planuri: am fost sigur reperat, m-au văzut și înregistrat, gata! Eram hotărât să fug, să trec granița pe Valea Someșului. Dar înainte, să văd ce se întâmplă dimineața. Am ajuns acasă pe la 03.00-04.00 noaptea. M-am îmbrăcat în kaki, ca atunci când trag militarii să nu mă țintească, să creadă că este unul de-al lor... Sigur, acum lucrurile astea par puerile... M-am pregătit de plecare. Mi-am luat o sacoșă din alea de plasă din plastic, în care am pus ciorapi, bandaje, plasturi pentru orice situație... puteam fi rănit. Am luat de la baie o țeavă, o tijă de la suportul de prosoape, s-o am la mine în caz că trebuie să mă apăr. Aveam un pulovăr cu epoleți, știi că se purtau pe vremea aia, mi-am pus în buzunare clești, un șpiț, foarfecă... iar în picioare niște ghete ușoare. M-am încins cu chimirul, am băgat și în ăsta tot felul de chestii. M-am întins puțin și mi-am spus, dacă scap cu viață, dimineață o tai spre Ungaria, aveam eu un plan pus la punct mai de mult, dar scopul final era să ajung la Pireu, în Grecia și să cer azil. Dimineață m-am dus la CEC-ul de la Eva să scot bani și am scos 3.000 de lei... dar am mai lăsat în cont, pentru orice eventualitate... nu-mi dădeam seama care, dar reacționez din instinct. Cu banii ăștia mă gândeam să dau la șoferi, la camioane pe drum. Am cumpărat pastile energizante de 15 lei de la farmacie, aveau și cofeină, și vitamine, îți dădeau un puseu de energie.

AMV: Ce medicament era ăsta?

GVV: *Efortex*. Se folosea pentru efort sportiv, contra febrei musculare, știind că voi merge mult pe jos. Imaginează-ți că am dat pastilele astea grupului nostru, lui Petre, lui Iliescu în nopțile următoare și ei, și alții crezând că i-am drogat, că nu știu ce pastile sunt de la trupele speciale ca să rezistăm fără somn... Era *Efortex* luat de la farmacia din colț. Dar îți dai seama cum mă priveau ăștia: „Domnule, ăsta trebuie să fie niște trupe speciale, bine că e de partea noastră!” Aveau și gust bun. La ora 08.00 m-am dus la serviciu și am semnat condica.

AMV: Ești nebun!

GVV: Alex, n-am cum să-ți explic...

AMS: Bine, tu ești un tip cerebral, cu un bagaj de noțiuni și informații, nu te pot amesteca cu ceilalți, dar trebuie să înțelegi de unde vine și legenda care plutește deasupra ta. Tu ai fost tipul misterios...

GVV: Era un mister în care mă complăceam. La institut toată lumea comenta ce a văzut. În timp ce comentam, sunt chemat la poartă de socru-meu... a dispărut nevastă-mea! Fosta nevastă. Am reușit să ies cu greu, că nu ne dădea voie. Pe la 09.00 m-am dus la Păunescu ...

AMV: Erai în căutarea lui lider.

GVV: Da. La el era o adunătură de tineri cu ghitare care îl aclamau și voiau să-l ia cu ei. Am luat-o pe Pitar Moș și, în timp ce mă apropiam de Scala, aud dintr-o mașină, de la radio, comunicatul cu Milea trădător.

AMS: Primul s-a transmis la 10.51.

GVV: Atunci, asta era ora la care am ajuns la Scala. „Bun, îmi zic, l-a împușcat pe ăsta, ce-o să fie acum?” Către Cofetăria Scala era baraj, în care era Mitică Iliescu. Dinspre Universitate se auzea: „Armata e cu noi!” La un moment dat, ca la un semn, scutierii fug, TAB-urile încep să se retragă, iar lumea curge pe bulevard. Atunci mă întâlnesc cu o fostă colegă de la *Viața Românească*... „Ce faci aici?”, iar eu îmi iau o poziție eroică și îi spun: „Am întâlnire, la revedere, mă întâlnesc cu destinul!” Era un teribilism... Ies în bulevard, în Bălcescu, Magheru, în porțiunea aia, și văd TAB-urile venind cu oameni pe ele. Mă sui și parcurg traseul până la *Grădinița* pe un TAB, trec prin fața institutului meu și strig la colegii mei, urlam la colegii mei de la ferestre să mă vadă. Ne-am făcut semne, ne-am făcut cu mâna, strigau: „Gelu, Gelu, bravo Gelu!” Era momentul meu sublim (râde). Mi-am făcut numărul. TAB-ul a mers până înainte de Piața Romană și s-a oprit. A ieșit conducătorul și ne-a spus: „Gata, dați-vă jos, că noi trebuie să ne întoarcem”.

AMS: Stai așa! La ce oră ...

GVV: Știu ce vrei tu să identifici... era înainte de fuga lui Ceaușescu, iar băieții de la Armată se retrăseseră înainte. Da, așa a fost.

AMS: Gândește-te că se retrag din dispozitiv de la *Scala* dintr-o dată, inexplicabil, scutierii rup rândurile, TAB-urile se întorc, lasă lumea să se urce pe ele, apoi la Piața Romană vă dau jos că trebuie să se întoarcă. Primiseră ordine.

GVV: Da, Alex, dar asta nu înseamnă că a fost o lovitură de stat militară. Știu teza ta.

AMS: Cum să nu fie lovitură când trupele sunt retrase din represiune? Stănculescu dădea ordine pe indicativul lui Milea, iar Ceaușescu era în camera

alăturată. De la 10.07, Stănculescu declanșează lovitura, în interior și în exterior. Dă ordin trupelor să iasă din ordinele lui Ceaușescu, iar pe cele care veneau în București, chemate de Milea, le oprește la Șoseaua Olteniței. Am ordinele în original... le cere să parlanezeze cu manifestanții și să fraternizeze. Tu crezi că se urcă cineva pe tanc, că te lasă tanchistul să te urci pe tancul lui de capul lui, așa, sub presiunea maselor? E suficient să se miște un pic și fugi de mânănci pământul.

GVV: Păi, ți-am spus că am văzut scenele astea, fugeau de... Dar, tu vrei să acreditezi cu tot dinadinsul teza asta a loviturii de stat militare.

AMS: Dar nu vreau cu tot dinadinsul, rezultă din fapte, după probe, din acte. Și nu e vorba de așa-zisa fraternizare, ci de ordine clare pe care le dă Stănculescu, iar Armata le execută. Ordinele le-a dat cu o oră înainte să se anunțe moartea lui Milea. Eftimescu dăduse ordinul că nu se execută decât ordinele comandantului suprem. Păi, cum așa! Executau ăia din stradă ordinele lui Ceaușescu?

GVV: Nu, dar puciul presupune preluarea puterii de către Armată.

AMS: Păi, chiar a preluat-o, pentru că a dispus mult timp după aia ce e voie și ce nu. Uită-te pe interviul lui Stănculescu... „Să opresc sau să nu opresc Televiziunea? Lasă-i, că a fost dictatură, să simtă și ei libertatea...”. Cine îi permitea lui discreționarul ăsta? Dă ordin să se constituie comitete mixte la județe, trupele să păzească, de fapt să țină sub control clădirile CJP-urilor din țară. Ia legătura cu Iliescu și se înțeleg.

GVV: Tu ai o aversiune față de Iliescu.

AMS: N-am nicio aversiune. Pentru mine este personaj istoric. Nu mă interesează ce politică face Iliescu, te rog să mă crezi că sunt total detașat. Mai mult decât atât, ți-am mai spus că nu cred în prostiile care i se pun în cârcă, în acuzele alea stupide. Eu cred că a avut un rol marginal în revoluție și că rolul lui real, dat de sovietici, dar și de miticii din partid, era să formeze o aripă disidentă în partid, un grup gorbaciovist cu care câștiga alegerile și făcea *perestroika*. El nu era prevăzut pentru revoluție...

GVV: Dar nici revoluția nu era prevăzută.

AMS: Haide Gelu, că știi bine... nu ieșea lumea. La Congres aceeași lume din piață, care a fost la mitingul din 21 decembrie, l-a aclamat pe Ceaușescu.

GVV: Sigur, rușii au amorsat revoluția, dar după aia, mulțimea...

AMS: Gelule, eu n-am cum să te conving pe tine, pentru că ești cel mai dificil martor, pentru că tu ai acționat lucid și calculat, ceea ce te scoate din mulțime, deși erai acolo.

GVV: Domnule, am văzut gloata! Este cea mai cumplită moarte să te atace gloata, să treacă gloata peste tine. Te înconjoară într-o clipă și mori dezmembrat. Dar nu cred că a fost o lovitură... sau, mai bine spus, a fost o lovitură avortată, pentru că Stănculescu nu a luat puterea pentru el.

AMV: Nu are importanță. Noi judecăm actele, acțiunile, faptele. Cum se numește trecerea de partea unei revoluții, a oricărei revoluții, de către Armată?

GVV: Da, mă, dar nu poți să spui că în decembrie a fost o lovitură militară, pentru că nu a fost o acțiune publică, vizibilă, să ia puterea și să spună gata, de acum noi avem puterea.

AMV: Tu faci confuzie cu junta militară, iar eu îți vorbesc de actul loviturii: îndeplătarea de la conducere a șefului statului. Cum mama dracului se numește asta?

GVV: Da, mă, dar nu e consumată, e avortată. Lumea era pe stradă, din cauza asta a reacționat, fără lumea din stradă nu exista nici mișcarea asta. Tu teoretizezi *post-factum*.

AMV: Cum vrei altfel, există instantaneul istoriografic? Pe mine nu mă interesează ce credeai tu că se întâmplă în acel moment. Eu adun faptele și descopăr fenomenul. Tu ai impresia că fenomenul este cel care se găsește în manualul de istorie. Acolo, pentru că nu este spațiu și nici rostul să se piardă în detalii, se prezintă fenomene... masele care au venit, situația grea a populației, revoluționari care au făcut și au dres. Din când în când apare și un nume. Asta este în manualul de istorie, o sinteză. Dar alături, dacă vrei să afli adevărul, te duci la tratatul de istorie, care îți explică cine, când, unde, ce a făcut. Eu nu scriu un manual de istorie. Mie îmi era simplu să scriu o carte cu părerea mea despre revoluție, în o sută de pagini îmi dădeam cu părerea, luam 100 de milioane pe loc, că se vinde Stoenescu. Dar revoluția este un fenomen mult mai complex, iar gesturi, acte simple, cum ai făcut tu, pot fi determinate. Tu chiar crezi că masele l-au îndeplătat pe Ceaușescu?

GVV: Dar nici Stănculescu!

AMS: Nu te opri la un nume. Armata era în spatele lui, iar tu trebuie să recunoști că și mai târziu, când ați făcut guvernul, CFSN-ul, ați avut în spate Armata, pentru că fără ea vă măturau de la putere într-o clipă. Nu uita că vă aflați în legitimitate revoluționară, care permite și contrarevoluția!

GVV: Eu admit existența unei lovituri de palat, dar nu este determinantă.

AMS: A acționat paralel, iar la un moment dat a făcut dreapta brusc și a intrat pe traseul vostru. Acest moment s-a petrecut la ședința de la M.Ap.N. din 22 decembrie.

GVV: N-a fost propriu-zis o ședință...

AMS: Dă-o dracului, că nu mă interesează cum îi spune, dar acolo Stănculescu îi predă puterea lui Iliescu.

GVV: I-a dat raportul... (*face gestul cu mâna la chipiu, n.a.*)

AMS: Păi, vezi!

GVV: Da, mă, dar pentru asta, Stănculescu trebuia să aibă puterea asta.

AMS: Și cine o avea? Uiți că în 22 se dizolvă efectiv partidul comunist? Uiți că partidul comunist era pe stradă și urla „Jos comunismul!”. Care era autoritatea statului în acel moment?

GVV: Armata, dar nu o exercita.

AMS: Mă enervezi! Îți repet: Stănculescu spune... (*iau interviul din revista Historia, n.a.*)... el ia decizii: să lase sau să nu lase Televiziunea, alege din trei poli de putere... uite ce spune aici: „Erau trei centre, și am hotărât că grupul Iliescu are perspective...”. Cine îi permite lui să aleagă, să fie discreționar, dacă nu Puterea?

GVV: Dar nu s-a proclamat lovitura militară: din clipa asta am luat puterea, or, tu știi că în istorie actul public este esențial, proclamația.

AMS: Nu este adevărat. În spate trebuie să se afle actul juridic, documentul oficial.

GVV: N-am avut așa ceva. Până nu am apărut noi cu Proclamația CFSN n-a existat așa ceva.

AMS: Ba am avut, pentru că există nota telefonică 38, pentru că sunt alte ordine care au permis să apăreți voi la televizor cu hârtia aia în mână.

GVV: Proclamația CFSN încheie procesul și marchează victoria.

AMS: De acord, în condițiile în care accepti că încheierea unui proces are înainte un început. Hai că nu vreau să ne mai certăm. Să continuăm... Ai rămas la Piața Romană, când TAB-urile v-au anunțat că trebuie să se întoarcă.

GVV: După această secvență a trecut elicopterul...

AMS: După!

GVV: Lumea spunea că Ceaușescu este în elicopterul ăla. Lumea fugea grăbită spre CC, alții o luau pe Dorobanților. Atunci am strigat să se anunțe din om în om: „Schimbați direcția și o luăm spre Televiziune”. La Piața Lahovary m-am dus din nou la Păunescu. L-am găsit în poartă, parlamentând cu niște tineri. Lumea rupea tablouri, portrete, lozinci. La Dorobanților, înainte de strada Jean Textier, pe dreapta, mă reîntâlnesc cu Harosa și îi spun: „Ai mașină?”. „Da”. „Fugi repede la Casa Scânteii și adu-l pe Iliescu!”. Vedeam în el pe succesorul lui Ceaușescu. Personajul mă interesa, era preocupat de a lua legătura cu el.

AMS: Mi-ai povestit data trecută. Dar aş vrea să ne oprim aici, să nu trecem prea mult în 22 şi să rămânem în 21, pentru că mă interesează anumite detalii. Spune-mi, când erai la Inter, ai observat că se trăgea şi din blocurile de pe bulevard?

GVV: S-a tras din blocul „Creditul minier”. Fiind foarte aproape de bucata asta de stradă, pe partea dreaptă, spre Inter, în timp ce câţiva tineri erau căţăraţi pe baricadă, lângă mine a căzut unul secerat. Era rănit fără vreo explicaţie. Au fugit cu el la Colţea. (...) Ăsta căzuse în dreapta mea. Instinctiv am ridicat capul, m-am uitat exact în faţă şi am văzut clădirea „Creditul minier”, faţada dinspre Batiştei. Nu se putea trage acolo de la sau din spatele baricadei. Vreau să-ţi spun că au murit vreo şase inşi loviţi astfel, morţi sau răniţi mortal, care erau duşi repede... erau cu capul căzut pe spate, le atârna capul aşa... fugeau cu ei la Colţea. Toţi au fost împuşcaţi acolo, în partea dreaptă, spre Inter. S-a spus că erau securişti care trăgeau pe sub haine... E o prostie, am cercetat cazul, am discutat şi cu Goran, oamenii lor s-au infiltrat prin mulţime, dar îşi lăsaseră şi actele la birou, să nu-i prindă careva, că-i sfârtecau. Urmăreau străinii băgaţi şi ei acolo şi pe unii suspecti pe care îi ştiau de mult. O prostie, fără niciun credit.

AMS: Am stat de vorbă cu miliţieni care s-au aflat în zonă şi mi-au spus acelaşi lucru: aveau ordin să nu poarte arma, au predat-o la sediu. Dar, încearcă să-ţi aduci aminte, cam pe la ce oră au fost loviţi oamenii ăştia?

GVV: A început după ce au dat pompierii cu spumă, deci, după ora 21.00. Sigur, era întuneric, dar mie mi s-a părut că s-a tras de la „Creditul minier”.

AMS: Ai văzut foc la gura ţevii?

GVV: N-am văzut foc la gura ţevii. Unii se jură că s-a tras de la Inter, dar eu mă îndoiesc. Felul cum au căzut şi locul indică foc tras din clădirea de pe Batiştei. Părerea mea este că aceşti morţi au căzut ca să întărească lumea.

AMS: Dar ce sens avea pentru securişti sau pentru forţele de ordine sau chiar pentru Ceauşescu să întărească lumea? Interesul lor era s-o potolească. Ceauşescu dă ordine să-i caute pe Păunescu, pe Deşliu şi pe DRP să vorbească cu ei, să-i convingă.

GVV: Impresia mea este că aceste lucruri au fost făcute de oameni interesaţi să-i îndârjească pe oameni, să escaladeze situaţia. Sângele acelor victime a fost spălat după aia.

AMS: Prin urmare, se trăgea cu arme care disimulau focul.

GVV: Da, erau prevăzute cu un sistem de disimulare. Știi că există astfel de dispozitive. Mulți au murit apoi la gura de metrou de la Batiște, pe intrarea aceea de la metrou. Trebuie să te duci să o vezi și înțelegi imediat cum s-a tras, unghiul și poziția. Acolo s-a tras mult, morții erau jos, la liniile de metrou. Dar e nevoie de o distincție...

AMS: Da, asta voiam să te întreb și eu...

GVV: Este o distincție între tragerile din clădirea „Creditul minier” și cele din metrou. La metrou au fost oamenii lui Andruța, care s-au băgat după ei și au tras, dar mult mai târziu, după ce s-a spart baricada și au început să ne alerge. Pe la miezul nopții, Ceaușescu și-a dat seama că Milea tergiversează, că se fac atacuri simulate. Ei auzeau răpăitul în clădirea CC, dar nu se termina manifestația. Noi deja ne obișnuisem, trăgeau cu trasoarele în aer, făceau zgomot și noi ne aprindeam țigările, vorba aia. Era clar că militarii ne feresc și fac jocul ăsta ca să audă Ceaușescu. Și atunci, cam pe la miezul nopții, Ceaușescu l-a încadrat pe Milea cu Ilie și cu Andruța și i-au forțat mâna. Atunci au tras, au primit ordin și au tras. Asta e drama lui Milea. Aia din 21 noaptea, de la ora nouă, împușcau fără zgomot, nu se auzea împușcătura. Se vedea doar omul căzând. Or, chestia asta nu poți s-o faci decât cu armă specială cu amortizor și infraroșu, arme pe care ai noștri nu le aveau. Am avut Securitatea în mână, au fost oameni care au vrut să profite și spuneau orice, turnau să scape sau să se afirme, dar niciunul nu a admis așa ceva. Securitatea nu avea armele astea. În ce privește Armata, și aici comportamentul a fost distinct. Eu le-am spus celor de acolo: „Domnule, nu mai strigați «Jos Ceaușescu!», că ăsta doarme sau o fi pe la Snagov. Hai să strigăm ceva care are efect aici, în piața asta!”. Și am început să scandăm: „Soldați, soldați și noi vă suntem frați!”, ca să-i fraternizăm. Mi se părea o acțiune mult mai pragmatică și realistă. Eu îi aveam în față pe ăia, cu arme la ei și cu cartuș pe țeavă, trebuia să rezolv problema asta, nu pe unde o fi Ceaușescu. Deci, ținta mea era să-i fraternizez pe soldați. Pe la statui am asistat la o scenă, un militar s-a repezit să se alăture oamenilor, a fost prins de ceilalți și lovit, dat înapoi. Mie mi s-a părut un caz semnificativ. Le-am zis celor din jur: „E posibil ca ăștia să nu vrea să tragă”. De aceea, era important ca scandările noastre să aibă un scop imediat.

AMS: Sunt informat că în rapoartele Securității apar străini care au tras.

GVV: Băieții de la Securitate mi-au spus că au văzut străini intrând în mulțime. Mașinile sovieticilor erau lăsate pe Bulevardul Pache Protopopescu și

ei coborau și intrau în mulțime. De altfel, îți pot da eu un detaliu pe care îl cunosc bine. Toate lozincile alea scrise pe pereți, unele cu erori în limba română, erau scrise cu niște culori de calitate extraordinară. Erau culori vii și nuanțe care nu se găseau la noi. Eu cunoșteam bursa neagră și chiar aveam cunoștințe, prietenii mei căutau chestii de-astea, și nu se găseau. La fel și cu rachetele de semnalizare, violet.

AMS: Cele pe care le-a văzut Roman, le-a descris la audiere.

GVV: Nu exista pe teritoriul României așa ceva, nu se aflau în dotare. Am cerut oficial o cercetare pe tema asta și cei de la Armată mi-au făcut un raport detaliat, pe depozite, pe stocuri, și mi-au spus: cercetările comisiei militare instituite special au ajuns la concluzia că nu există în dotarea niciunei forțe aparținând României. Existau verzi, roșii, ce culoare vrei, nu exista violet.

AMS: Ți-ai făcut o imagine despre fenomenul ăsta, despre participarea unor străini la Inter.

GVV: Teza mea: sovieticii au amorsat revoluția, dar lucrurile au luat o amploare care i-a surprins și pe ei.

AMS: Ce spui tu este perfect rațional, însă amploarea la care te referi este depășirea cadrului perestroikist al schimbării și trecerea la mișcarea anticomunistă.

GVV: Îți dai seama că sunt un tip care nu se putea acomoda comunismului, dar nici eu nu credeam în primele ore că se poate mai mult. Vezi că în *România liberă* a apărut un interviu cu un KGB-ist, din *Spetsnaz*, care recunoaște că a fost în România în misiune, dar n-au primit ordin.

AMS: Aici se face o confuzie. Erau mai multe categorii de forțe sovietice infiltrate. Țștia aveau misiuni pentru cazul că Ceaușescu nu cedează și moare diversiunea. Alții au avut misiuni în diversiune, și la Timișoara, și la București, și în alte orașe, iar alții i-au supravegheat, i-au alimentat cu muniție, arme etc. Cei din coloanele de mașini n-au mișcat, pentru că misiunea lor era alta, iar lumea îi confundă, crezând că ei sunt cei care au tras. Nu, ăia sunt alții. Ce ai făcut mai departe, revenim în 22.

GVV: M-am dus la Televiziune și am încercat să intru în clădirea aia joasă, în corpul din dreapta. Acolo era Bebe Ivanovici în uniformă de Gărzi patriotice împreună cu alții și nu dădea voie să se intre. Eu am spus că îl caut pe Aurel Dragoș Munteanu, cu care eram prieten. Nu m-a lăsat, dar stând mult timp acolo, m-am integrat grupului de gărzi, m-am făcut și eu că îi ajut la ordine și la un moment dat am intrat. În holul principal era o liniște deplină, nici țipenie de

om, semiîntuneric și răcoare. Nu era nimeni, într-un contrast imens cu ce se întâmpla atunci pe televizor. Mi-am scos bara aia de la baie și am lăsat-o lângă o scrumieră cu picior, să nu o găsească la mine și să zică că voiam să atac Televiziunea. Pe un culoar dau peste un militar și de Mazilu, cu cătușe la o mână, îi arăta ăluia că este lovit la gură.

AMS: Mazilu a fost la Televiziune înainte de CC?

DVV: Da, era acolo.

AMS: I-am citit cartea, nu spune nimic de episodul ăsta. Zice că l-au luat revoluționarii pe sus și l-au dus în balcon.

GVV: Stai să vezi! Îl iau pe Mazilu: „Ce faceți, domnule profesor?” și ăla îi dă drumul. Merg cu Mazilu mai departe și îl întreb: „Dar dvs. nu erați și prin Securitate?”. „Da, de fapt profesor la Băneasa, acum m-au arestat și m-au bătut”. Ajungem așa la ușa Studioului 4, unde era un alt soldat care nu ne-a lăsat să trecem. La un moment dat se deschide ușa și mă vede Niki Modreanu, care mi-era rudă, și strigă: „Pe Gelu lăsați-l să treacă”. Iar eu zic: „Ăsta e profesorul Mazilu, cel cu drepturile omului, lăsați-l și pe el”. Intrăm în studio și Mazilu se așează la masă, scoate hârtia cu 10 puncte, erau scrise cu albastru, îmi amintesc bine, și își pune ochelarii. În spatele lui Mazilu ne înghesuim să ne vedem în imagine, era o bătalie cine să se vadă mai bine. La un moment dat se sting toate lămpile... „Sunt aparatele supraîncinse...”, povestea aia... „Evacuați studioul!”. În felul ăsta, Mazilu ratează momentul istoric și pleacă la CC. Au început să se evacueze și atunci las sacoșa la perete, mă aplec și fac o chestie, culeg de pe jos niște fire și încep să le înfășor. La capătul lor erau niște căști. Mă fac că bobinez firele alea și cu căștile în mână m-au luat drept unul de acolo. La scurt timp după asta, Brateș spune: „Domnule, facem o listă, vor vorbi toți pe rând pe o listă”. Cam al patrulea sau al cincilea mă pun și eu pe listă, vreau să vorbesc, și mă notează. Toți erau incoerenți. Și eu eram năpădit de o mie de gânduri, am întrebat impacientat unde e Aurel Dragoș Munteanu, e dispărut, dar mă interesa direct ca să rămân cu el acolo. În sfârșit. La un moment dat strigă cineva: „A venit Iliescu!” „Care Iliescu? Ce Iliescu?” – cei de acolo. Auzind, mă reped și îi văd pe Mihai Velicu și Mihai Sion. Ca să vezi deruta, eu credeam că ăștia doi îl opresc pe Iliescu să intre. Mă reped, îl înșfac pe Iliescu și spun: „Din acest moment sunteți sub protecția noastră!” Și l-am dus pe Iliescu în studio, iar Brateș, cum îl vede, îl anunță imediat. Din momentul acela nu m-am mai dezlipit de Iliescu.

AMS: Este foarte bine, pentru că mă interesează tot ce a făcut.

GVV: Ies cu Iliescu și în momentul ăla un tip pitic, ziarist la *Le Monde*, ne abordează. Vorbesc cu el în franceză și îi zic lui Iliescu: „E bine să spunei ceva”, și Iliescu improvizează câteva vorbe, ăla începe să-și noteze. Apoi a transmis, a ajuns celebru pentru primul interviu cu președintele României. Coborâm în curte, unde era Dacia lui Mihai Velicu, ofițer acoperit al Securității la Consiliul Culturii, îl adusesse de la Casa Scânteii acasă. Militaru în față, iar eu cu Mihai Ispas l-am încadrat pe Iliescu în spate.

AMS: Ora?

GVV: 15.30. Petre era mai în față cu o altă mașină, împreună cu Montanu. Pe pod ne-am ciocnit cu un Trabant, așa ajungem după Petre.

AMS: Gelule, oprește-te o clipă și spune-mi dacă știi, dacă ai auzit ceva de telefoanele date de Iliescu de la Casa Scânteii.

GVV: Am fost o dată la Hegheduș și individul arăta un telefon: „Acest telefon este istoric, de pe acest telefon l-a sunat Iliescu pe Stănculescu”.

AMS: Bombă!

GVV: Măi, nu știu, sunt mulți care au inventat după revoluție...

AMS: Încetează să-l mai aperi pe Iliescu. Nu e vorba de trădare, ci de faptul că tot ceea ce ascunde se va întoarce împotriva lui. Trebuie, dacă îl vezi spune-i, trebuie să-și ia gândul că îi rămâne vreo imagine bună în istorie. Va fi omul negru, praf îl fac ăștia în câțiva ani. Mai bine ajută-mă să stabilim adevărul. Eu îți spun că s-a înțeles cu Stănculescu la telefon și tu îmi vorbești de fenomene...

GVV: Dar ții minte când îmi spuneai că și cariera lui este terminată.

AMS: Nu, am spus că trebuie să se retragă pentru a-și salva numele. Faptul că a existat o catastrofă de proporții, a Convenției, nu prevăzusem eu și că o să revină Iliescu fără să facă nimic. Mai departe... Ați ajuns la M.Ap.N.

GVV: La M.Ap.N. a apărut un tip mic în fâș, care era generalul Kostyal, a apărut, a încercat să se lipească. Stănculescu a dat raportul ca ministru al Apărării.

AMS: Cum adică raportul? A luat poziția de drepti?

GVV: N-a pocnit călcâiele... Stănculescu a dat raportul în fața cabinetului, ne-a ieșit în întâmpinare... eu eram lipit de Iliescu... a luat poziția de drepti...

AMS: Avea șapca pe cap, cascheta militară?

GVV: Avea șapca pe cap, a dus mâna la ea și a salutat. Postura lui ilustra dorința ca Iliescu să-l accepte ca ministru al Apărării. Stănculescu îl trata pe Iliescu ca deja președinte.

AMS: Acolo s-a constituit un comandament militar al revoluției.

GVV: Acolo ne-am asigurat că există un comandament militar care e cu noi, aveam siguranța că Armata s-a aliat cu noi. N-avea curajul să vorbească niciunul dintre generali.

AMS: Am înțeles.

GVV: Dar, Alex, tu trebuie să accepți un lucru, că documentul decisiv al revoluției este proclamația CFSN. Țsta este actul constitutiv.

AMS: Al unei puteri predate de Armată. Ați luat cele 10 puncte de la Mazilu. Țsta le-a citit din balcon mulțimii, le-a proclamat, cum spui tu. De ce n-a fost el președintele?

GVV: Proclamația a cuprins cele 10 puncte luate de la Mazilu, au fost băgate toate cele 10 puncte deja scrise. Preambulul este scris de noi atunci, am participat și eu. Textul a fost bătut de Mironov la CC, la mașină.

AMS: Ce-mi poți spune de Militaru? E trei jumătate dimineața.

GVV: Ne aflam la M.Ap.N. în 23, poate 24. Gușă ne acuza de anarhie și țipa la noi. După ce s-a potolit, și ca să calmez situația și ca să mă dau interesant, mă duc la el și îi spun: „Domnule general, trebuie să vă gândiți că nu e o situație normală și trebuie reînființat Biroul 2 și trebuie înființat aici, că nu e normal să fie sub controlul Securității”. El și-a notat în agendă, își nota mereu. Atunci vine la mine un general de acolo – Militaru stătea separat, pe un scaun –, vine la mine și mi-l arată pe Militaru: „Tovarășul este un mare militar, dânsul ar trebui să fie în fruntea Armatei”. Era un general mic de statură, cu păr alb... ulterior am aflat că era Mihai Chițac. Și eu mă duc la Iliescu și îi spun: „Uite, ăștia de aici spun că cel de acolo, Militaru, ar trebui numit”. El se uită, da, să vedem, părea că nu-l cunoaște. Atunci întreb din nou: „Aveți ceva împotrivă ca generalul Militaru să preia conducerea M.Ap.N.?” Stănculescu s-a ridicat imediat în picioare și a spus: „Cu plăcere, poftiți!” (...) Îți mai spun una și mergem la culcare. Decretul pentru Tribunalul Militar Excepțional prin care se dădea sentința în procesul Ceaușescu era făcut de juriști. Dar avea trei pagini. Iliescu a luat textul și a lucrat pe el. De fapt, l-a scris el în forma care a apărut, scris de el, cu mâna lui și semnat. Dar nu a fost atent și a tăiat un pasaj esențial pus de noi acolo: „Sentința este nerevocabilă și imediat executorie”. Probabil că nu și-a dat seama, a omis chestia asta.

AMS: Îți dai seama că nu tu l-ai pus pe Militaru?

GVV: Nu, dar eu l-am dat sigur jos. Când am preluat Securitatea am început să înțeleg niște chestiuni, dar faptul care m-a frapat a fost că Militaru l-a trimis pe Stan (*locotenent-colonel în Securitate, vecin cu Militaru, n.a.*) la Haiducului și i-a spus: „Nu te miști până în 28 decembrie!” Abia după aia am înțeles că Militaru voia să-l protejeze, să-l apere de măcelul pe care îl pregătise. Ordonase defilarea Securității în ținută de luptă cu arme la ei, ca să spună că au tras...

AMS: Noapte bună, România!

GVV: Noapte bună, România!

CAZUL DR. SCHÄCHTER ȘI CONSECINȚELE SALE

În perioada comunistă, a existat un conflict permanent între organele de conducere ale Partidului Comunist Român și șefii serviciului național de informații din țara noastră .

Periodic, conducerea partidului „constata”, în urma unor analize, că Securitatea a fost „scăpată de sub control” și intervenea, în consecință, cu măsuri politice, organizatorice și legislative.

Un asemenea moment l-a reprezentat și cazul doctorului Abraham Schächter, care prin consecințele sale a marcat profund evoluția relațiilor dintre conducerea PCR și organele de securitate.

După 1968, doctorul Schächter a fost numit medicul personal al familiei Ceaușescu, motiv pentru care și-a instalat un cabinet în sediul Comitetului Central al PCR, având drept de acces în toate reședințele de vară și de iarnă ale secretarului general. În această calitate era inclus în componența tuturor delegațiilor care îl însoțeau pe Nicolae Ceaușescu în vizitele efectuate în țară și străinătate.

Personaj inteligent, Schächter își depășea, cu mult tupeu, prerogativele de medic personal, implicându-se în decizii care se refereau la schimbări organizatorice și de personal în Ministerul Sănătății, Ministerul Educației și Învățământului și chiar în cadrul Gospodăriei de Partid, care printre altele se ocupa de aprovizionarea familiei prezidențiale și de recrutarea personalului de deservire (cameriste, bucătari, ospătari, coafeze, frizeri etc.).

În acest context, a fost inclus în delegația care l-a însoțit pe Nicolae Ceaușescu în vizitele efectuate, în martie - aprilie 1972, în câteva state africane, respectiv Algeria, Zair, Congo-Brazzaville, Zambia, Tanzania, Sudan și Egipt.

Ca ofițer în structura de informații al Direcției a V-a - Securitate și Gardă, am făcut parte din colectivul de ofițeri însărcinat să pregătească buna desfășurare a acestor vizite. Sarcina noastră era de a ne deplasa, cu circa o lună înainte, în statele prevăzute a fi vizitate, pentru a stabili cu omologii din serviciile de informații ale țărilor respective măsurile de securitate care se

impuneau. Colectivul a fost condus de Mr. Paul Antoniadă, din el făcând parte și Mr. Doner, cel care, câțiva ani mai târziu, în 1983, a murit eroic încercând să dezamorseze bomba instalată sub un autorism amplasat lângă căminele din Complexul Studențesc Regie.

În cadrul discuțiilor purtate la Cairo cu reprezentanții serviciului de securitate egiptean, aceștia și-au manifestat îngrijorarea în legătură cu prezența în delegația oficială a doctorului Schächter. Generalul Pleșiță, șeful Direcției a V-a și conducătorul grupului de ofițeri români, a încercat să rezolve problema, afirmând că faptul că era evreu nu ar fi trebuit să constituie un impediment pentru prezența lui în delegație. Șeful serviciului de securitate egiptean i-a răspuns că nu etnia constituia motivul pentru care Schächter reprezenta o problemă, ci apartenența sa la două servicii de informații (israelian și sovietic). De menționat că în perioada respectivă, relațiile dintre Egipt și Israel erau extrem de tensionate, iar armata egipteană era pregătită, instruită și înarmată de sovietici, considerați aliați de nădejde în războiul care se pregătea.

Pe moment, nu s-a luat nici o măsură. La o scurtă perioadă de timp, după revenirea în țară, printr-un ordin strict secret emis de președintele Consiliului Securității Statului, Ion Stănescu, la indicația expresă a lui Nicolae Ceaușescu, a fost deschisă acțiunea specială „Apolodor”, care avea ca obiectiv principal identificarea și luarea în evidență, indiferent de poziția lor în ierarhia PCR sau în administrația de stat, a tuturor persoanelor care studiaseră în URSS, se căsătoriseră cu cetățene sovietice sau erau cunoscute cu simpatii pro-sovietice.

În acest context, serviciul informativ al Direcției a 5-a a luat în lucru un grup numeros de activiști cu funcții de răspundere din aparatul Comitetului Central al PCR, printre care se numărau Alexandru Drăghici și soția sa Marta, Gheorghe Apostol, Chivu Stoica etc.

În vara anului 1972, doctorul Schächter a fost schimbat din funcția de medic personal al secretarului general al PCR și numit director adjunct al Spitalului de Urgență București (Spitalul I.C.Frimu). După circa două luni, în condiții neelucidate, doctorul în cauză s-a sinucis, aruncându-se de la ultimul etaj al spitalului. Înainte de suicid, a transmis Elenei Ceaușescu o scrisoare de aproximativ 12 pagini, prin care își justifica gestul. Concret făcea referiri la

teroarea instituită împotriva sa de către Ion Stănescu și generalul Nicolae Pleșiță, care i-ar fi cerut să-i urmărească pe unii activiști de rang înalt din cadrul PCR sub pretextul că ar pregăti o lovitură de stat cu sprijin sovietic.

Urmare acestui fapt, a fost constituită o Comisie de anchetă condusă de Ion Dincă, al cărui prim-adjunct a fost numit Emil Bobu, adus urgent la București din funcția de prim-secretar al județului Suceava.

Comisia a propus destituirea din funcțiile pe care le dețineau a lui Ion Stănescu și a generalului Nicolae Pleșiță. Totodată, toți ofițerii serviciului de informații ai Direcției a V-a au fost reținuți la sediu sub pază militară, iar fișetele personale conținând documentele operative aflate în lucru au fost sigilate.

După circa o săptămână de nesiguranță, Ion Dincă și Emil Bobu s-au deplasat personal la sediul Direcției și au procedat la anchetarea individuală a tuturor ofițerilor de informații, luând spre analiză fiecare dosar și document din fișetul desigilat.

Cazurile pe care le aveam personal în lucru nu au ridicat probleme pentru anchetatorul principal, Ion Dincă, Bobu menținându-se în poziția de simplu asistent, fără a interveni.

Cazul Schächter a avut grave consecințe asupra Direcției a V-a și, în ansamblu, asupra serviciului național de informații.

- După o scurtă perioadă de timp, a avut loc o plenară extraordinară a Comitetului Central al PCR, în cadrul căreia s-a hotărât desființarea Consiliului Securității Statului și includerea unităților de securitate în cadrul Ministerului de Interne, sub directa coordonare a ministrului. În această funcție a fost numit Emil Bobu, la 13 martie 1973, după destituirea lui Ion Stănescu.

- Serviciul de informații al Direcției a V-a a fost desființat, iar ofițerii fie au fost pensionați (cei care îndeplineau condițiile), fie au fost trecuți în rezervă sau, cei mai tineri și cu studii superioare, mutați în alte unități operative. Din rațiuni strict pragmatice, acest serviciu, indispensabil pentru activitatea de asigurare a securității înalților demnitari, avea să fie reînființat câțiva ani mai târziu.

- În toate unitățile de securitate a fost întărit controlul de partid asupra activității specifice, prin numirea unor activiști devotați în importante funcții de conducere.

- În acest context, s-a ordonat distrugerea a numeroase documente referitoare la trecutul prosovietic al unor activiști ai PCR.

- O parte dintre membrii Comitetului Politic Executiv au refuzat serviciile de gardare ale Direcției a V-a.

Gl. bg. (r) Mihail Viorel Țibuleac

ALERTĂ: EPIDEMIE DE HOLERĂ

În activitatea mea de ofițer de informații, de 31 de ani, mi-a fost dat să particip și la soluționarea unor evenimente cu consecințe negative asupra stării de sănătate a populației. Cred că dacă ar cunoaște concret specificul acestora, acei militanți din presa scrisă și audiovizuală care sunt activi în blamarea fostei Securități fără a aduce niciun fel de date concrete în sprijinul afirmațiilor lor ar fi mai temperați. Este însă și de datoria noastră să prezentăm fapte, de presupus fiind că repectivii mănuitori ai condeiului nu dispun de surse de informare valabile. Voi prezenta de aceea succint două evenimente care mi-au rămas întipărite în memorie.

Țin să precizez mai întâi că, în acea perioadă, aproximativ 80% din activitatea instituției consta în măsuri de prevenire și doar 20 de procente rămâneau celor de constatare a săvârșirii unor infracțiuni contra securității statului.

- Într-o dimineață din ianuarie 1975 am primit un ordin scurt: „Te duci imediat la Caracal. Un schimb întreg de la Întreprinderea de tricotaje nu s-a prezentat la serviciu”.

Ca ofițer de cercetare penală, știam ce am de făcut. Prezența mea era obligatorie la un asemenea eveniment. Alături de reprezentantul Miliției și sub coordonarea unui procuror, efectuam primele cercetări. În final, procurorul era cel care dispunea instrumentarea și finalizarea, dacă era vorba de o cauză penală. Aș menționa că în toată perioada cât am avut atribuții de cercetare penală, nu am fost pus niciodată în situația de a instrumenta și finaliza spețe cu subiecți și cauze obiective și subiective, ce puteau face obiectul infracțiunilor contra securității statului. Toate actele procedurale pe care le-am efectuat au fost urmate de măsuri preventive.

În cazul de față, era vorba de toxiinfecție alimentară, chestiune gravă, fiind afectate sute de muncitoare care, în majoritate, locuiau în localitățile limitrofe orașului Caracal.

De aceea, organele sanitare și alte instituții au concentrat de urgență mijloace de transport, materiale și medicamente necesare intervenției. Au fost identificate toate persoanele din schimb și altele care au intrat în contact cu

acestea după plecarea de la serviciu. Toate au fost aduse la spital pentru tratament și îngrijire.

Ce se întâmplase de fapt? O cofetărie, o organizație comercială de stat locală, a adus în apropierea unității de tricotaje produse de patiserie. La prepararea acestora fuseseră folosite ouă de rață care nu sunt recomandate în patiserie, fiind purtătoare de *Salmonella*.

După trei zile de intervenție și acțiune, situația a revenit la normal, cu satisfacția deplină că nu au fost victime.

- Vara anului 1987, cel puțin la Tulcea, unde activam atunci, a fost caniculară. Turismul din zonă se desfășura la cote maxime. Celui local i se adăuga fluxul organizat de turiști străini și români de pe litoralul Mării Negre.

Într-o dimineață de iulie, un prieten, medic, cu preocupări scriitoricești, mi-a dat un telefon și mi-a zis: „*Vezi că avem probleme. A fost depistat vibrionul holerici în apele Dunării. Documentează-te și acționează*”. Era o informație deosebit de gravă.

În perioada aceea, problemele din domeniul sănătății erau în competența compartimentului pe care-l coordonam.

Am chemat ofițerul cu responsabilități în domeniu și i-am cerut să verifice informația în regim de urgență.

Datele au fost confirmate, la analizele zilnice ale apelor Dunării fiind depistat vibrionul holerici. Informația, cu toate detaliile, a fost introdusă imediat pe fluxul informațional pentru factorii de decizie centrali.

S-a dispus constituirea unui comandament care să coordoneze măsurile de limitare și lichidare a focarelor. În principal, organele sanitare constituiau viora întâi. În spital s-a amenajat un pavilion cu o sută de paturi, dotat cu instrumentar și medicamente, sub comanda unui medic cu experiență, cu măsuri de izolare necesare.

Holera se manifestă la început cu o diaree banală, care, de fapt, nu mai are sfârșit. În aceste condiții, organismul uman se deshidratează și, în final, în lipsa medicației, sunt afectate organe vitale, ceea ce în scurtă vreme duce la deces.

Tratamentul este simplu: administrarea penicilinei, dar în condiții de izolare și de completare urgentă a lichidului din organism.

A fost necesar să se concentreze toate forțele umane disponibile, pentru a controla toate localitățile din Delta dispuse. La acțiune au fost folosiți toți ofițerii de informații. Din comandamentul județean, sub conducerea primarului și a primului secretar al municipiului Tulcea, a făcut parte și subsemnatul.

Vârful acțiunii a însumat peste 350 de persoane infectate. Din nefericire, au fost patru decese. Până la urmă au fost probleme și cu medicul. S-a îmbolnăvit și el. Am avut toată admirația pentru el, că și în aceste condiții a continuat să acorde îngrijirea și medicația necesare pacienților.

Decizia, transmisă de la cel mai înalt nivel politic și de stat, a fost să se ia toate măsurile posibile de diminuare și lichidare a focarelor de infecție, cu desfășurarea normală a turismului și a activității economice.

Știam la acea dată că Angola și Turcia erau declarate, oficial, infectate cu vibriionul holerice. De aceea, navele românești și personalul navigant erau pregătite și instruite să evite staționări și contacte în Bosfor. În Angola, măsurile erau mai severe la schimbarea echipajelor de pescuit oceanic și nu au fost probleme.

În mod deosebit, m-am preocupat să stabilesc cu exactitate sursa de infectare și, până la urmă, am reușit să culeg date și informații care, coroborate, mi-au permis să stabilesc exact situația.

La sfârșitul lunii august sau chiar început de septembrie, urmare a faptului că vremea se răcorise, condiții care contribuiau la diminuarea infectării, mă aflu în cabinetul doctorului Udrea, directorul Direcției Sanitare, un dâmbovițean, bun specialist și cu mare suflet românesc.

Evaluăm ultimele date. La un moment dat, a intrat secretara și ne-a avertizat că la poarta spitalului se află ministrul Sănătății.

După schimbul de amabilități protocolare firești, ministrul ne-a spus că a venit din dispoziția expresă a lui Nicolae Ceaușescu, aflat la Neptun. I-a cerut să facă deplasarea la Tulcea, pentru a stabili sursa de infectare cu vibriionul holerice.

În această situație, cu harta pe masă, i-am explicat demnitarului datele și informațiile pe care le aveam la îndemână. Astfel, i-am explicat că, în

conformitate cu Convenția Dunăreană, portul și canalul Sulina sunt singura cale de navigație pentru toate navele. Cu argumente, am precizat că la acea dată Turcia, prin strâmtoarea Bosfor, și Angola, cu care aveam legături intense de călătorie navală, sunt declarate oficial la Organizația Mondială a Sănătății ca infectate, fiind întreprinse măsurile necesare pentru a elimina posibila infectare cu vibriionul holerice.

Faptul că focarul cel mai activ, în timp, se afla în localitatea 1 Mai, la mică depărtare de orașul Ismail – pe teritoriul URSS, mi-a indus o anumită suspiciune.

Am profitat de situația creată că, după venirea lui Gorbaciov la conducerea URSS în condițiile politicii de *perestroika* și *glasnosti*, aveam la Chilia și Plauru-Ismail două puncte de mic trafic, de două ori pe săptămână, și am trimis mai multe surse ale noastre în acele localități. La înapoiere, acestea au prezentat date certe cu privire la existența lângă port și siloz (în orașul Ismail) a unui staționar cu bolnavi de diaree.

În perioada aceea, URSS sprijinea cu luptători și consilieri o grupare politico-militară din Angola, alături de luptători cubanezi. Cum Angola era declarată oficial la OMS ca infectată cu vibriionul holerice, acești luptători, fiind retrași, erau aduși cu navele la tratament în staționarul din Ismail. Nu era exclusă deversarea fecalelor din navă chiar pe traseul canalului.

Cazurile de acest gen relevă, indubitabil, că serviciul național de informații din perioada comunistă avea prioritar în atenție apărarea valorilor fundamentale ale poporului român, între care și starea de sănătate a populației.

Colonel (r) Nicolae Zărnescu

Spionaj, diamante și valută

Considerată una dintre cele mai rentabile afaceri ale statului român din toate timpurile, constituirea, în 1974, a Fabricii de diamante sintetice din București (n.n. falimentată în 2006) reprezintă un argument incontestabil că instituția Securității din România aducea venituri substanțiale la buget. Alături de IC „Dunărea”, Fabrica de diamante sintetice, singura unitate cu acest profil din sud-estul Europei, reprezintă acei „copii teribili ai Securității” cu care s-ar fi putut mândri orice instituție preocupată de securitatea statului din orice epocă istorică. Evident că acest lucru s-a putut întâmpla într-un regim totalitar mult mai lesne decât într-unul democratic. De ce? Pentru că în democrație sistemul economic se bazează pe principiile pieței libere. Iată și deosebirea fundamentală între un serviciu de informații al unui regim etatist față de *intelligence*-ul unui stat democratic. Marile firme și companii ale lumii democratice își realizează prin sisteme proprii securitatea, înțeleasă ca prosperitate în legalitate. *Intelligence*-ul de corporație sau concurențial cum mai este numit în lucrările de specialitate își stabilește o serie de funcții printre care cunoașterea concurenței și studiile de piață (marketing) ocupă un loc strategic bine definit, fiind fundamentale pentru dezvoltarea companiilor și protecția propriilor interese și secrete.

În timpul vizitei în capitala URSS, din 20 august 1970, cu ocazia Consfățuirii Comitetului Politic Consultativ al statelor membre ale Tratatului de la Varșovia, Nicolae Ceaușescu a avut ocazia să vadă la fața locului, cu bunăvoința lui Leonid Brejnev, cum se produc diamantele sintetice și ce utilitate practică au acestea în diferite ramuri industriale, în special a celor bazate pe extracție și pe șlefuire. URSS producea încă din 1951, alături dar independent de Suedia și SUA, diamante sintetice. Având în vedere proiectele ambițioase pe care liderul comunist de la București și le propusese, ca de exemplu Transfăgărășanul, Metroul bucureștean, Casa poporului, forările la mare adâncime pentru gaze și petrol din țară și străinătate, adică în țările cu care România avea astfel de contracte etc., Ceaușescu a înțeles imediat cât de rentabilă pentru economia românească ar fi producerea diamantelor sintetice în țara noastră.

Într-un astfel de context, ordinul comandantului suprem pentru Direcția de Informații Externe (serviciul de spionaj al Securității) a fost foarte clar: implicarea în obținerea de documentație pentru tehnologii avansate și utilaje pentru producerea de diamante sintetice. Cei care s-au mișcat mai repede și cu folos au fost ofițerii de informații care lucrau pe spațiul țărilor nordice. Un

anume locotenent Alexandru (probabil nume conspirativ), a reușit după doi ani de studiu și investigații complexe să intre în legătură cu un specialist străin pe care l-a convins să-i facă rost de planuri și tehnologii utilizate în fabricarea diamantelor. Acțiunea a fost încununată de succes, mai ales că specialistul, numit conspirativ „Cap luminat”, a acceptat să vină și în România pentru a da o mână de ajutor colegilor români.

Un alt moment important al acțiunii a fost organizarea mai întâi a unei stații pilot, care a lucrat cu șase oameni, reușind să pornească procesul de producție, pentru ca ulterior, cu experiența câștigată, să se dezvolte până când a căpătat conturul unei fabrici rentabile. În 1974, de ziua lui Nicolae Ceaușescu, generalul Ion Mihai Pacepa, cel care s-a ocupat din partea DIE de coordonarea acțiunii, i-a dăruit un cadou de excepție: câteva diamante sintetice produse în România. Certificatul de naștere al fabricii a fost emis de Ceaușescu în august 1974 sub titulatura Unitatea de Producție Specială „Dacia”.

În 1975, Ministerul de Interne a înaintat la Cabinetul 1 o notă vizată de Gheorghe Oprea, prim viceprim-ministru al Guvernului României, prin care șeful statului, Nicolae Ceaușescu era informat că instalațiile pilot de sinteză pentru diamante produc (60 kg) și că a fost asimilată în întregime tehnologia de producție a acestora, nemaifiind nevoie de eforturi valutare pentru procurarea acestor diamante din import”¹. Prin același document, se solicita înființarea unei unități de producție specială în cadrul Securității, organizată pe principiul bugetar. Personalului civil al Fabricii de diamante sintetice i se asigura o retribuție cu 20% mai mult decât primeau ceilalți specialiști civili din Ministerul de Interne, precum și alte sporuri de secret, importanță deosebită etc.

În 1976, Nicolae Ceaușescu a semnat Decretul de înființare a Unității Militare PS (Producție Specială) care avea în schemă 140 de posturi - 130 ofițeri, 9 subofițeri și 118 personal civil. Printr-un alt Decret, cu nr. 163/29 decembrie 1976 se mărea numărul de posturi la 526. Finanțarea desfășurării activității acestei Unități Militare de Producție Specială se făcea conform art. 55 „cheltuieli speciale”, iar primul sediu a fost în str. Bujoreni. Din rațiuni de stat, Decretul de înființare a acestei Unități Militare de Producție Specială nu a fost publicat în Buletinul Oficial. Tot prin acel decret se prevedea: „Contractarea de către Ministerul de Interne, în anii 1976–1978, a echipamentului și a utilajelor necesare dotării noii dezvoltări a capacității de producție, precum și trecerea

¹ Gheorghe Popa, *Fața văzută/nevăzută a Securității*, în „Curierul de Râmnic”, 1 noiembrie 2006.

fondurilor în valută la Banca Română de Comerț Exterior (BRCE), într-o poziție specială și într-un cont separat”².

Prin acest decret, Securitatea era autorizată să cumpere echipamentele și materialele, precum și materiile prime, fie direct, fie prin Întreprinderi de Comerț Exterior (ICE).

Șeful DSS, Tudor Postelnicu, raporta șefului statului că obiectul special „PS” ajunsese la 2,92 milioane carate (885 kg) și că oferea mari disponibilități la export. Era și motivul pentru care solicita ca materiile prime - pirolita, cobaltul, grafitul special etc. să fie procurate prin mijloacele muncii „speciale” cu derogare de la unele reguli generale de import³.

Mai trebuie precizat că producerea diamantelor sintetice era protejată de patentele concernelor *General Electric Company* (SUA) și *De Beers* (Republica Sud-Africană), ceea ce făcea prohibitivă vânzarea directă. Prin urmare, Securitatea s-a orientat ca valorificarea producției să fie făcută prin firma „Sunitron” sau alte firme intermediare. În acest sens, în 12 iunie 1978, Nicolae Ceaușescu a semnat Decretul nr. 144, pentru Obiectivul „PS” în care se prevedea exceptarea de la controlul vamal intern a produselor exportate, iar banii urmau să fie trecuți în contul „OV” (Operațiuni Valutare Speciale). După 1982 operațiunile comerciale vor reveni ICE „Dunărea”, o altă unitate militară din DSS cu indicativul 0107.

Întreaga operațiune specială de fabricare a diamantelor sintetice a avut nume de cod „Stelele”, fiind încredințată Brigăzii SD (Știință - Dezvoltare), condusă de generalul maior inginer Teodor Sârbu, recomandat de foștii săi subalterni ca un foarte bun specialist în domeniu. La scurtă vreme după dezertarea generalului Pacepa, generalul inginer Teodor Sârbu a decedat în urma unei explozii „întâmplătoare” în garajul său, ceea ce demonstrează încă o dată, dacă mai era nevoie, că lumea frontului secret este extrem de dură.

Oricum, la sfârșitul anilor '70, Fabrica de diamante sintetice aflată în directă responsabilitate a Securității ajunsese la o producție ce o situa pe locul al treilea în ceea ce privește calitatea diamantelor produse și pe locul al patrulea pe piața mondială la nivelul cantitativ.

Interesant este faptul că memorialiștii fostei Securități, implicați în această acțiune susțin că trădarea lui Pacepa, din 28 iulie 1978, nu a adus atingere intereselor afacerii cu diamante, ci dimpotrivă în anii următori s-a

² Ibidem.

³ Ibidem.

constatat o rentabilitate mult sporită. Generalul (r) Giartu Istifie, fost director al fabricii de diamante, a mărturisit unor ziariști de investigație că după acest episod al trădării lui Pacepa, majoritatea ofițerilor români acoperiți din străinătate, retrași de la post pentru a nu fi deconspirați, au fost angajați ulterior la Fabrica de diamante. Acest flux de profesioniști a jucat un rol pozitiv în dezvoltarea fabricii pentru că toți aceștia căpătaseră experiență în întreprinderile din Occident în care lucraseră. Iată și un aspect pozitiv, dacă se poate accepta așa ceva pe frontul secret, de pe urma unei trădări.

De fapt, cam toți specialiștii și angajații Fabricii de diamante sintetice erau ofițeri. Instituția a promovat o politică de cadre chibzuită din acest punct de vedere. A racolat șefii de promoție de la facultățile de fizică și chimie din universitățile românești, dar și pe cei din Institutele Politehnice din țară, mai ales pe absovenții de mecanică. Colonelul (r) Ion Marițescu, fost director al fabricii în perioada 1991-1994, confirmă faptul că tehnologia utilizată în unitatea pe care a condus-o era de proveniență occidentală, iar procurarea ei s-a făcut prin implicarea activității de informații externe. Așa s-ar explica și secretomania din jurul afacerii. Unul dintre primii angajați ai fabricii a oferit următoarea explicație: „*Nimeni nu putea refuza un astfel de loc de muncă, era tehnologie mai mult decât de ultimă generație, erau lucruri provocatoare de care nu mai auzise nimeni. Iar, pe lângă asta, mai era și un mediu interesant, totul era ultrasecret și nimeni nu știa ce faci*”⁴.

La începutul anilor '80 se produceau circa zece milioane de carate pe an, iar valoarea unui carat (ca unitate de măsură pentru aceste diamante) era socotită la aproximativ nouă-zece dolari. La jumătatea anilor '80, Fabrica de diamante a atins apogeul productivității: 20 milioane de carate pe an, atunci când prețul urcase la 12 dolari pe carat. După opinia unor specialiști implicați în producția de diamante sintetice, încasările ajungeau și la 240 milioane de dolari pe an. Un alt domeniu care-i adusesse fabricii sume importante de bani a fost recuperarea metalelor nobile din catalizatori uzați. Lunar se repuneau în circulație 25 de kilograme de platină⁵. Micuțele cristale aveau întrebuințări diverse: electronică, tehnică militară, aerospațială, iar utilajelor de foraj li se aplicau un strat fin de diamante sintetice. Producția era orientată atât spre industria internă, cât și la export.

⁴ <http://casajurnalistului.ro/parcul-de-distractii-din-fabrica-de-diamante>

⁵ <http://stiri.acasa.ro/social-125/fabrica-de-diamante-a-ministerului-de-interne-75361.html#ixzz2iYSW8s7V>

În ultimii ani ai regimului comunist din România nu s-au mai făcut investiții în cercetare și modernizare tehnologică, fapt pentru care Fabrica de diamante a rămas în urmă din acest punct de vedere. Totuși, afacerea rămânea rentabilă. Iată și explicațiile oferite în rezumat de unii specialiști. La începutul anilor '90, compania americană *General Electric* continua să rămână cel mai puternic producător de diamante sintetice. Era secondată de firma *De Beers*, o companie sud-africană care domina piața diamantelor naturale, dar care dispunea și de o ramură specializată în producția de diamante industriale. Cei doi giganti ar fi făcut o înțelegere prin care au ridicat foarte mult prețul diamantelor pe piața mondială, ceea ce s-ar fi dovedit benefic pentru Fabrica de diamante sintetice din România. Iată ce povestește un fost director economic: „*Americanii și De Beers au ridicat foarte mult piața, iar nouă ne convenea pentru că aveam tehnologie rămasă în urmă, care consuma mult și, vânzând mai ieftin decât ei, aveam o afacere profitabilă totuși*”⁶.

Când Departamentul de Justiție din SUA a aflat de înțelegerea dintre cele două mari companii, s-a deschis un proces contra lor. Pierzând procesul, cele două companii au fost obligate să respecte regulile pieței libere. Prețurile au scăzut dramatic, de la zece dolari, înainte de 1990 la câțiva cenți pe carat. Așa se explică și prăbușirea celei mai mari și rentabile afaceri românești realizată cu contribuția de aproape 100% a Securității.

Trei mari cauze au contribuit la încetarea activității în 2007: tehnologia depășită, prăbușirea prețurilor pe piața mondială și, nu în ultimul rând, concurența făcută de chinezi. Fabrica s-a privatizat în 2006 pentru 8,4 milioane de euro, iar condițiile privatizării, evident ca toate celelalte efectuate după 1990, a vizat cu totul alte interese de cât pe cele ale statului român.

Prof. univ. dr. Cristian Troncotă

⁶ <http://casajurnalistului.ro/parcul-de-distractii-din-fabrica-de-diamante/>

Întreprinderea de Pescuit Oceanic, unicat al industriei alimentare din economia socialistă

Materialul de față constituie un argument și o completare la radiografia situației economice a României după 1989, expusă într-un număr anterior al revistei noastre de distinsul academician, domnul senator Dinu C. Giurescu.

În perioada 1986-1990, din motive de rotire a cadrelor, mi-a fost dat să lucrez la Securitatea Județeană Tulcea.

Pentru mine, perioada aceea a constituit o nouă încercare. Intram pe un teritoriu necunoscut, aveam alte valori economico-sociale de apărut decât cele cu care eram obișnuit.

Ca ofițer de informații cu atribuții de comandă, am fost ghidat de un principiu absolut necesar, acela de a călca teritoriul cu piciorul, de a cunoaște nemijlocit obiectivele economico-sociale, pentru a ști ce trebuie apărut în conformitate cu legile în vigoare. Numai astfel puteam evalua în parametri exacti informațiile primite.

În Tulcea exista o unitate economică, unicat și de mare importanță economică – Întreprinderea de Pescuit Oceanic, IPO, cum îi spuneam noi frecvent.

Pentru că la data când scriu aceste rânduri din amintita unitate economică nu a mai rămas absolut nimic, voi prezenta cititorului, succint, din memorie, date despre această unitate unicat.

Întreprinderea dispunea de un patrimoniu colosal, 83 de nave, dintre care 57 pescadoare, 13 nave „polare”, restul nave auxiliare. Un pescador constituia o unitate economică, era deservit de 90-100 de marinari, dispunea de instrumente de pescuit, depozite frigorifice, instalații de înghețat pește, de producere a uleiului sau a făinii de pește. La toate acestea se adăugau spațiile de alimente, apă, combustibil și cele necesare echipajului pe perioade de până la patru luni, în condiții de independență pe apă.

Un „polar” era o navă gigat, ce colecta peștele brichetat, uleiul de pește și făina, alimenta pescadoarele din zonă cu alimente, combustibil, efectua schimbul de echipaje și executa operații comerciale de export.

Un polar aducea în țară 700 de vagoane de pește congelat, sute de tone de ulei și făină de pește.

Unitatea avea un personal angajat de 6.000 de navigatori. Dintre aceștia, 360 erau comandanți de navă, tot atâția secunzi, un important corp de ofițeri punte și mecanici, restul marinari-pescari proveniți din toate regiunile țării.

Pescuitul oceanic se realiza în două zone, cu licență internațională: la sud – zona Namibiei, pendinte atunci de Republica Sud-Africană, și la nord, în zona Mauritaniei. Cu Mauritania aveam o societate mixtă de valorificare și comercializare a peștelui. Unele pescadoare erau închiriate în Angola pentru congelat și depozitat pește sau chiar în zona Americii de Sud.

Toate navele de pescuit erau asigurate la renumita societate de asigurări engleză *Lloyd*, iar România își achita cu regularitate obligațiile contractuale.

Ar mai fi de adăugat că unitatea dispunea de un depozit frigorific uriaș, în care se păstrau vagoane încărcate cu pește brichetat, la minus 40⁰ C, diverse alte instalații, un hotel propriu.

Legătura permanentă cu navele de pescuit din cele două zone se făcea cu o stație de radio foarte puternică.

Făina de pește era un produs ce se folosea în furajarea sectorului avicol, în combinație cu alte furaje, mai ales pentru păsările producătoare de ouă.

Uleiul de pește se folosea mai ales în industria farmaceutică.

Conchid a spune că flota de pescuit oceanic a României, ca potențial, era considerată a treia din Europa, după U.R.S.S. și fosta R.D. Germană.

Pentru acoperirea nevoilor de cunoaștere și prevenire a unor infracțiuni sau fapte antisociale, flota era deservită contrainformativ de un colectiv de 4 ofițeri. Aceștia aveau pregătire juridică și stăpâneau bine chestiuni ale dreptului maritim, necesare activității economice. Sarcina lor era complexă și trebuiau să asigure un flux de informații continuu pentru a apăra integritatea uriașului patrimoniu și a potențialului uman ce-și desfășura activitatea la mii de kilometri depărtare de țară. Se înțelege că era o activitate de mare stres și răspundere. Pentru realizarea acestui obiectiv, era necesar ca în cadrul fiecărui echipaj să fie creată o rezidentură formată din surse bine instruite. Informațiile ce nu sufereau amânare erau valorificate prin informarea comandantului de navă, iar celelalte la revenirea în țară.

Se cuvine să fac precizări, absolut necesare, privind specificul activității pe apă.

Orice navă sub pavilion românesc, atâta timp cât se află în apele internaționale, este considerată teritoriu românesc. Întreaga răspundere de pe navă revine comandantului acesteia. În relațiile portuare și cele statale el reprezintă pe șeful statului. În numele acestei autorități, pe nave comandantul este împuternicit să efectueze orice acte de stare civilă: naștere, căsătorie, deces. La nevoie, efectuează acte de procedură și cercetare penală și dispune chiar măsuri de arestare preventivă. Toate măsurile și acțiunile pe care le realizează comandantul navei în voiaj erau înregistrate la întoarcerea în țară.

Ca urmare, pe navă orice membru al echipajului își cunoaște locul și atribuțiile, inclusiv scaunul de la masă, pe care nu îndrăznește nimeni să-l ocupe. Numai astfel se pot asigura ordinea și disciplina în condiții de excepție.

Pe navele de pescuit, activitatea se desfășura nonstop, cu un program de 4 ore activitate, 4 ore odihnă.

Marinarii pescari aveau asigurată hrana și cele necesare pe navă, precum și o indemnizație zilnică de 2 dolari SUA.

Rețeaua noastră informativă era instruită să respecte regulile de interdicție internațională. De pildă, în zona de sud a Namibiei trebuiau respectate interdicțiile de embargo internațional impuse Republicii Sud-Africane.

Schimbul de echipaje se făcea, de regulă, cu „polarele”. Trebuie să reamintesc că Angola, în perioada aceea, era măcinată de războiul fratricid între două grupări politice rivale. Una dintre grupări era sprijinită de consilieri militari sovietici și luptători voluntari cubanezi. Din rațiuni economice, conducerea politică a României întreținea relații amicale cu liderii ambelor tabere rivale.

În sistemul nostru informațional au existat și sincope nedorite. Două momente, pe care le voi prezenta în continuare, mi-au rămas întipărite în memorie.

În 1987, într-o noapte, un comandant de pescador, în dorința sau ușurința deciziei lui, de a detecta și explora bancuri de pești, a intrat în apele teritoriale din zona Marocului ecuatorial. În perioada aceea, zona respectivă se afla sub controlul luptătorilor Frontului de Eliberare Polisario. În aceste împrejurări,

nava a fost atacată cu diferite categorii de armament, capturată și preluată în custodia acestora.

Evenimentul a fost raportat la conducerea politică a României, pe un alt canal decât cel aparținător sistemului nostru informațional și, sunt convins, într-un mod puțin deformat. Ca urmare, conducerea Departamentului Securității Statului a fost pusă într-o situație jenantă, întrucât nu a putut să prezinte explicațiile de rigoare.

Cazul a fost rezolvat de diplomatul și omul politic Ștefan Andrei. Folosind un canal diplomatic cu conexiuni la nivelul liderilor Frontului Polisario, s-a deplasat în zonă și a eliberat nava.

Măsurile disciplinare au fost prompte și severe pentru toți cei cu răspunderi în problemă. Șeful Serviciului de contrainformații economice, care coordona activitatea colectivului de ofițeri de la flotă, a fost și retrogradat din funcție și mutat la o altă securitate județeană.

Inițial s-a propus trecerea în rezervă a ofițerilor acestui colectiv, dar s-a apreciat că experiența lor este utilă instituției și au fost mutați în alte sectoare operative. Cred și acum că nu s-a greșit cu nimic.

- În 1988, s-a primit informația că pe un pescador din zona Namibiei s-a produs un incendiu ce puna în pericol securitatea navei.

Am asistat atunci la stația de radio, alături de specialiștii unității care, cu schița de construcție a navei (executată la un șantier din Polonia), au dat indicații exacte de acțiune pentru stingerea incendiului, mai întâi cu echipajul și mijloacele proprii ale navei. Apoi, au concentrat alte nave din apropiere. S-a acționat în așa fel ca incendiul să nu ajungă la spațiile de depozitare a combustibilului, cu pericol de explozie și catastrofă. Incendiul a fost stins, fără a avea victime umane, dar nava a devenit inutilizabilă.

După evenimentele din decembrie 1989, întreprinderea a intrat în degringoladă.

În 1992, l-am întâlnit pe directorul comercial Diaconescu, încă în funcție, și dată fiind relația noastră de prietenie mi-a mărturisit îngrijorarea sa cu privire la viitorul unității. Era un om cu multă experiență în activitatea economică și comercială, el însuși fiind un comandant de navă experimentat.

Îngrijorarea lui pornea din perioada guvernării Petre Roman, când un colectiv de așa-zisi specialiști, sub conducerea chiar a premierului, au analizat situația unității la fața locului. Cu premeditare sau din prostie, au dispus ca unitatea să preia un credit bancar uriaș și să se aducă la zi toate obligațiile financiare.

Previziunea și îngrijorarea acestui om s-au adeverit la scurtă vreme, deși mi-a mărturisit că opoziția categorică a conducerii unității la o astfel de măsură nu a fost luată în seamă.

După cum știm, în perioada următoare, s-a liberalizat cursul monedei naționale, iar devalorizarea a creat o inflație necontrolabilă. Concomitent cu încetinirea activității economice, au crescut exagerat dobânzile și penalitățile. Între timp, conducerea unității – oameni cu experiență, ce stăpâneau destinele unității – a fost schimbată pe simplul motiv de „ceaușism”.

Din câte știu, au fost aduși în conducere doi comandanți de navă, pe care eu i-am cunoscut destul de bine, dar și ei au sfârșit prin a fi condamnați la închisoare privativă de libertate.

Ulterior, sub masca privatizării obligatorii, navele au fost vândute și, sunt convins, subtilizate, bucată cu bucată, până nu a mai rămas nimic din acel patrimoniu.

În ce mă privește, am mândria că mi-a fost dat să cunosc oameni minunați din breasla comandanților de navă, a secunzilor, a ofițerilor de punte – buni și apreciați navigatori.

Nu pot uita aportul ofițerilor ingineri mecanici care, împreună cu mecanicii de bord, pe timpul unui voiaj de luni de zile, își trăiesc viața la 10-12 metri adâncime sub apă, asigurând ireproșabil funcționarea navei.

În ultimii ani i-am întâlnit pe unii dintre aceștia și am auzit povești triste de pe navele unor companii internaționale, unde au găsit de lucru.

Colonel (r) Nicolae Zărnescu

UMBRE PE IMAGINEA SECURITĂȚII (II)

Vom prezenta, în acest număr, un alt aspect controversat din activitatea Securității, care a umbrat în mare măsură imaginea instituției. Este vorba despre **implicarea exagerată și deschisă a aparatului informativ în misiunile de securitate și gardă.**

Prin **sintagma „securitate și gardă”** se înțelege, îndeobște, ansamblul de măsuri informative și de pază vizând asigurarea securității personale a înalților demnitari de stat, atât a celor autohtoni, cât și a celor străini veniți în misiuni oficiale.

Este de la sine înțeles că de maximă protecție se bucură șefii de stat și de guvern, care, datorită încărcăturii simbolice deosebite a funcțiilor pe care le dețin, sunt cei mai vizați de organizații teroriste, extremiste – de factură politică, etnică sau religioasă –, grupări ale crimei organizate etc.

În pofida organizării riguroase a activităților specifice de securitate și gardă, acțiunile de atentat vizând înalți demnitari de stat au continuat și în epoca modernă, cazurile cele mai cunoscute fiind atentatele cărora le-au căzut victime președintele SUA John Fitzgerald Kennedy (23 noiembrie 1963), președintele egiptean Anwar Sadat (6 octombrie 1981), prim-ministrul indian Indira Gandhi (31 octombrie 1984), premierul suedez Olof Palme (28 februarie 1986), fostul prim-ministru indian Rajiv Gandhi (21 mai 1991), premierul israelian Yitzak Rabin (4 noiembrie 1995) și prim-ministrul libanez Rafik Hariri (14 aprilie 2005).

Atentatul politic sau de stat s-a manifestat și în România modernă. Reamintim doar câteva episoade: prim-ministrul I.G. Duca (29 decembrie 1933) și Armand Călinescu (21 septembrie 1940), foștii demnitari Nicolae Iorga și Virgil Madgearu (1940), toți omorâți de legionari.

Ca urmare, pe deplin justificat, **serviciile de informații române și-au asumat preocupări specifice**, de natură informativă și de pază, pentru descoperirea și prevenirea oricărei acțiuni de atentat care ar fi vizat înalții demnitari români și străini. Trebuie subliniat că asemenea preocupări au serviciile de protecție și pază din absolut toate țările lumii.

În perioada comunistă, această misiune a revenit Securității, sub diversele sale denumiri instituționale, ca unic serviciu de informații secrete și de securitate la nivel național.

Încă de la începuturile ei, Securitatea a avut în structura ei o unitate specială de securitate și gardă, cunoscută sub denumirea primită la reorganizarea din 1968: Direcția a V-a – Pază Demnitari.

Având în vedere că **protecția eficientă a înalților demnitari nu se poate realiza fără informații** privind apariția unor riscuri sau amenințări de acțiuni violente la adresa acestora, Consiliul Securității Statului a dezvoltat serviciul informativ al Direcției a V-a. Întrucât acesta avea atribuții informative preponderent în locurile și mediile apropiate înalților demnitari, sarcini pentru descoperirea riscurilor și amenințărilor de acest gen au fost trasate și profilelor informative de bază, respectiv Informații Interne, Contrainformații Economice și Contraspionaj, în domeniile lor de competență. Măsura era justificată, dacă ar fi fost vorba doar de acțiuni de atentat.

Începând, însă, cu anul 1971, pe măsură ce lua amploare cultul personalității lui Nicolae Ceaușescu și, pe de altă parte, apăreau mai des manifestări de dezaprobare a politicii regimului, **atribuțiunile aparatului informativ pe linie de securitate și gardă s-au extins progresiv**, ajungând a friza absurdul, atât pe componenta informativă, cât și pe cea de participare a ofițerilor de informații în dispozitivele de securitate constituite pentru protecția înalților demnitari români și străini pe timpul unor manifestări publice.

Cu timpul, atribuțiunea serviciului național de informații de a asigura securitatea personală a conducătorilor de partid și de stat, care figura în Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Securității Statului (1967) doar la litera (g) în lista atribuțiilor specifice¹⁾, avea să devină o misiune principală a întregului aparat informativ.

Sarcinile unităților informative în această problematică aveau să se extindă progresiv de la cele privind descoperirea unor riscuri sau amenințări de atentat, ajungând până la activități care vizau ori erau de natură să afecteze imaginea lui Nicolae Ceaușescu și a regimului său.

Semnificative, în acest sens, sunt unele dintre prevederile Planului de măsuri (cadru) pentru realizarea misiunilor ce revin Direcției I pe linie de securitate și gardă din 14 august 1979²⁾.

¹⁾ Florin Dobre, Elis Neagoe-Pleșa, Liviu Pleșa, *Securitatea – Structuri-cadre. Obiective și metode*, Vol. 2, 1967-1989, Editura Enciclopedică, București, 2006, pp. 74-79.

²⁾ Ibidem, pp. 473-476

Conform acestui document, atât înaintea acțiunilor la care participa conducerea de partid și de stat ori a vizitelor unor înalți oaspeți de peste hotare, cât și pe timpul desfășurării acestora, trebuia asigurat „un control informativ complet asupra tuturor persoanelor din sfera de preocupare a aparatului de informații interne, pretabile să aducă atingere intereselor politice ale statului nostru ori a impieta buna desfășurare a acțiunilor”, acordându-se atenție deosebită persoanelor care:

- erau semnalate cu intenții de a întreprinde acțiuni turbulente, așa-zis protestatare, cărora să le dea sensuri politice necorespunzătoare;
- abordau în mod tendențios probleme referitoare la drepturile omului;
- au încercat ori intenționau să rezolve probleme personale pe căi neoficiale;
- erau cunoscute cu preocupări de natură ostilă ori de a răspândi zvonuri dușmănoase pentru a influența negativ starea de spirit a populației;
- au fost identificate ca autori de înscrisuri cu conținut dușmănos ori erau cunoscute cu astfel de preocupări;
- sufereau de afecțiuni neuro-psihice și aveau manifestări violente;
- duceau mod de viață parazitar și anarhic.

Asemenea planuri de măsuri existau și la celelalte unități informative centrale, precum și la cele teritoriale.

Este evident că fusesse extinsă sfera categoriilor de persoane care trebuiau menținute sub un „control informativ complet” înaintea și pe timpul acțiunilor la care participa conducerea de partid și de stat ori a vizitelor unor înalți oaspeți de peste hotare, de la persoane cu intenții de atentat la cele care încercau să rezolve probleme personale pe căi neoficiale, răspândeau zvonuri, erau bolnave psihic sau duceau un mod de viață parazitar!

Pentru a se evita participarea unor persoane neavenite care ar fi putut perturba buna desfășurare a acțiunilor protocolare, Planul de măsuri menționat stabilea **obligativitatea avizării persoanelor** din domeniul presei, Radioteleviziunii și Ministerului Sănătății, **desemnate să îndeplinească sarcini în cadrul acestor acțiuni**, luându-se măsuri pentru înlocuirea celor considerate necorespunzătoare.

Practica avizării a fost extinsă, treptat, și asupra altor categorii de persoane care participau la asemenea acțiuni, inclusiv sportivii și artiștii profesioniști sau amatori.

În anii '80 exista obligația de a fi avizați, prin semnătură proprie, de către ofițerii cu responsabilități, toți artiștii profesioniști sau amatori care participau la manifestările ample de la Stadionul 23 August, Sala Palatului etc., organizate cu prilejul zilelor de 1 Mai, 23 August, al fazei pe țară a Daciadei, Cântării României ș.a. Mecanismul de verificare și avizare era foarte greoi, îndeosebi în cazul ansamblurilor. Nu putea fi scoasă în ultimul moment o piesă importantă dintr-un angrenaj (ex. stegarul de la „Călușari”) pe considerentul că era nemulțumit de neprimirea unei vize de plecare temporară în străinătate ori pentru că avea rude în Occident. Ca urmare, nu s-a procedat la înlocuiri pe asemenea considerente, mergând pe încredere, în înțelegere cu responsabili culturali că nu vor perturba asemenea momente protocolare pentru rezolvarea unor nemulțumiri sau pe alte considerente.

Această orientare profesională, consecință directă a comenzii politice, **a adus prejudicii majore activității tuturor unităților informative** centrale și teritoriale, mai ales a celor din Capitală, unde aveau loc cele mai multe acțiuni cu participarea conducerii de partid și de stat și vizite ale înalților oaspeți de peste hotare. Asigurarea „controlului informativ complet” asupra unor categorii atât de largi de persoane și în condițiile unor „acțiuni protocolare” care deveneau tot mai dese a determinat ofițerii de informații să-și diminueze activitățile vizând realizarea sarcinilor specifice date în competență, care reprezentau misiunea lor de bază. La aceasta a contribuit și faptul că orice manifestare considerată neavenită a uneia dintre persoanele din categoriile menționate în perimetrul unor acțiuni cu participarea conducerii de partid și de stat era calificată neprevenire și se solda cu sancțiuni disciplinare.

Pe lângă consecințele negative asupra activității informative din perioada menționată, **această comandă politică are urmări nefaste și în prezent, asupra multor ofițeri de informații**. Activitățile informative desfășurate asupra categoriilor de persoane stipulate în Planul de măsuri pentru realizarea misiunilor de securitate și gardă sunt considerate astăzi de CNSAS, în baza prevederilor OUG nr. 24/2008, încălcări ale drepturilor și libertăților individuale și constituie temei pentru inițierea unor acțiuni traumatizante în justiție.

La fel de păgubitoare pentru ofițerii de informații a fost și **includerea lor în dispozitivele de protecție fizică a conducerii de partid și de stat pe timpul participării la acțiuni publice**, respectiv:

- Pe traseele de deplasare a lui Nicolae Ceaușescu de la domiciliu (Aleea Primăverii) spre și de la sediul central al PCR. La plecare și întoarcere, zilnic, erau plantați, din loc în loc, militari în termen de la Comandamentul Trupelor de Securitate pentru a descuraja orice acțiune neavenită. Conformația acestora – tineri, tunși scurt, îmbrăcați la costum și cravată – i-a făcut ușor sesizabili, fiind denumiți „băieții cu ochi albaștri de pe Calea Victoriei”, sintagmă extinsă la nivelul breslei ofițerilor de informații.

- La punctele de acces în locurile (săli, stadioane etc.) unde aveau loc manifestări publice cu participarea conducerii de partid și de stat, pentru verificarea documentelor de acces și, eventual, pentru a preveni intrarea unor persoane considerate neavenite.

- În cordoanele constituite în fața masei de participanți la manifestările publice în locuri deschise, pentru a nu permite apropierea intempestivă a vreunei persoane neautorizate.

- Ofițerii din profilul contrainformații economice erau obligați să însoțească, până la locurile manifestărilor publice și pe timpul acestora, grupurile de oameni ai muncii din unitățile economice pe care le aveau în responsabilitate informativă.

- Asigurarea securității locațiilor în care urmau să aibă loc acțiuni cu participarea conducerii de partid și de stat revenea tot ofițerilor din unitățile informative. Este vorba de săli, stadioane, tribune, spații de odihnă, case de vânătoare etc. Cu 24 de ore înainte de începerea acțiunii, după efectuarea controlului tehnic antiterorist, acestea erau luate în primire de ofițerii de informații, care permiteau accesul numai persoanelor care beneficiau de autorizare specială. La Sala Radio au existat situații care puteau irita gazdele dacă nu se manifesta flexibilitate. Deseori, persoane din aparatul tehnic al Radioului aveau nevoie să pătrundă în spațiul protejat pentru rezolvarea unor probleme urgente, însă nu dețineau documente speciale de acces.

Participarea ofițerilor de informații în dispozitivele de securitate și gardă devenise un reper important de activitate. În același timp, ea **aducea daune importante ofițerilor de informații**, prin dislocarea pe timp semnificativ de la preocupările specifice de bază și, totodată, prin expunerea publică față de diverse categorii de persoane. Acest aspect a contribuit, în bună măsură, la formarea percepției eronate conform căreia ofițerii de securitate nu aveau altceva de făcut decât să-l păzească pe Ceaușescu.

Serviciului din care am făcut parte îi mai revenea o misiune specială, respectiv asigurarea bunei desfășurări a transmisiilor TV în direct. Pentru realizarea acestui deziderat, la nivelul Departamentului Securității Statului se întocmise, în anul 1977, Planul de măsuri în Acțiunea „*Selector*”, care stabilea responsabilități în acest sens pentru ofițerii de la Direcția I care răspundeau de Radioteleviziunea Română, dar și pentru alte unități, îndeosebi pe partea de transmisiuni.

Pentru a observa și aici **adevărata dimensiune a sarcinilor care reveneau ofițerilor de informații** de la Direcția I, vom spiciu câteva din prevederile Programului de măsuri privind desfășurarea muncii de securitate în Radioteleviziunea Română din 1 noiembrie 1977³⁾.

Conform acestui document, ofițerii cu responsabilități pe linia Radioteleviziunii erau obligați:

- Să cunoască din timp locurile de unde urma să se efectueze transmisiile directe;

- Să asigure cunoașterea permanentă, verificarea, selecționarea și avizarea persoanelor desemnate să îndeplinească atribuțiuni în cadrul acțiunilor de la care urma să se facă transmisiile directe, având în vedere înlocuirea acelor care se aflau în atenția organelor Ministerului de Interne sau nu prezentau garanții moral-politice ori sub raportul competenței profesionale;

- Să asigure participarea ofițerilor la locurile de transmisie și în sectoarele de emisie, alertând și antrenând factorii responsabili din inspectoratele pe raza cărora urmau să se realizeze transmisiile;

- Să acorde atenție prioritară asigurării din timp a documentației necesare pentru realizarea în bune condiții a sarcinilor specifice: transmisiile din orice punct al țării; modul de pregătire și instruire a echipelor cu atribuțiuni în cadrul unor astfel de acțiuni; starea tehnică de funcționalitate și de alimentare cu energie a tuturor mijloacelor tehnice, fixe și mobile; cunoașterea atitudinii și comportării persoanelor selecționate să participe la asemenea acțiuni; prevenirea oricăror fapte de natură să influențeze negativ realizarea transmisiilor.

Comentariile sunt de prisos. Nu trebuie să fii mare specialist în domeniul informațiilor secrete ca să sesizezi că **multe dintre sarcinile puse pe umerii ofițerilor de informații nu aveau nici o tangență cu competențele lor**, ele intrând în responsabilitatea conducerii Televiziunii Române.

³⁾ Ibidem, pp. 443-449.

Pentru a înțelege „spiritul” acestui document, este util să menționez și întâmplarea care a declanșat comanda politică în acest domeniu. Cu ocazia unei vizite de lucru a lui Nicolae Ceaușescu la Petroșani, după revolta muncitorilor din august 1977, nu s-a putut realiza transmisia directă a participării sale la o adunare populară, din cauza unor dificultăți tehnice. Deoarece locul respectiv se afla într-o depresiune, semnalul TV transmis de carul de reportaj nu a putut fi preluat de rețeaua de radio-relee care trebuia să-l retransmită în studioul central al Televiziunii Române. Ca urmare, filmul realizat la manifestarea respectivă a fost difuzat ulterior. Întâmplarea i-a produs o iritare deosebită lui Nicolae Ceaușescu și s-a soldat cu o anchetă care s-a finalizat prin sancționarea factorilor cu responsabilități tehnice la nivelul Televiziunii Române, dar și a ofițerului care avea competență informativă anti-subversiune în cadrul acestei instituții (Tănasă Costică).

Înainte de concluzii doresc să prezint, pe scurt, **două „acțiuni informative” conexe temei abordate.**

- Acțiunea „JARUL”

Sinuciderea dr. Abraham Schächter, medicul curant al familiei Ceaușescu, în anul 1972, a produs un adevărat cataclism la nivelul Securității. Oficialitățile vremii au concluzionat că „*se pare că (dr. Schächter – n.n.) și-a curmat viața în urma presiunilor exercitate de Securitate pentru a oferi informații referitoare la sănătatea dictatorului comunist*”⁴⁾. În realitate, serviciul național de informații îl suspecta pe dr. Schächter că lucra pentru serviciile de informații israeliene⁵⁾.

Nicolae și Elena Ceaușescu au fost iritați în mod deosebit de acest caz deoarece, solicitând materialele informative acumulate despre dr. Schächter, au constatat că între acestea se regăseau și redări fidele ale înregistrărilor convorbirilor telefonice ale medicului cu membrii familiei Ceaușescu.

Urmările au fost nefaste pentru Direcția a V-a și conducerea Securității, dar și pentru activitatea informativă.

- Pe de o parte, s-a ordonat ca în materialele informative ale Securității să nu mai fie consemnate explicit numele lui Nicolae Ceaușescu, și ale membrilor familiei sale.

⁴⁾ Ibidem, Fișa biografică a lui Ion Stănescu, pp. 765-766.

⁵⁾ Detalii despre acest aspect sunt prezentate în articolul „*Cazul dr. Schächter și consecințele sale*”, din acest număr al revistei.

Acest ordin categoric a determinat inovații lingvistice de genul „intenții de atentat la adresa șefului statului”, „injurii și calomnii la adresa conducerii superioare de partid și de stat”, „manifestări dușmănoase/ostile la adresa politicii interne și/sau externe a partidului și statului” etc. pentru a putea fi transmise totuși mesajele necesare la ultimul nivel. Aceste noi sintagme au devenit „esențe de informații” și au fost preluate ca atare în documentele operative. Peste ani, acestea s-au întors, cu efect de bumerang, împotriva ofițerilor de informații, fiind considerate încălcări ale drepturilor și libertăților individuale, deși ele aveau o pronunțată accepțiune de informare/atenționare a „conducerii superioare a partidului și statului”.

Ordinul primit a avut, însă, și o consecință negativă, la fel de păguboasă, pentru soarta informațiilor acumulate până în acel moment. Concret, s-a ordonat să fie distruse toate materialele informative (note de informare, sinteze informative etc.) în care figurau numele lui Nicolae Ceaușescu și compania. Ordinul a fost pus în aplicare în mare măsură *tale quale*. Unii ofițeri, cu respect pentru importanța istorică a informațiilor obținute cu trudă, au încercat să le conserve prin unele artificii (erau decupate din text doar numele ce se doreau protejate, ajungându-se la anumite bizarerii, cum ar fi practicarea unor „ferestre” în suportul de hârtie al materialelor informative).

- Pe de altă parte, după preluarea conducerii Ministerului de Interne la 17 martie 1973, obediul și politrucul **Emil Bobu a dispus distrugerea dosarelor de informatori care erau membri de partid**, la început pentru persoanele care colaboraseră cu Direcția de Informații Externe, apoi măsura a fost extinsă și la informatorii Securității interne⁶⁾. **Această amplă acțiune** de distrugere de documente și dosare informative, cu consecințe importante pentru activitatea informativă și acuratețea arhivei serviciului național de informații din perioada comunistă, **este cunoscută în mediul profesional sub denumirea semnificativă „Acțiunea JARUL”**.

Menționez, în context, faptul că prin anii 1995-1996, desemnat de directorul SRI Virgil Măgureanu să-i prezint senatorului Constantin Ticu Dumitrescu specificul arhivei Securității, l-am atenționat pe acesta că proiectul său vizând deconspirarea informatorilor Securității nu va putea fi realizat integral, riscând să fie deconspirați preponderant informatorii din rândul

⁶⁾ Ibidem, Fișa biografică a lui Emil Bobu, pp. 753-754

foștilor condamnați politici și ai membrilor partidelor istorice, care nu au fost protejați de ordinul lui Nicolae Ceaușescu. Răspunsul său m-a stupefiat: am demarat un proiect, nu pot să-l mai opresc! Consecințele se cunosc, însă ele au fost asumate în cunoștință de cauză de „părintele deconspirării”.

- Acțiunea „Z-1975”

În anul 1975, Serviciul 5 din Direcția I – Informații Interne, care avea în responsabilitate și activitatea informativă antisubversiune în problema „Presă”, a primit ordin ca, în cel mai scurt timp, să verifice situația tuturor ziariștilor.

În condițiile în care ordinul era extrem de vag, neștiindu-se ce se dorea în fapt, s-a declanșat în toată țara o verificare detaliată a antecedentelor politice și penale ale ziariștilor și ascendenților acestora și a situației lor la zi (rude în străinătate, relații neoficiale cu străini, atitudini necorespunzătoare la adresa politicii partidului și statului etc.).

Această amplă acțiune de verificare din lumea presei fusese cauzată de faptul că Zoe Ceaușescu, sufocată de exigențele parentale față de viața personală, a cutezat să dispară din București, timp de câteva zile, cu un ziarist din Cluj, fără să se cunoască cu cine și itinerariul.

Operațiunea ordonată a produs, însă, unele victime colaterale. Câteva zeci de ziariști (probabil 20-30), cărora le-au fost stabilite unele aspecte considerate negative în planul antecedentelor sau atitudinii, au fost îndepărtați din domeniul presei.

În finalul acestei analize, cred că se impun **câteva concluzii**.

- În perioada comunistă în general și în epoca Ceaușescu în special, misiunile vizând asigurarea securității „conducerii superioare a partidului și statului” au fost mult extinse, astfel încât să se realizeze și apărarea imaginii ei și a regimului.

- Pentru realizarea acestor deziderate s-a apelat la implicarea exagerată a aparatului informativ al Securității în problematica „Pază demnitari”, atât cu sarcini informative, cât și, mai grav, prin participarea fizică la dispozitivele de protecție a „conducerii partidului și statului”.

- Această strategie a avut consecințe negative pe termen lung asupra activității specifice a serviciului național de informații pe profilele de bază (Apărarea Constituției, Securitate Economică și Contraspionaj) și, în același timp, asupra imaginii instituției și asupra ofițerilor de informații.

- Fiind vorba de abuzuri de sistem, responsabilitatea revine clasei politice și conducerii organului informativ, nu ofițerilor de informații care au acționat conform cadrului legal existent atunci.

Din această perspectivă, procesul „deconspirării” Securității, care se derulează de 14 ani, este greșit orientat și abuziv gestionat, atât în planul reglementărilor legale, cât și în cel al aplicării acestora.

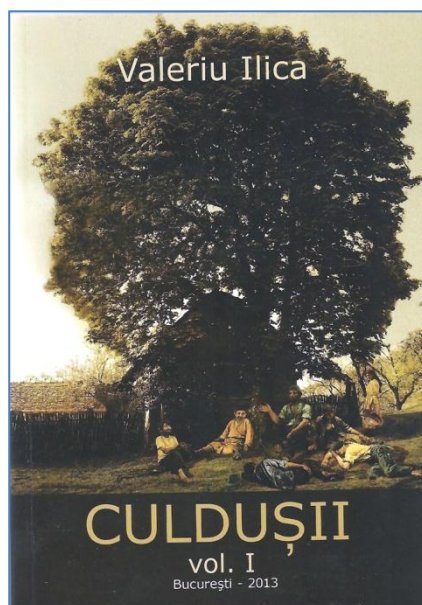
Gl.bg. (r) Vasile Mălureanu

CULDUȘII – O CARTE CARE NU LAUDĂ, NU ACUZĂ, DAR NICI NU SCUZĂ PE NIMENI

Romanul „*Culdușii*”, reapărut în prima parte a acestui an, la Editura PACO din București, în ediție revăzută și adăugită, este rezultanta unor gânduri și preocupări mai vechi, dar, în egală măsură, și a unor îndemnuri, încurajări și insistențe venite din partea diverșilor cunoscuți sau apropiați care, invocând o anumită tăcere suspectă, considerau că lumea satului, țăranul român, în general, merită o operă în care să se consemneze întreaga odisee parcursă de aceștia în cea de-a doua jumătate a secolului trecut. Sigur, atunci, imediat după acel decembrie '89, pe această temă, se scriau și se publicau mulțime de articole. Au fost apoi, și încă mai sunt, reviste serioase care abordează problematica rurală. Avem emisiuni TV, se organizează colocvii, expoziții și sesiuni de comunicări. Se conferențiază documentat, se iau interviuri, au loc pelerinaje la locuri cu specifice semnificații, dar sunt acțiuni ce se fac tematic, comemorativ, cu intermitențe, pe felii. Și, din păcate, nu de puține ori, partinic, propagandistic, cu patimă și cu un exces de pasiune. Or, satul și țăranul, așa cum au dus-o ei în perioada la care se referă cartea, cu bune și cu rele, evident, au nevoie de o cronică amplă dar echilibrată, echidistantă și fără ranchiună, riguros structurată dar, mai ales, de sine stătătoare, care, o spun încet și cu sfiala cuvenită, în plan literar, cam lipsește.

În condițiile în care, până în decembrie '89, avusesem o anume tangență cu fenomenul literar românesc – ca ofițer de informații – am fost tot timpul mai mult decât convins că, după respectiva schimbare de macaz, cronică rurală se va scrie negreșit. Aproape de la sine. Ba, chiar mă încredințam că, în curând, cei care lăsaseră să se înțeleagă că au geamantanele doldora de scrieri de sertar, le vor desfereca și le vor încredința tiparului, spre bucuria împătimiților în ale cititului, dornici, curioși, îndreptățiți și nerăbdători să guste dintr-o literatură nouă, bună, originală ca mod de abordare, gândită în taină și scrisă pe ascuns, adesea cu ușa încuiată, dar apărută în condiții de deplină libertate, fără

cea mai mică urmă de intervenție ideologică sau de îngrădire editorială. Așa am crezut atunci, prin anii '90. De aceea, o bună bucată de vreme am stat liniștit. M-am limitat să cred, să sper și să aștept. Știam că sunt alții îndrituiți s-o facă – oameni de meserie, cu chemare și cu fason mai bun. Dar, n-a fost să fie. Iar timpul părea să nu mai aibă răbdare. De la acel moment, numit „de cotitură”, trecuseră deja mai bine de trei cincinale, iar cartea așteptată întârzia să apară. În ce mă privește, continuam să cred că, totuși, trebuie să se întâmple acel ceva, în locul în care nu se întâmpla nimic. Mă rog, un optimism miop, facil și fără acoperire. Cu toate acestea, chiar și acum, când trec pe hârtie aceste rânduri, „mă sparie gândul” c-am fost ultimul ca îndreptățire să fi atacat și să mă fi aventurat într-un asemenea demers. Dar tot eu vin și-mi zic: nu condeiu! contează, ci pagina scrisă. Așadar, între a lăsa pradă uitării una dintre cele mai fierbinți realități ale istoriei noastre recente – satul românesc într-o perioadă tulbură și bulversată – și a risca necugetat, umplând un gol, o gaură neagră ce amenința să se aștearnă iremediabil peste o lume care începe să nu mai existe, am optat pentru a doua variantă. Oricum, n-a fost o decizie simplă. Și nici ușoară. Cartea a avut o naștere grea. Dar, ca să merg cu naivitatea până la capăt, o spun deschis și fără înconjur. Nu, încă nu-i vremea pierdută. Loc pentru scrieri pe această temă majoră și predilectă a literaturii române există, deși, trebuie s-o recunoaștem, între timp s-au schimbat multe și, ceea ce este mai grav, pe zi ce trece, peste toate se așterne praful, indiferența și uitarea.

Revenind la carte, aș începe cu titlul: „*Culdușii*”! Cine au fost și de ce un asemenea titlu? Semantic vorbind, cuvântul este un regionalism care, în ultimele decenii, ajunsese undeva pe la periferia vocabularului. Mai mult decât uzitat în anii '50 ai secolului trecut în satele din zona Apusenilor, parte din Banat și aproape toată Crișana, este echivalat de dicționarele de specialitate cu „cerșetor”. În accepțiunea cărții însă, dar și a celor care-l foloseau aproape în exces, culdușul primește câteva sensuri și conotații suplimentare. În primul rând, acela de țăran sărac, dar sărac numai datorită lui și delăsării sale, tarelor sale de caracter și de comportament. Leneș prin excelență, bețiv și cartofor, risipitor, răutăcios și intrigant, răzbunător și complexat, culdușul era, la fel de bine, găinar și mincinos, iar prea adesea, profitor și pungaș.

Legat de elaborarea cărții, proces ce s-a întins pe aproape șapte ani, din 2005 până în 2011, țin să precizez că a fost precedat de o amplă și tenace documentare. Adesea, pe mai multe planuri. Am apelat la cele mai diverse surse,

la cele mai ilustrative și credibile documente. Au fost consultate și valorificate manuscrise, memorii, stenograme sau alte felurite consemnări existente în colecții private. Este timpul și locul să-i menționez aici și pe cei peste cinci sute de subiecți anonimi pe care i-am contactat și consultat premergător sau pe perioada elaborării cărții. O fac cu durere și cu nestăpânită tristețe, știind că acum, la reparația romanului, cei mai mulți dintre ei sunt plecați într-o altă lume, e adevărat, mai darnică cu toți, mai blândă și mai bună.

Cartea începe când se termină războiul și se termină când începe „revoluția”. Deși acțiunea cărții este plasată și se petrece într-un spațiu delimitat geografic, în Țara Zărandului, pe valea Crișului Alb, ea poate fi transferată ușor, aproape insesizabil, în orice altă zonă a țării: în Maramureș sau în Vrancea, în Suceava, Țara Făgărașului, Oltenia, Dobrogea sau Banat, pentru că realitățile pe care le descrie, deși personalizate, sunt generale și generalizate. Au fost aceleași sau aproape aceleași peste tot. Sintetizând puțin, aș spune că cele trei volume pe care se întinde acțiunea „Culdușilor” au fost gândite unitar și reprezintă ele însele un tot unitar. Ca atare, „Culdușii” se vrea – și este – o carte document, o cercetare la fața locului, un proces verbal, o acțiune în constatare, dacă vreți, sau, și mai simplu spus, o reconstituire. Asta, de vreme ce cartea reconstituie și redesenează aproape cinematografic un întreg univers rural, adesea tulburător și agitat, alteori, complex sau, poate, mai degrabă complicat. În fine, e o cronică – nici pro, nici contra. E un letopisetz care nu laudă, nu acuză, dar nici nu scuza pe nimeni. Situându-se în afara oricărei polemici și a oricărui partizanat, romanul lasă cititorului acest drept, această plăcere, această posibilitate de a judeca, de a decide în ultimă instanță și de a pronunța sentințe în cunoștință de cauză. Dacă vrea și găsește de cuviință, revin, insist și repet, e dreptul lui și poate uza de el. E liber și poate s-o facă.

Aceeași libertate pot să și-o permită și cei care, dintr-un motiv sau altul, consideră că au ceva pe conștiință sau se simt cu musca pe căciulă și-ar vrea să se mărturisească. Cu atât mai bine. S-o facă! Dar, sincer, deschis, cu fruntea sus și cu cărțile pe față. Atât, și nimic mai mult. Nu-i cazul și nu le cere nimeni să regrete. Să-și pună cenușă-n cap, să se justifice, să se dezică. Nu, pentru că nu noi am creat epoca, ea ne-a creat pe noi. Iar noi, ca popor, ca națiune, vorbesc, n-avem nicio vină, pentru că, cel puțin în condițiile geopolitice de atunci, orice supraviețuire ar fi fost imposibilă în afara ei. De aceea, nu toți, dar cei mai mulți am încercat să ne adaptăm, ne-am străduit s-o înțelegem, dar mai ales să facem –

și am făcut – ceea ce am considerat că este bine, important și necesar pentru protejarea ființei naționale, pentru unitatea și integritatea statului român, în fine, pentru promovarea interesului comun. După cum, la fel de bine, acolo unde comanda politică sau conjuncturi de altă natură erau imperative, ne-am amăgit conciliant și-am simulat că le-acceptăm. Sigur, acum, privind retrospectiv și cu anume detașare, trebuie să constatăm că unii am crezut în comunism, alții ne-am făcut că credem. Păcat! Ne-am înșelat cu toții, mulți, puțini, câți eram pe-atunci, vreo douăzeci și două de milioane. Cu toate acestea, fiecare dintre noi – și m-am trecut pe listă – avem totuși partea noastră de vină. Mai mică sau mai mare. Că o vom face acum, în corpore, ca națiune, sau, poate, mai târziu, ca indivizi, recunoașterea acestei vinovății este absolut necesară. Totul e să avem curajul, demnitatea, dar și voința de a trece prin acest purgatoriu al recunoașterii și al onestității. Da, pentru că cine nu-și cunoaște și nu-și recunoaște istoria riscă să o repete. Da, pentru că nu e o crimă și nu e un păcat să crezi într-o ideologie, într-un sistem politic. Important este să sesizezi – atunci când există – Răul din interiorul lor. Dacă, bineînțeles, acesta există. Și, din păcate, nu există epocă istorică și nici sistem politic perfect, din care Răul să lipsească. Mă refer la Răul materializat în excese, intoleranță, abuzuri și ilegalități, în silnicii și violență, în fapte de mare corupție ori încălcări de drepturi și libertăți.

Ajuns în acest punct al precizărilor clarificatoare, țin să subliniez că trilogia „Culdușilor”, contrar aparențelor și a părerilor unora, este departe de a fi o carte tezigă, anticomunistă, cum s-a acreditat uneori ideea. Dimpotrivă, ea demantelează doar răul existent în interiorul unui sistem. Indiferent care a fost sau care va fi el. Dar, și părțile lui bune. Așa, bunăoară, multe dintre personajele romanului, inclusiv din rândul foștilor chiaburi sau condamnați politic, al intelectualilor, studenților ori țăranilor de bună-credință recunosc că, în cei patruzeci și cinci de ani de comunism, s-au înregistrat progrese lăudabile, că s-au finalizat proiecte de anvergură, absolut necesare pentru țară, unele funcționale și astăzi. Că s-au contabilizat și alte reușite în multe dintre cele mai importante domenii. Prea multe, ca să le nominalizez sau să le detaliez aici pe toate. Dar, e tot așa de adevărat că aceleași personaje nu se sfiesc să impute sistemului, atunci când consideră de cuviință, și faptul de a fi făcut greșeli, cea mai mare, din punctul lor de vedere, fiind colectivizarea forțată și precipitată a satului românesc, demers coordonat și controlat direct de partid, dar, s-o recunoaștem deschis și cinstit, generat de o politică de import, impusă ideologic,

străină intereselor și psihologiei poporului român. Sigur, mesajele pe care cartea vrea să le transmită – unele directe, altele sugerate sau numai induse – nu pot fi receptate și reținute decât printr-o lectură atentă, tihnită și fără grabă. O citire rapidă, pe diagonală, nu face decât să conducă la o percepție greșită sau să dea naștere la concluzii pripite sau răstălmăciri, mai ales dacă e și viciată de idei preconcepuate. Din această perspectivă privit, romanul „*Culdușii*” este o carte pledoarie pentru o altfel de lume, dar, așa cum am mai spus, și un rechizitoriu împotriva instituției Răului, a Răului care distruge vieți, spulberă idealuri și macină destine. La fel de bine, „*Culdușii*” se pretează a fi etichetată ca o carte despre împlinirile, neîmplinirile și greșelile noastre, ale tuturor, despre tăria, curajul și libertatea de a ni le asuma. După cum, este o carte despre limbă, tradiții, credință și speranță, despre țăranul și țara ce nu moare. Despre ciobanul român din Miorița, proprietarul de drept al țării.

Continuând periplul spovedaniei literare, dar și cel al mărturisirilor clarificatoare, trebuie să spun că un al treilea motiv pentru care am purces la scrierea acestei cărți a fost unul de natură personal-profesională, de apartenență la breaslă. Ca ofițer de informații, am constatat cu amărăciune, cum imediat după decembrie '89, Securitatea Statului și oamenii ei deveniseră peste noapte marele și unicul vinovat pentru toate relele petrecute în România în cei patruzeci și cinci de ani de comunism. Minți înfierbântate, multe fără a fi avut cel mai mic contact cu instituția, vociferau isteric, protestau anarhic sau arătau cu degetul, erijându-se în victime închipuie, în „suprimați și îngrădiți” ai fostului regim. Inclusiv – și e bine să se știe acest lucru – unii din categoria celor care avuseseră, până nu demult, secretară blondă și Dacia neagră cu număr galben, mic. Dar, de vreme ce nu răspuseserăm la provocările din timpul „evenimentelor”, dejucând astfel planuri, scenarii și strategii, trebuia să devenim calul de bătaie, acarul Păun, ținta perfectă și vinovatul de serviciu, iar instituția, poligonul de tragere cu toate invecțiile din dotare. Se vedea de departe că a fost multă supărare pentru opțiunea instituției de a participa la „evenimente” prin neparticipare. În schimb, nimic despre rolul conducător al Partidului, despre creșterea continuă a acestuia în toate domeniile de activitate. Niciun cuvânt despre cotiștii, agitatorii voluntari, lămuritorii de ocazie sau temutele grupuri de presiune din vremea colectivizării. Nicio vorbă de compătimire pentru condamnații care sustrăseseră o baniță de grâu sau câțiva știuleți de porumb din

averea colectivei. O amnezie generală și generalizată, dar diabolic controlată, se așternuse peste tot și peste toate.

Categoric, a existat o perioadă în care instituțiile statului român au fost monopolizate, coordonate și controlate de forțe străine, iar reprezentanții acestora erau cei care dădeau porunci, trasau directive, pronunțau pedepse, stabileau reguli sau impuneau interdicții. Securitatea Statului, și-o spun cu sinceritate și regret, în condițiile date, n-avea cum să rămână în afara regulilor jocului. Dar, oare, care instituție a statului român se poate împăuna că, în vremea respectivă, a fost îmbrăcată în blana herminei? Răspunsul e simplu: niciuna! Și, cu toate acestea, cuantificarea „vinovăției” în cazul fostei Securități se face discriminatoriu, cu o altă unitate de măsură. Nu reclam cauza altora și nici nu încerc să apăr cauza instituției din perioada respectivă care este anatemizată. E o etapă de care generațiile de ofițeri care i-au succedat s-au dezis public. O dezaprobă și o regretă, iar „Culdușii” o prezintă și o înfierează în capitolele 6 și 7 ale volumului 2. Prin urmare, oricât și-ar dori unii, nu ne putem asuma greșelile, abuzurile, ilegalitățile, agresivitatea și excesele săvârșite de alții. Vinovăția le aparține numai lor și în totalitate. De aceea, acum, la jumătate de secol distanță, ar fi nedrept să se meargă pe condamnări „paușale”, colective, la grămadă, numai pentru simplul motiv că am activat într-o instituție a statului român în care lucraseră cândva alde Nicolski, Köller, Steskal sau Pantiușa. Acest lucru ar fi cu atât mai grav cu cât, după plecarea „oaspeților nechemați”, instituția a cunoscut succesive procese de re-poziționare și re-formare, inclusiv de re-dimensionare, atât structural, cât și uman sau concepțional. De aceea, trebuie spus răspicat, și-n carte am făcut-o în mod repetat, că după acel 1964, în locul caracterului preponderent represiv de până atunci, apare ca obiectiv major și prioritar componenta preventivă și de informare. Protecția contrainformativă a valorilor perene, materiale și spirituale, autentic românești primește o nouă dimensiune. La fel, respectul față de lege și grija pentru aplicarea ei. A legilor aflate în vigoare în România la data respectivă, firește. Toate aceste mutații, profunde, de fond și pe fond sunt noile coordonate, întru totul subordonate interesului național și pe baza cărora ofițerii de informații își vor desfășura activitatea. De aceea, instituțiile statului, de altfel destul de prezente în carte – mă refer la cele juridico-coercitive – le consider și le-am considerat ca absolut necesare, dar cu condiția să nu se vândă politicului; să nu-i facă jocul și să nu se pună la dispoziția lui; să-și păstreze decența și echidistanța; să rămână undeva

deasupra, de unde să-l protejeze, nu să-l reprime pe cetățean; să fie în slujba, nu pe urmele lui; și, cât mai adesea, alături de el.

Constatând că, în ciuda trecerii anilor și a unor realități tot mai evidente, tocmai acest proces al renașterii instituției de după 1964, al reconstrucției și reformării ei pe baza unei doctrine proprii și autentic naționale este minimalizat sau trecut cu premeditare sub tăcere, am încercat ca prin mijloacele pe care le pune la îndemână arta argumentării și literatura, să proiectez o altă imagine a instituției și a oamenilor ei – una cât mai credibilă, dar și cât mai aproape de adevăr. Am făcut-o decent, discret și cu detașare, fără a îngroșa tușele și fără cosmetizări inutile, de vreme ce realitatea faptelor, odată cu trecerea anilor, devenise cu totul alta. În esență și cât mai simplu spus, îmi propusesem să formulez și să transmit un mesaj clar și ușor de găsit, numai să vrei să-l găsești. E un mesaj care vine și demontează acele „teorii” apărute imediat după decembrie '89, potrivit cărora ofițerul de securitate era un monstru, un sălbatic temut, tot timpul cu șuriul în dinți și cu iataganul la vipușcă. Recurgând la exemple cunoscute sau la experiențe trăite personal, precum și la alte argumente aflate la îndemână, prin proiecția unor ofițeri ca lt. Sinesie Carbon sau a maiorilor Trâmbițaș și Tufiș, îmi place să cred că am creionat, fidel și credibil, adevărata imagine a ofițerului român de informații: un om obișnuit, de regulă, chiriaș la bloc, cu familie și prieteni, cu rude și vecini, cu aprobare pentru Dacie, obținută la cerere de la organizația de partid, cu rate, datorii și obligații, cu pasiuni și tabieturi, într-un cuvânt, cu bucuriile și necazurile lui.

La fel de mult îmi place să cred că n-am făcut-o deloc ostentativ. Și nici provocator, avocățeste. Nu, pentru că instituția și oamenii ei n-au avut și nu au nevoie de avocat. Sunt două componente ale aceluiași întreg care, reparcurgând traseul existenței și al evoluției lor, pot oricând să se prezinte, să-și pledeze cauza și să se apere singure. Dacă realitatea ar fi fost alta și lucrurile s-ar fi petrecut altfel, așa cum le prezintă unele minți încă înfierbântate, cum se explică atunci interesul crescând manifestat prin anii '70-'80 pentru intrarea în instituție a unor tineri absolvenți de facultate, specialiști în domeniile lor, dotați, capabili, bine cotați în viața civilă și cu perspective de afirmare? Dar a unor șefi de promoție sau a altor diverși profesioniști, absolut de caracter și de bună calitate?

Explicația o dă Adam Moșoiu, personajul principal al romanului, atunci când îl îndeamnă pe tânărul profesor Nicolae Văiugă să facă pasul și să intre în rândurile Securității. Recurgând la un limbaj neaoș, ușor buruienos, i se

adresează: „Domn’ profesor! – trăgea o ultimă concluzie Moșoiu. S-au schimbat multe lucruri și-n Securitatea asta. Nu, nu mai e ce-a fost. Ascult-aci la mine. Poți să te duci liniștit. O să fie bine și-o să te descurci, că ești băiat deștept. Din partea ăstora, n-o să mai ai probleme. Or fi ei securiști, dar dă-i dracu’, că n-or fi draci. Până la urmă, și securiștii sunt tot oameni.”

Că așa au stat lucrurile, că a avut loc o schimbare de optică, de abordare și de doctrină, o recunosc foarte mulți oameni din categoria celor de bună credință. Inclusiv din rândul unora care, în perioada „obsedantului deceniu”, cu sau fără vină, au făcut obiect de anchete, condamnări sau pușcărie. Ilustrativă, din acest punct de vedere, și totodată demnă de consemnat mi se pare solitudinea cu care unul dintre membrii fondatori ai filialei Arad a AFDPR mi-a pus la dispoziție manuscrite, caiete de însemnări sau alte documente păstrate la sediul Asociației, în vederea consultării sau a eventualei lor valorificări în roman. Mai mult, în perioada pregătirii manuscrisului pentru tipar, după obișnuitele tatonări, mi-a cerut permisiunea de a scrie o scurtă prezentare a romanului, lucru cu care am fost de acord. Autor, el însuși, a șase sau șapte cărți, a încropit un „Cuvânt înainte”, pe care l-a intitulat „Argument”. Deși simt că trebuie, nu pot să închei aceste confesiuni literare înainte de a mai oferi un detaliu. „Gestul dumneavoastră este nobil și mă onorează”, i-am zis atunci când am citit conținutul prezentării. „Totuși, trebuie să rețineți că va apărea ca un prolog pe cartea unui securist”. „Asta și vreau, pentru că ar fi timpul să ștergem cu buretele ceea ce a fost cândva. Bineînțeles, dacă vrem să mergem mai departe. Acesta e punctul meu de vedere, dar dumneavoastră luați-o cum vreți”, mi-a mai spus. Iar eu am luat-o ca o notă bună pentru instituția noastră și pentru oamenii ei.

Col. (r) Valeriu Ilica

Pentru cei interesați de amănunte suplimentare, site-ul www.valeriuilica.ro le stă la dispoziție. Romanul a apărut și în format electronic și poate fi descărcat de pe amazonkindle.

SIMBOLURILE NAȚIONALE ROMÂNEȘTI SUB STĂPÂNIRE UNGUREASCĂ

Într-un interviu excepțional¹ intitulat „*Românii, ungurii și Ardealul*”, Prof. dr. Nicolae Edroiu, directorul Institutului de Istorie „George Barițiu” din Cluj-Napoca și președintele Biroului Zonal de Heraldică al Academiei Române răspundea acuzațiilor unor lideri maghiari care lansează, fără nici un suport real, acuzații de „naționalism” la adresa guvernanților români, a membrilor societății civile și a unei părți din mass-media (foarte mică, așa adăuga eu): „*Dar ceea ce fac dâșii nu este naționalism? Nu știu cum văd dumnealor paiul din ochiul altuia, dar adevărul, desuetul naționalism este acolo, la ei... Când noi încercăm să respectăm legile, să punem ordine în societate, este naționalism, iar când ei fac tot ceea ce fac pe criterii etnice, afișează drapele străine, sfidând statul român, nu este naționalism? Ce fel de dublu standard este acesta?*”

Subiectul se pretează la o carte, însă eu voi încerca să dau în acest articol doar câteva repere mai semnificative (cu bibliografia aferentă desigur, nu pentru a-l îngrozi pe cititor care ar trebui să citească și subsolul, ci doar în scop științific, convins fiind că astfel istoriografia maghiară, maestră în falsificarea istoriei, nu va putea să nege sau să denatureze faptele).

M-am hotărât deci să duc raționamentul d-lui N. Edroiu mai departe și dacă ei fac atâta caz de „*paiul*” din ochiul nostru, să vedem și noi „*bârna*” din ochiul lor...

„*Bârna*”, evident, se referă la modul în care *statul ungar* a tratat simbolurile românești (steag și imn) când era stăpân în Transilvania anexată peste voința poporului român.

Culorile românești la 1848 au fost *albastru și alb*. Ele s-au născut spontan în Munții Apuseni și au produs un șoc puternic stăpânitorilor care nu puteau admite ca „slugile”, iobagii să aibă și ei un *steag*.

Steagul nu putea fi decât cel al stăpânilor.

Încearcă deci printr-o manieră necinstită să-i acuze pe români în dietă că au ridicat steag străin – rusesc – și începe o mare anchetă². Într-un raport către

¹ Formula As, XXIII, nr. 1057, (6), 14-21 feb. 2013, p. 3.

² Aurelia Bunea, *Steagul poporului român din Transilvania în revoluția din anii 1848-1849*, în Anuarul Inst. de Ist. din Cluj, XII, 1969, p. 37-51.

guvernatorul Transilvaniei se subliniază că aceste culori, până la urmă, „vestesc revolta deschisă a românilor”³.

La Abrud învățătorii și copiii școlilor ortodoxă și greco-catolică poartă la pălării panglici albastre cu alb. Faptul produce îngrijorare deoarece aceste culori, separate de cele maghiare, întăreau *identitatea etnică a românilor*⁴.

Românii ca majoritari se simțeau fără îndoială datori să opună un semn distinctiv, al lor, agresiunii culorilor stăpânilor lor feudali care-i iobăgisera atât amar de vreme și care acum îi priveau și îi tratau tot cu aroganță și dispreț, *mentalitatea de stăpân neputându-se schimba peste noapte*.

Așa că, după multe avataruri, ale culorilor românești, în care apare și roșul și auriul, ca un trăznet vine și ordinul lui Kossuth (articolul XXI/1848): **„folosirea altor culori și flamuri naționale decât cele maghiare [pe teritoriul Ungariei] constituie un atentat la integritatea statului și se va pedepsi cu toată rigoarea legii, oricine va călca pe viitor această dispozițiune”**⁵.

Dar să menționăm câteva cuvinte și despre **„Deșteaptă-te, Române”** care deja era cântat aproape peste tot în Transilvania. Din păcate era atât de dușmănit acest imn al revoluționarilor români din Transilvania, încât la execuțiile în masă ordonate de „tribunalele de sânge” se întâmpla, ceea ce s-a întâmplat și la Uioara, când juzii Kemény István, Pogány Gyuri, Pogány Károly și amândoi Micșa au condamnat 300 de români la moarte și i-au împușcat. Numai într-o zi împușcăra 150; la fiecare împușcătură strigau ungurii către români: cântați **„Deșteaptă-te, Române!”**⁶.

Este interesant că tot vorbind despre toleranță și asumarea istoriei reale, antiromânii, nu suportă nici astăzi **„Deșteaptă-te, Române”**!⁷

De aici înainte, evoluția steagului maghiar are calea deschisă și va urma spiritul intolerant cunoscut.

Pe casa comitatului și a orașului Cluj, apoi și al guvernatorului, a fost arborat steagul Ungariei la 20 martie 1848⁸ ca simbol al punctului 12 al

³ Deak Imre, *1848 a szabadságharc története levelekben ahogyan a Kortársak látták*, Budapest, 1942, p. 58.

⁴ *Documente. 1848*, I, doc. 202, p. 315.

⁵ *Oriental Latin*, I, nr. 31 din 13 iulie 1874, p. 121-122.

⁶ Enea Hodoș, *Din corespondența lui Simion Bărnuțiu și a contemporanilor săi*, Sibiu, 1944, p. 119-120.

⁷ *Dilema veche*, VIII, nr. 397 din 22-29 septembrie 2011, p. 3: A. Pleșu, *Psihologia imnului național* și p. 11, M. Iordănescu, *Cu imnul înainte*.

⁸ *Revoluția de la 1848-1849 din Transilvania*, București, 1977, vol. I, p. 101-102.

programului de la Pesta din 15 martie 1848, care prevedea *uniunea* Transilvaniei la Ungaria. Pe scurt și clar, era simbolul *uniunii*, adică al anexării făcute peste voința poporului român.

Simbol al *uniunii* a rămas de-a lungul istoriei, din păcate până azi, dar românii care nu cunosc subtilitățile vexilologiei n-au de unde să știe.

Între amenințările proferate asupra românilor din zona Turzii era și aceea că „vai ăloră care vor cugeta numa’ a nu părtini uniunea [...] și nu vor ridica pretutindeni tricolorul [ungar]”⁹.

Presa maghiară din Transilvania, de altfel, mediatizează intens culorile roșu-alb-verde, numindu-le pur și simplu „*steaguri pentru uniune*”¹⁰.

Alexandru Papiu Ilarian, scriind despre intensificarea terorii după adunarea de la Lutița, deci după 15 octombrie 1848, consemna: „nimeni nu mai era în securitate care nu purta culorile maghiare”¹¹ deoarece la Lutița s-a hotărât „să nu se cruțe nimeni care nu poartă culorile maghiare și [nu] recunoaște guvernul maghiar; *stârpirea tuturor împotrivorilor*”¹².

În timpul revoluției de la 1848 și după aceea, românii au continuat cu obstinație să vadă în roșu-alb și verde *simbolul uniunii forțate a Transilvaniei la Ungaria*, al trădării și vânzării ei, culori împotriva cărora și-au vărsat sângele 40.000 de români nevinovați. Aceasta la 1848.

Să vedem care a fost regimul culorilor românești de la instaurarea dualismului austro-ungar și până la 1918.

Întâi și întâi, se reactivează legea XXI din 1848 pe care am menționat-o mai sus.

După o perioadă destul de lungă în care statul ungar s-a consolidat și care nu a fost prea cercetată, din 1897 începe o adevărată cruciadă împotriva culorilor roșu-galben și albastru și a imnului „*Deșteaptă-te, Române*”!

Am să încerc o scurtă sinteză foarte selectivă din păcate, regretând că nu putem cuprinde și persecutarea până în 1918 și a imnului „*Deșteaptă-te, Române*”.

- În **1900** – 10 februarie: 24 de flăcăi din Seliște condamnați la 12 zile de închisoare pentru că au purtat brăie tricolore (în total 288 de zile).
- **1902** – 28 mai: dați pe mâna judecătoriei 3 elevi din clasa a VIII-a deoarece au purtat la butonieră stegulețe tricolore.

⁹ Biblioteca Academiei Române, București, Ms. Rom., 1058, f. 53-57.

¹⁰ *Erdélyi Híradó*, nr. 273 din 1848.

¹¹ B.A.R., Ms. Rom., 1061, f. 237-242.

¹² Al. Papiu Ilarian, *Istoria românilor din Dacia Superioară*, schița t. III, Sibiu, 1943, p. 73.

- În Balinț (comitatul Caraș-Severin), într-o întâmpinare a protopopului care venea să sfințească biserica nouă, au ieșit călăreții având câteva stegulețe tricolore. Jandarmii i-au arestat aproape pe toți. Au început apoi o goană nebună după tricolor printre oameni. Fără pic de sfială au intrat în biserică înarmați și cu pălăriile în cap, apoi pe ușa împărătească chiar și în altar, scotocind și răsturnând totul.
- **1903** – 12 octombrie. În Sf. Nicolae Mare (comit. Torontal) sunt osândiți la câte 2 zile închisoare și câte 100 coroane amendă: Dr. Oprean, preoții T. Oprescu și Ioan Petrovici și învățătorul I. Lipovan; laolaltă 8 zile temniță și 400 coroane amendă pentru tricolor la cheutoare.
- **1904** – Duminica Paștilor. În Lăpușnic (comit. Hunedoara) faurul Ion Gavrilă a dus la biserică o lumânare cu panglicuță tricoloră, care fu confiscată. Îndată după liturghie au sosit la casa lui jandarmii și notarul, care-i răscoliră toată casa căutând după vreo altă panglicuță tricoloră, îl bătură și îl deteră pe mâna judecătoriei.
 - A doua zi de Paști la Botiz (comit. Hunedoara) 8 „călușari” arestați și descinși de brâiele tricolore. Pedepsiți și amendați pentru „agitație”.
- **1906** – 8 august. Solgăbirăul (pretorul) din *Ilia Mureșană* pedepsește cu o zi închisoare și 10 coroane amendă pe Ana Moisescu, Savia Poliac, Neta Poliac, Savia Poliac a lui Mihai și pe toți din Ilia, pentru că au avut tricolor românesc la cămeși.
 - 17 septembrie – Surorile Maria și Simina Boboc din Ilia Mureșană sunt pedepsite de solgăbirăul din Ilia cu câte 5 zile de temniță pentru că au avut panglică tricoloră în păr.
 - 27 octombrie – *Fetița Marta Colibaș din Ilia*, e pedepsită de pretor cu *10 zile temniță și 50 de coroane amendă*, pentru că a avut o panglică tricoloră în păr*.

* Unii vor spune că întâmplarea s-a petrecut în 1906 și nu în 2013. Întrebarea rămâne totuși: în 1906 nu se știa nimic despre “*drepturile omului*” sau despre *omenie*, cum îi spun românii? Dar în 1918? Și câte nu s-au întâmplat de atunci! Nu avem atâta spațiu să descriem câte steaguri românești au fost *arestate* și bătute la carceră pentru viitoarele procese antiromânești pe care sperau să le facă, dar nu le-a ajutat Dumnezeu!

- **1907** – 5 martie – mai mulți osândiți și amendați pentru panglici tricolore agravate de îndemnul ca „român cu român să țină”, îndemn considerat „criminal”!
 - 1 iulie - „În Făget (comit. Caraș-Severin) la „maialul” copiilor, *2 copii sunt arestați și bătuți de jandarmi* pentru că aveau tricolor la pălărie”.
 - 8 iulie – În Brad se bate toba în zi de târg, aducându-se la cunoștința tuturor, *că purtarea tricolorului românesc va fi pedepsită cu cea mai mare asprime*. O femeie din Vaca, purtând tricolor în păr, e arestată și pedepsită cu 10 coroane.
 - 12 iulie – În Petroman (comit. Timiș) jandarmii sfârtecă haina d-rei Sofia Cercel, pentru că în cusătura ei erau și cele trei culori românești: arestează și descind de brăie pe Octavia Micu și Viorica Gera. Solgăbirăul le pedepsește apoi pe tustrele cu o zi de temniță și câte 5 coroane amendă.
- **1908** – 5 august – Solgăbirăul din Boroșineu (comit. Arad) pedepsește pe preotul Ioan Popovici din Buteni cu 5 zile temniță și 100 coroane amendă, pentru că hainele copiilor cu sfeșnice la procesiune aveau cheutori din panglicuță tricoloră.
 - 18 decembrie – În Orăștie 30 de inși sunt citați la poliție și sunt pedepsiți cu câte 30 coroane și 2 zile închisoare pentru că la costumul național au purtat ici colo culorile tricolorului român.
- **1910** - „*Tribuna*” publică un impresionant articol „*Măcelul de la Țalna*” - *Doi flăcăi uciși pentru tricolor* (în comit. Alba Inferioară, cercul Ighiu). Descinderi în masă de brăiele tricolore a celor ce ieșeau de la biserică¹³.
 - 3 Iulie - Ion Iancu din Poeni (cott. Alba de Jos) e pedepsit de solgăbirăul din Roșia cu 200 coroane pentru că: *pe fruntea calului de la trăsură atârna o panglică roșie, sub ureche era o placă de nichel, care precum spune ancheta „deși privită de aproape e de culoare nichelului întinat, de departe însă pare galbenă”, iar sub această placă era prinsă o panglică vânătă*. Ion Iancu e pedepsit pentru „agitație” și purtarea culorilor unui stat străin.

¹³ *Tribuna*, XIV, nr. 177, 3 sept 1910, p. 2-3.

- 9 iulie - În *Orăștie* multă lume la târg. Jandarmii pornesc o *goană după tricolor*. Zmulg nu numai cingătorile, ci până și băierile de la traiste bătând și arestând o mulțime de țărani, pe care apoi poliția orașului îi pedepsește pentru „agitație” în contra statului național maghiar.
- 14 iulie - În *Lupșa* (cott. Turda Arieș), petrecere și nuntă. Jandarmii în *goană după tricolor* năvălesc asupra nuntașilor, le sfârtacă hainele și steagul de năfrâmi de mătase, care erau legate de prăjină cu o panglică tricoloră. *Bat și arestează*.
- 22 iulie - În *Blaj* jandarmii descing de *brâie tricolore* peste 20 de feciori și fete, și le fac proces de contravenție și de agitație.
- 2 august (Sf. Ilie) - În *Olpret* (cott. Solnoc Dobâca) jandarmii arestează pentru tricolor pe tinerii *Gheorghe Radovan, Augustin Petiș, Flore Ciubăneanu* și *Ionuc Pop* și bat până la sânge pe *Toader Săbădaș*, fiindcă acesta n-a vrut să vorbească ungurește cu ei.
- 9 august - În *Orăștie* d-na *Anuța Vlad* e pedepsită cu 2 zile *temniță* și 40 *coroane amendă*, pentru că a purtat brâu tricolor.
- **1911 – 31 ianuarie** – În *Năsăud* la o nuntă, jandarmii năvălesc asupra oamenilor, fiindcă steagul vorniceilor era făcut din năfrâmi roșii, galbene și albastre, smulg steagul și-l sfâșie, smulg apoi tuturor tricolorul de pe haine și le fac proces de contravenție.
 - 12 Mai - 4 *femei din Hodac* (cott. Mureș-Turda) sunt pedepsite cu câte 4 zile *temniță* și câte 10 *coroane amendă*, pentru că au purtat brâie tricolore.
 - 15 Mai – În *Ocna Sibiului* jandarmii arestează și descing de brâul tricolor pe copilița *Paraschiva I. Balteș* care venea din câmp cu mamă-sa; o dau apoi pe sama poliției unde copila e pedepsită cu 1 zi *închisoare* și 5 *coroane amendă în bani*.
 - 14-16 mai – În *Câmpeni* iarăși *goană după tricolor*. Fete și neveste bătute, haine sfâșiate. Percheziții jandarmerești prin casă. Ancheta ordonată constată într-adevăr mari violențe săvârșite de jandarmi. Ziarul „Tribuna”, ca spiritele să se potolească, e oficios înștiințat, că jandarmii vinovați vor fi aspru pedepsiți. N-a fost pedepsit încă nici unul.

- 7 octombrie – În *Lugoj* e arestat la Ispas pentru brâul său tricolor, *Achim Cioca*. În *Săvăghisla* (cott. Turda Arieș) în zi de târg jandarmii bat și descing pe toți cei cu brâie tricolore. În *Marcovăț* (cott. Timiș) descing și arestează pe țăranul *Toader Ureche*. În *Moneasa* (cott. Arad), la o petrecere neputând smulge tricolorul de pe hainele unei domnișoare, fiindcă era cusut, sfâșie haina. În *Aiud* în mai multe zile de târg același lucru.

Preuteasa *Handrea* din *Mănărade* (cott. Alba de Jos) e pedepsită cu 3 zile de închisoare și 40 coroane amendă, pentru că a oferit domnului Iuliu Maniu un buchet de flori legate cu tricolor. În *Tisa* (cott. Arad) jandarmii descing pe țărani de brâiele tricolore tocmai când aceștia ieșiră întru întâmpinarea episcopului ortodox *I. Pap* din Arad.

În anii următori situația se agravează.

O dată cu începerea războiului datele nu mai pot răzbate afară din Ungaria. În 1915 de exemplu, se pare că au fost condamnați la moarte pentru „trădare de patrie” peste 55 de preoți români.

Datele adunate de Vasile Stoica sunt lacunare, dar prețioase. În gazetele românești și maghiare cu siguranță se află mai multe, dar pentru o cercetare serioasă ar trebui înființat un *Institut* cu cercetători dedicați unor astfel de subiecte. Noi am fost nevoiți să selectăm și din ceea ce a cules Vasile Stoica¹⁴.

La 1918 *Telegraful Român*¹⁵ descrie „*Două serbări*”, un fel de izbândă cu steagul tricolor aflat în carcera orășenească din Sibiu. După 5 ani de detenție, era acum sfințit pentru a fi pus să fluture pe magistratul orășenesc.

Cine-i poate învinui după atâtea suferințe, de „naționalism” pe înaintașii noștri fericiți că „Războiul mondial s-a sfârșit cu victoria puterilor Înțelegerii cari au luptat pentru ideile democrației și umanității?”

E un fel de moment simbolic.

Apoi vin anii 1940-1944 la care s-a ajuns cu pașii mărunți ai revizionismului și trădările cozilor noastre de topor.

Din nou tricolorul românesc va fi într-o suferință, și încă întruna și mai cruntă decât înainte de 1918.

Citiți literatura *Refugiului* și veți întâlni momente de necrezut.

¹⁴ Vasile Stoica, *Suferințele din Ardeal*, Ediția a III-a, Cluj-Napoca, 1994, S.C. “Murion Impex” S.R.L.

¹⁵ *Telegraful Român*, LXVI, nr. 130 din 21 nov. (4 dec.) 1918, p. 3.

Tot simbolic, îl vom menționa doar pe cel de la Zalău din 26 octombrie 1940, când „șase fruntași români de la Aghireș au fost purtați pe uliți, cu tricolorul românesc ținut în cuie pe spatele gol, însângerat”¹⁶. La fel ni se pare și cel povestit de Nicolaie Șteiu care-mi vorbea despre un român din Morlaca obligat să mănânce un steag românesc.

E bine să cunoaștem și speranțele acestor revizionisti care într-o poezie despre reluarea Banatului sub cizmele lor, cântau în 27 octombrie 1941, că „Horthy, Hitler și Mussolini vor aranja și restul, și aceasta”.

În ceea ce privește Clujul, cine mai știe astăzi vreun vers din cântecul „patriotic”, „*Clujul unguresc?*” Ei bine, iată câteva:

„*Oricum te-ar fi numit nicicând nu ai fost altul,
Întotdeauna ai fost unguresc, frumos și bogat Cluj.
Oricum ți-ar fi botezat piețile și străzile,
Cei ce le căutau ungurește le găseau.
Casele ți-au fost pavoazate cu alte culori
Ochii noștri însă vedeau doar roșu, alb și verde,*

.....
Pietrele toate însă vorbeau numai ungurește”¹⁷.

Și ca să înțelegem și mai bine tendințele neprietenilor (cărora li se spune și „frați”), să menționăm că atunci când în 10 aprilie 1946 o delegație maghiară în frunte cu primul ministru Nagy Ferencz s-a dus la Stalin să ceară Transilvania, i-a declarat acestuia „cât de mult apreciază ungurii politica Uniunii Sovietice și meritele tovarășului Stalin”¹⁸ și că „Ungaria nu urmărește nici un fel de scopuri naționaliste și șoviniste”!?

Politicienii români din trecut (mai ales Titu Maiorescu și Petru Groza) știau că punctul *forte* al politicianilor maghiari este *duplicitatea* (!). Bine ar fi ca și azi să știe, pentru că numai cu o astfel de caracteristică, atitudinea lor îi determină să vadă mereu „paiul” din ochiul celuilalt și niciodată „bârna” din propriii lor ochi.

¹⁶ *Limes*, II, nr. 3-4 (7-8), 1999, p. 243.

¹⁷ Cornel Grad, *Documente. Ungaria mare cu orice preț*. Un document al SSI din iulie 1942, în *Acta Musei Porolisensis*, XVI, Zalău, 1992, p. 471.

¹⁸ *Din Problema transilvană. Disputa teritorială româno-maghiară și URSS, 1940-1946*. Documente din Arhivele rusești. Sub redacția prof. univ. dr. Onufrie Vințeler și conf. dr. Diana Tetean, în curs de apariție la Editura “Eikon”, Cluj-Napoca, 2013.

Ioan Slavici spunea undeva în eseurile sale despre unguri că „*orice lege fie ea oricât de bună, dacă nu conține privilegii pentru maghiari, ea e o lege proastă*”.

Interesant este că unicul *partid etnic* din Europa, cel de la noi, pentru campania de alegeri din 6 iunie 2004, a tipărit 50.000 de fluturași (prospecte) cu *numele ungurești* a 105 străzi din Cluj (exact ca-n cântecul „*Clujul unguresc*” de mai sus).

Oare tot ce se întâmplă la noi în țară din 1989 și până azi este și un rezultat al activităților iredentiste și revizioniste care de fapt nu mai sunt urmărite și cu atât mai puțin pedepsite?

Destructurarea României este, cum se vede cu ochiul liber, în plin avânt. Cine nu mă crede, să se uite la emisiunea lui Sabin Gherman și la concursul de lucrări: „*Suflet ardelean*” și va înțelege că se sapă din greu și intens la a se crea o falie (de orice fel) între români! Cozilor de topor nu le-a mers niciodată mai bine. Mă gândesc și la cei de tipul conferențiarului Marius Diaconescu care, vrând să ajungă profesor, îl face pe Avram Iancu „*criminal!*” De fapt exemple mai sunt, dar nu merită spațiu tipografic, așa cum nu merită nici *nulitățile* care l-au atacat și îl atacă încă pe Mihai Eminescu!

Și ca să revenim la steagurile noastre, pe care o altă „coadă de topor” le numește „*cârpe*”, iar pe *eroica Sabina-Elena* „*proastă mică*” și „*xenofobă*” într-un articol mizerabil din revista „22”¹⁹ și care pe deasupra este și foarte prost scris, vom reproduce pasionata poezie a lui Șt. O. Iosif care, nu știu de ce, am certitudinea că deși clasică nu mai figurează în nici un manual de școală din România:

*Cântecul Steagului*²⁰

*Steag, ce mai păstrezi în cute
Urma gloriei trecute,
Astăzi poți desfășura
Flamura ori-unde-ți place,
Zid de săbii îți vom face
Toți, - și te vom apăra!*

*Vino, sfânt simbol, și du-ne
Cum ne-ai dus și-n vremi străbune*

¹⁹ Sorin Ioniță, „*Jeanne d'Arc de Covasna sau războiul celor două cârpe*” în „22” nr. din 26 martie 2013.

²⁰ *Românul*, X, nr. 30 din 27 iul. 1913, p. 1.

*Sub Ștefan și sub Mihai;
Umple căile de larmă,
Praf și zăngănit de armă,
Tropot și nechez de cai!
Sune goarna, urle tunul!
Cu iubire, toți ca unul
După tine vom zbura!
La izbândă sau la moarte,
Cum va fi ursit de soarte,
Înainte Marș! Ura!*

În final, am conștiința împăcată că în calitate de istoric integru mi-am făcut datoria și am demonstrat obiectiv, *sine ira et studio*, că „bârna” este mult mai groasă și mai perfidă decât „paiul” și că din istorie trebuie să învățăm deoarece, în cazul în care se repetă (chiar pe alte baze și în alte împrejurări), *tendențele de bază*, în general, *rămân aceleași*.

Dr. Gelu Neamțu

Până când?

Vreme de aproape un sfert de veac, dl. Ion Iliescu, care s-a autointitulat „emanat” al revoluției din decembrie 1989, a construit cu sârg, din nefericire pentru poporul român, povești despre felul în care s-ar fi petrecut evenimentele din decembrie 1989 în România. Nu au fost îndeajuns manipulările kaghebiste soldate cu peste o mie de morți și câteva mii de răniți, a mai inventat și legende grotești despre tot felul de teroriști inexistenți sau securiști setoși de sânge, pentru a compromite definitiv imaginea și credibilitatea unui popor și așa greu încercat. Trist este faptul că în ultimii ani își pune în operă pseudo-reconstituiri istorice cu ajutorul unor istorici, unii deja consacrați, iar alții mai tineri, pe care nu-i invidiez dar nici nu-i compătimesc.

Îmi este pur și simplu greu să înțeleg când mă gândesc că nu am învățat nimic din experiența trecutului și ar cam fi vremea să o facem. Adică să înțelegem corect ceea ce nu a fost bine și nu ar mai trebui să se repete. Exemplul cu Institutul de Istorie al CC al PCR, care a funcționat înainte de 1989, este edificator și destul de recent pentru a fi uitat sau omis, mai ales din partea unor istorici. Cel care îi împinge de la spate să aibă un astfel de comportament este fără îndoială dl. Ion Iliescu. I-a adunat sub tutela sa protectoare, în calitate de președinte pe viață al Institutului pentru Studiarea Revoluției Române din Decembrie 1989 și le impune ce au voie să spună și ce nu. Dl. Ion Iliescu este primul care dovedește că nu a înțeles nimic din trecutul comunist al României. A rămas cuplat la ideile ideologice pe care și le-a însușit temeinic pe vremea când, la începutul anilor '50, în plin stalinism matur, își făcuse studiile la Moscova.

Și pentru a nu fi înțeles greșit, menționez că nu am absolut nimic de comentat negativ despre prestigioasele academii politehnice, conservatoarele de muzică, universitățile umaniste ori facultățile de științe fundamentale și aplicate din URSS, care de-a lungul anilor au scos mii de savanți și oameni de mare valoare pentru știința și cultura universală. Mă refer la universitățile politice, a căror menire a fost aceea de a îndoctrina mințile tinere cu o ideologie care, deși pe plan mondial încă are succes, cu condiția existenței unei capacități de a evita sau depăși capcanele dogmatice (vezi cazul Chinei), dar a falimentat lamentabil chiar în Rusia și mai ales în țările din Europa centrală și estică.

În multe momente pe care le-am putea numi istorice, unele chiar decisive, dl. Ion Iliescu a dovedit o excelentă capacitate de a se adapta, în sensul de a lua decizii în consens cu evoluția firească a istoriei, chiar și cu tradițiile românești. Dar în postura sa de comunist reformat, cu care a reușit să capteze încrederea majorității românilor, ar trebui, totuși, să reflecteze mai mult la faptul că este singurul răspunzător de compromiterea „comunismului științific” pe care a dorit să-l realizeze în România, după cum a promis în Studioul 4 al Televiziunii Române Libere, chiar în după-amiaza zilei de 22 decembrie 1989. Cu alte cuvinte, poate fi foarte ușor acuzat chiar de către cei cărora le câștigase încrederea, că una a promis și alta a făcut.

Noi, românii, știm însă foarte bine că ceea ce dl. Ion Iliescu a decis nu a fost întotdeauna în concordanță cu doleanțele majorității, ci doar de convență cu cei ce l-au sprijinit în decembrie 1989 să preia puterea. Pe scurt, dl. Ion Iliescu este perceput ca un om politic cu credibilitate și influență, cel puțin în rândul unei bune părți a românilor. Tocmai pentru această credibilitate, de care s-a bucurat și încă se mai bucură, ar trebui să fie atent și la detalii. A nu se mai amesteca în cercetările istoricilor în ceea ce privește reconstituirea corectă și obiectivă a evenimentelor – începute în decembrie 1989 cu o revoltă anticeaușistă a timișorenilor și continuate ulterior la București și în alte orașe importante ale țării cu o adevărată revoluție anticomunistă – constituie un astfel de detaliu, dar și un punct de reper important în planul credibilității.

Nu numai istoricii de la Institutul pentru Studierea Revoluției Române din Decembrie 1989 sunt puși la punct în situația în care din cercetările și analizele lor rezultă alte concluzii decât varianta oficială inventată și repetată până la saturație de dl. Ion Iliescu, dar și oricare alt istoric, procuror sau analist dintre cei care s-au aplecat cu bune intenții spre cercetarea și evaluarea unui asemenea eveniment important din istoria națională. Oricine formulează alte opinii decât cele iliesciene este imediat taxat, acuzat, uneori și jignit public.

Pentru a evoca și dovezi istorice de necontestat, să reamintim că intrarea lui Ion Iliescu în evenimentele din decembrie 1989 și o dată cu ea în istoria poporului român, a debutat printr-o mare minciună. Iată ce transmitea din studioul 4 al Televiziunii în după-amiaza zilei de 22 decembrie, la ora 14,20: „...la Sibiu era o situație încordată...unitățile Securității au atacat unitatea militară”. În realitate evenimentele se petrecuseră exact invers, unitatea

militară, la ordinul criminal al celui care se afla atunci la comanda Armatei, atacase sediul structurii locale a Ministerului de Interne, deși se cunoștea că atât cadrele de Miliție cât și cele de Securitate depuseseră armamentul încă dinainte de fuga Ceaușeștilor. Și un alt pasaj din discursul d-lui Ion Iliescu, care avea să orienteze marea manipulare pusă la cale în decembrie 1989: *„Apelăm la unitățile Securității și la securiști – așa cum s-a mai făcut apel de la acest microfon – să se trezească în acest ultim ceas... să se lepede de această... clică ordinară de trădători ai patriei. Aștia sunt trădătorii patriei. Nu Milea, pe care l-au ucis...”*.

În cei 24 de ani câți au trecut de la revoluție nu s-a putut instrumenta nici măcar un singur caz în care vreun cadru al instituției Securității să fi contribuit direct la uciderea demonstranților. Cine îl mai crede pe dl. Ion Iliescu că vorbea în necunoștință de cauză, fără un dram de temeinicie? E limpede că vorbea pentru a îndemna mulțimile revoltate contra lui Ceaușescu să-i linșeze pe ofițerii de securitate care la acel moment erau neînarmați. Dl. Ion Iliescu știa foarte bine acest lucru. I-l raportase colonelul Gheorghe Rațiu, șeful Direcției I din Securitate, ca reprezentant al DSS aflat atunci, în ziua de 22 decembrie 1989 la ora 16,00 în sediul Ministerului Apărării Naționale. *„Când [Ion Iliescu - n.n] a dat mâna cu mine, i-am reamintit că toate unitățile Departamentului Securității Statului sunt de partea Revoluției și că așteptăm ordine”*, mărturisește Gheorghe Rațiu. Ceva asemănător spusese de la microfonul Studioului 5 al Televiziunii și locotenent-colonel Gheorghe Stan, ca reprezentant al Direcției a II-a (contrainformații economice) a Securității¹: *„...eram înarmați și pregătiți să intervenim, (dar) am depus armele...Nici măcar n-a fost o înțelegere, a fost o reacție spontană de români...”*. Dar dl. Ion Iliescu avea de jucat un alt rol încredințat de mai marii strategii și planificatori de schimbări de regimuri politice. Și toate acestea pentru a se legitima în fața opiniei publice ca „revoluționar de profesie”, nicidecum ca un revoltat de ocazie.

¹ Afirmația „...eram înarmați și pregătiți să intervenim...” a fost făcută exclusiv în dorința de a fi cât mai convingător în împrejurările existente. În realitate, Direcția a II-a, ca și celelalte unități centrale informativ-operative și tehnic-operative, nu aveau ce armament să depună, pentru că efectivele acestora nu erau înzestrate cu așa ceva. Unitățile în cauză dețineau doar armamentul strict necesar apărării sediilor, la nivelul a două-trei unități de foc AKM.

O altă „perlă” a d-lui Ion Iliescu spusă în același context: *„Sper că acest apel să ajungă la toate unitățile din țară, să ajungă și la unitățile Securității. Și la cei din aparatul Securității care au fost împinși spre această crimă odioasă”*. Ion Iliescu, alături de procurorul Dan Voinea, a avut la dispoziție 24 de ani să poată cerceta pe îndelete și temeinic așa-zisele „crime odioase” ale Securității din timpul evenimentelor din decembrie 1989. A mai avut la dispoziție și un Institut de cercetare științifică a Revoluției, Institutul pentru Studierea Crimelor Securității, Consiliul Național pentru Studierea Arhivei Securității, precum și întreaga Arhivă a Securității. Rezultatul: zero absolut. Pe cine să mai creadă poporul român?

Sergiu Nicolaescu, figură importantă a evenimentelor din decembrie 1989 dar și a vieții politice românești post-decembriste, a recunoscut mai demult la un post de televiziune (înregistrarea se află pe Internet) că, după ce grupul condus de Ion Iliescu a preluat puterea în stat, a fost nevoit să „se bată pentru putere”, în realitate pentru „menținerea puterii”. În mod logic, grupul condus de dl. Ion Iliescu ar trebui să-și asume băătăia pentru menținerea puterii, din care au rezultat 1050 de morți și alte mii de răniți. Ar fi ceva firesc să accepte acest lucru atâta timp cât domniile lor acuză forțele de represiune ceaușiste pentru cei 168 de morți de dinainte de fuga lui Ceaușescu. Nimeni nu și-a asumat vreo responsabilitate pentru victimele rezultate din „bătălia pentru putere”. Sunt total de acord, și istoria stă mărturie, că întotdeauna învingătorii i-au judecat pe cei învinși. Dar cu un singur lucru nu sunt de acord, ca învingătorii să mai scrie și istoria. Asta este treaba istoricilor.

Oricum, dl. Ion Iliescu, alături de toți ceilalți, ar trebui să fie conștient că va veni și vremea când va da socoteală în fața istoriei. Este vorba despre acea istorie reală, judecată la rece fără cosmetizări de ocazie, fără omisiuni sau cu interpretări subiective cu parfum de KGB. Printre marile greșeli ale comuniștilor a fost și încercarea de a scrie/rescrie istoria națională, de fapt a o falsifica în interesul lor. Ei nu înțeleseseră că nimic nu se poate construi solid decât pe adevăr și nu pe minciună. Mai devreme sau mai târziu, istoricii tot au scos și, mai mult ca sigur, dacă nu se vor mai face presiuni asupra lor, vor scoate adevărul la suprafață și despre revoluția română anticomunistă.

Orice român de bună credință își dorește instituții puternice care să apere legea și să vegheze permanent la triumful dreptății. Numai că astfel de instituții, cu câteva excepții, așa după cum au remarcat nu o dată aliații noștri euro-atlantici, nu funcționează exclusiv în interesul apărării naționale și a drepturilor cetățenești, pentru că așa au fost create încă de la începuturile „democrației originale” postdecembriste.

De câte ori se apropie decembrie, mă gândesc la tot felul de evenimente care s-ar putea produce. De exemplu, nutresc speranța că poate dl. Ion Iliescu și ceilalți „emanați” vor ieși în fața națiunii și își vor cere scuze pentru toate, hai să le zicem neîmplinirile, eșecurile, derapajele, disfuncțiile de la evoluția normală în libertate pe care națiunea română ar fi meritat-o. Nici o speranță. În schimb ei mai organizează câte o sesiune de comunicări, în realitate un moment comic în care se aduc laude și ode la adresa „revoluționarilor de profesie”, pigmentate cu câteva proteste din partea adevăraților revoltați din decembrie 1989, care, la drept vorbind, s-au cam săturat și ei de lipsa de diversitate dar mai ales de ecou din partea instituțiilor statului.

Și cu asta va mai trece un decembrie, românii ieșiți în stradă în 1989-1990 vor continua să se întrebe cine a ordonat represiunea inutil de sângeroasă de după fuga Ceaușeștilor, din ce motive și când vor fi trași la răspundere adevărații vinovați, în fața unei justiții cu adevărat independente. Evident că se vor mai depune și coroane de flori la monumentele eroilor (în realitate victimelor) revoluției române, iar apoi totul va intra în normalitate: promisiuni politicianiste niciodată și de nimeni onorate, jaf din ceea ce a mai rămas ca avuție națională, pâra la porțile înalte euro-atlantice, pacte mincinoase de coabitare pașnică între instituții fundamentale ale statului în loc de cooperare absolut normală și benefică. Iar pentru ca acest „tumult al vieții noastre politice”, adică cercul politicianist de cea mai joasă speță să aibă și câteva momente de suspans, din când în când se mai scoate câte un dosar într-o problemă de securitate de extremă importanță pentru România și rămasă din nefericire încă nerezolvată: *corupția la cel mai înalt nivel*. Scuzele datorate de cei vinovați pentru însângerarea inutilă a poporului român vor fi imediat uitate pentru încă un an. De aici rezultă foarte clar că „democrația noastră originală” are deocamdată mari probleme de identitate. Ea a fost făcută după chipul și

asemănarea celor care au însângerațat poporul român și n-au răspuns încă în fața justiției. Și tot așa. Până când?

Prof. univ dr. Cristian Troncotă

Falsificarea istoriei și unele aspecte ridicole ale ei¹ (II)

**O ARMATĂ DE MINCINOȘI SAU CARTEA LUI VIOREL DOMENICO
„REVOLUȚIA DE GHIPS”**

Așteptam de mult o carte scrisă de jurnalistul militar Viorel Domenico, mai ales după succesul lucrării „*După execuție a nins*”. Deziluzia este totală: cartea „*Revoluția de ghips*” este o lungă, întortocheată și confuză pledoarie pentru emanație, pentru „legitimarea” ascensiunii lui Ion Iliescu la putere prin „entuziasmul populației”. În contrapondere, cartea este plină de bazaconii care nu pot decât să stârnească râsul oricărui om cu minimă educație militară: toate declarațiile gen. Stănculescu sunt niște minciuni și reprezintă o legendă fabricată pentru a lua statura de erou, deși fusese un intim al lui Nicolae Ceaușescu; tot ceea ce a făcut în decembrie 1989 la CC a fost la ordinele lui Nicolae Ceaușescu („gen. Stănculescu nu putea să dea sau să transmită alte ordine decât cele primite de la comandantul suprem și în consecință cât timp s-a aflat în CC n-a acționat decât în contul și în numele lui Nicolae Ceaușescu”, p.16). Bineînțeles, „legenda” cu oprirea unităților de blindate aduse de Milea din provincie la ordinul lui Ceaușescu ca să planteze flori în spațiul verde de la Teatrul Național a generat teoria fantezistă a loviturii de stat, care îl supără atâta pe dl. Iliescu și care „întinează idealurile revoluției”. Acesta este scopul cărții.

Nu exclud ca Viorel Domenico, într-o străfulgerare de inteligență, să-i fi păcălit pe mandatarii săi de la Institutul lui Iliescu, vânzându-le o varză pe post de salată. Asta ar însemna că a reușit să fie mai subtil decât, cum îl cheamă, Claudiu Iordache, director al Institutului Emanatiei, a cărui singură lucire în ochi apare numai atunci când îi aprinde Iliescu lanterna în ureche.

Adevărata problemă, principală, a cărții lui Viorel Domenico este harababura din folosirea surselor și faptul esențial, de neprofesionist, că nu gestionează informația istorică, nu face diferența între documente și mărturii, nu aplică principiul criticii izvoarelor asupra lor. Este opera unui amator; cam grăbit, e adevărat. Astfel, argumentația autorului – concluziile pe care le trage în slujba tezei – se constituie din citate care, bineînțeles, se bat cap în cap. Un singur exemplu: în jurul orei 10.00 (moment decisiv pentru soarta lui Ceaușescu), „gen. Stănculescu se afla acasă” (p.23), dar pe pagina următoare

¹ Prima parte a acestui serial a apărut în nr. 15 al revistei „*Vitralii - Lumini și umbre*”

gen. Stănculescu apare în clădirea CC „la un sfert de oră” după sinuciderea lui Milea (09.30-09.35), adică la 10 fără un sfert, iar Dumitru Popescu, cel care l-a adus cu mașina pe Stănculescu la CC, afirmă că în jurul orei 10.00 „traversa Calea Victoriei spre sediul CC” și că a „văzut Piața încercuită de tancuri și trupe”. Întrebarea vine firesc: unde erau revoluționarii la ora 10,00, dacă Piața Palatului era încă plină de tancuri, iar revoluționarii se încăpățânează să afirme că, la intrarea în piață, nu era urmă de tanc – piața era goală? Autorul habar nu are că blindatele din fața clădirii CC au fost retrase din ordinul lui Stănculescu, așa cum arată ordinele militare (documente). Domenico preia necritic aprecierile inexacte ale orei de către diverși martori, astfel că, deși Dumitru Popescu întârzie la ședința CPEX după ora 10.00 și afirmă că piața era plină de tancuri și strada Onești plină de militari înarmați (p.25), totuși „asediatorii sediului băteau la ușă” (p.38). A greșit omul, ce să-i faci: cartea trebuia să se numească „Revoluția ubicuă”.

Urmează mai multe pagini cu reproducerea declarațiilor „eroice” ale membrilor CPEX, fără nici o analiză asupra veridicității lor, asupra condițiilor în care le-au dat, asupra legendelor pe care le-a construit fiecare dintre cei care au participat la **deciziile criminale repetate** de represiune. Scena în care Ceaușescu testează loialitatea complicilor săi, întrebându-i dacă se angajează să lupte, este transformată de Viorel Domenico într-o situație paradoxală, de un comic nebun, dar în realitate criminal: Domenico afirmă că Ceaușescu dă ordin (la 09.54) să fie oprite trupele de blindate care afluiau spre sediul CC, apoi intră în ședința CPEX și după ora 10.00 le cere acoliților săi să lupte, și cum aceștia îl refuză (fals, concluzia a fost „luptăm!”), Ceaușescu trebuie să fi ieșit cumva din ședință pentru a da ordinul de oprire a focului și de retragere în cazărmi de la ora 10.07! Este cea mai mare bazonie scrisă de cineva, inclusiv de psihopați care au umplut pagini întregi, și de carte, și de ziare, cu deliruri pe acest subiect. Sau, după altă ipoteză, ordinul a fost dat de Milea, dar a fost transmis la trupe... după o oră! Hai nu mă-nnebuni! Mai trebuie precizat aici – scriu asta mai ales pentru militari – că Ceaușescu, potrivit lui Domenico, transmite ordinul de oprire a măcelului pe indicativul ministrului Apărării, care era mort de o jumătate de oră, iar „nenorociții” de transmisioniști nu menționează, ai naibii anticeaușiști, că ordinul este al comandantului suprem, cum se întâmplă de fapt la ordinul transmis de gen. Eftimescu la 09.54. Domenico se face de râs și ca militar.

Autorul mai face o afirmație caraghioasă: „Între ora 7 și 8 dimineața Ceaușescu a dat toate ordinele să nu se tragă în muncitori”. Prăpăd, fiindcă exact în acel interval Milea dă toate ordinele de înarmare și foc împotriva manifestanților, așa cum arată documentele militare, nu bazaconiile de la așa-zisul Institut al lui Iliescu. După ce Armata lui Milea deschide foc împotriva oamenilor chiar în dimineața de 22 decembrie, urmează trecerea în situație de luptă a unor subunități din București:

- La ora 06.20 se raportează că în urmă cu 20 min. **s-a deschis focul** la podul Vitan-Bârzești, iar „manifestanții se adună la crematoriu”. Grupul de la Piața Chibrit (aprox. 1500 de oameni) este semnalat în deplasare spre Centru. **La 07.45, generalul Milea ordonă deplasarea unor forțe ale Regimentului 1 Mecanizat formate din tancuri și trupe de infanterie, spre întreprinderea Turbomecanica**, unde se concentrase o mulțime agitată în față, pe bulevardul „Armata poporului”.

„(Ora) 07.05 – col. Constantinescu – **ord. tov. ministru.**

- oamenii din cazărmi pregătiți.
- îmbarc(are) pe mașini – 1UF (*unitate de foc*) + Hrana rece 1 zi.
- Transmis mr. Carp+Handaric
- R(egimentul de) Gardă a plecat la ora 07.00
- au intrat cei 100 de la C(entrul de) I(nstrucție) Tr. Rachete

(Ora) 07.13 – cpt. Marin – a blocat Piața Palatului.

(Ora) 07.37 – lt. col. Dumitru P. (Întreprinderile din Brașov, n.a.) Steagu Roșu, Metrom, Hidromecanica, aprox. 3-4000 se pregătesc (este vorba de manifestanți, n.a.)

(Ora) 07.45 – tov. ministru – R1Mc, 7 Tc, 215 m.t. (militari în termen) pleacă spre Turbomecanica – Armata Poporului (*este ordinul prezentat și mai sus, în text, n.a.*).

(Ora) 08.03 – **tov. ministru.**

- 21 Tc. cu Ds.(desant) pe ele se deplasează Tîrgoviște –București – R.1 Tc.

(Ora) 08.15 – a plecat R1 Tc (Regimentul 1 tancuri)”².

Unități de foc, adică gloanțe multe, hrană rece pentru soldați, desant pe tancuri, pentru ce? Ne răspunde Domenico: pentru că Ceaușescu și cu Milea voiau să parlateze! Este adevărat că mâncatul banilor statului la Institutul lui Iliescu produce halucinații. Autorul habar nu are, nu a citit nici documente, nici mărturii luate sub jurământ și nici cărțile scrise de istorici profesioniști, că în jurul orei 08.15 din dimineața de 22 decembrie a avut loc o miniședință a CPEx

² Documentarul-Comandantului, Gl. Mr. Voinea Gh., copertă verde, p.111

în care Milea i-a dat lui Ceaușescu raportul asupra poziției forțelor chemate din ordinul său (al lui Ceaușescu) la București, iar Ceaușescu l-a apostrofat și l-a trimis să grăbească venirea blindatelor. Milea a încercat apoi autorânirea care i-a adus moartea, consacrată deja ca sinucidere. Potrivit lui Domenico, formațiunile de blindate înarmate cu lovituri de război, plus desantul aveau misiunea de a-l ajuta pe Ceaușescu să parlez cu manifestanții, probabil după ce trăgeau câteva snopuri pacifiste în ei.

Cartea lui Viorel Domenico este o astfel de halucinație. Efectul este total contrar. Astfel de harababuri textuale despre „harababura” din Armată plac foarte mult civililor. Există, pe de o parte, un fel de fascinație pentru specialistul militar care vorbește despre un domeniu neînțeles de civili, dar pe altă parte și plăcerea provocată civilului de ideea că ordinea unei instituții militare se transformă în dezordine din cauza forței civililor. O mare victorie! O mare iluzie! Băieții de la „Grupul 22” și de la ziare, care au luptat cu eroism pentru desființarea serviciului militar obligatoriu, fiindcă „a face armata este o idee comunistă”, iar „în Armată intelectualii sunt umiliți” se strâmbă de râs. Și pe bună dreptate: moș Teacă a devenit scriitor.

Documentele, probele istorice, sunt cât se poate de clare, iar gen. Stănculescu, dacă și-a fabricat o legendă, trebuie să le fi cunoscut pe toate și să fi avut capacitatea extraordinară de a-și așeza propriul scenariu pe coerența lor. Numai dacă – asta e nenorocirea „revoluției spontane” și a „emanației” – nu cumva ordinele acelea, cum este și cel de la ora 13.30 prin care **îl depozedează oficial pe Nicolae Ceaușescu de funcția de comandant suprem** (Verdict al Curții Supreme de Justiție a României, 1994), le-a dat chiar el! Iar în al doilea rând, dacă toți militarii din CC mint și mai ales maiorul Tufan, care a transmis ordinul „fără să fie acolo”, după care s-a dus la TVR împreună cu colegii săi din grupa de transmisiuni și a făcut un serial de emisiuni (red. Paul Șoloc) cu detalii despre acțiunea și rolul lor, toate inventate și toți mincinoși, avem de a face cu o Armată de mincinoși pe care s-a sprijinit CFSN-ul lui Ion Iliescu. Declarația citită de Ion Iliescu la TVR Liberă este prin urmare o altă bazaconie: „*În acest moment de răscruce am hotărât să ne constituim în Frontul Salvării Naționale, care se sprijină pe armata română și care grupează toate forțele sănătoase ale țării, fără deosebire de naționalitate, toate organizațiile și grupările care s-au ridicat cu curaj în apărarea libertății și demnității în anii tiraniei totalitare*”.

Prins în harababura propriului text, autorul se subordonează de fapt ideologic teoriei marxist-leniniste a istoriei făcute de „masele în mișcare”, care determină modificări ale deciziilor politice sau generează linii ale deciziilor politice care, așa cum a făcut, vorba aia!, și Ion Iliescu în decembrie 1989, se „înscriu pe linia generală a voinței maselor, a revoluției”(V.I.Lenin). Domenico nu-și dă seama de esența situației de la ora 10.07 din CC: indiferent de unde a venit ordinul, de la Stănculescu sau de la MStM, acela era un ordin de insubordonare, un ordin de ieșire voluntară din misiunea dată de comandantul suprem, un ordin interpretat chiar de pletora propagandiștilor emanației populare a lui Iliescu drept o „trecere a armatei de partea revoluției”, fenomen care în sine și oriunde în lume se numește lovitură militară. Dar cum să spui așa ceva? E buba, și se năruie și toată teoria leninistă a prooccidentalului Ion Iliescu, semnatar al Tratatului cu SUA, nu cu URSS, prin care se interzicea României intrarea în ... am uitat cum îi zice..., ah ,da, în NATO.

Îi invit pe revoluționarii autentici, dar și pe cei închipuiți să citească cartea lui Viorel Domenico. Ratează o concluzie rară: Milea a făcut masacrul de la Timișoara și de la București de capul lui, iar Nicolae Ceaușescu este cel care a oprit masacrul, conducătorul-erou fiind omorât nevinovat la Târgoviște. Nenorociși nevinovatul, nea Alecule!

Dr. ist. Alex Mihai Stoenescu

**ACMRR-SRI UREAZĂ TUTUROR MEMBRILOR
ASOCIAȚIEI ȘI CITITORILOR REVISTEI
„VITRALII – LUMINI ȘI UMBRE”
UN AN NOU CU SĂNĂTATE, BELȘUG ȘI FERICIRE
LA MULȚI ANI!**

ISTORIA CARE NE DOARE

M-am întrebat de multe ori, din simpla curiozitate a istoricului, oare România ar fi avut o altă soartă, dacă Ceaușescu ar fi cedat puterea la insistențele lui Gorbaciov, dar și urmare numeroaselor alte semnale venite din Occident? Cum am fi trăit noi românii astăzi dacă nu s-ar mai fi vărsat sânge în decembrie 1989, nu am mai fi avut motive să ne culpabilizăm între noi și am fi reușit singuri, fără ajutor „frățesc”, să ne creăm un sistem democratic mai eficient decât cel actual? Fără îndoială că nu se poate scrie o istorie contrafactuală. Dar, totuși, ca istoric, fie și pentru un simplu exercițiu de imaginație, îmi dau seama că nu merită să răspunzi la o astfel de provocare. Istoria cea adevărată, cea pe care o simt și o trăiesc oamenii, cea care ne reconstituie adevărul bazat pe fapte, argumente și documente autentice (nu contrafăcute de vreo oficiină de spionaj adversă) parcă ne este mai la îndemână și poate chiar mai utilă. De câte ori se apropie decembrie, începem să ne aducem aminte, să reconstituim cu și mai mare precizie evenimentele, dar mai ales să reflectăm asupra lor.

CEAUȘESCU VERSUS GORBACIOV

Mi-au venit în minte chipurile lui Ceaușescu și Gorbaciov. Mi-i imaginez că stau în picioare, unul în fața celuilalt și se privesc în ochi. Sunt sigur că amândoi se gândesc la cine a trădat comunismul, de ce nu le-au reușit reformele ca la tovarășii chinezi, de ce unul a fost împușcat la stâlpul infamiei iar celălalt este laureat al Premiului Nobel pentru Pace. Dar și unul și celălalt sunt priviți cel puțin cu rezervă în propria lor țară. Și datele istorice încep să se răscolească în mintea mea, nu-mi dau pace, mă chinuie și parcă aud o voce care-mi spune: „încearcă să faci ordine și ne vom liniști”. Și m-am executat.

În primul rând e foarte ciudat că secretarul general al PCUS, Mihail Gorbaciov, nu a găsit acele argumente convingătoare în fața lui Ceaușescu, nici în mai 1987 când ne-a vizitat oficial țara, alături de Raisa Maximovna, acea persoană „deschisă la minte” și, mai presus de toate, „una interesantă”, dar care nici ea, la fel ca și soțul ei, nu a reușit să intre în grațiile rușilor, în calitate de Primă Doamnă. Au rămas apreciați doar de occidentali. Dar Gorbaciov nu a izbutit să fie convingător nici în octombrie 1988, când Ceaușescu i-a întors vizita la Moscova. Se pare că în acele împrejurări Ceaușescu i s-a plâns liderului

de la Kremlin că datorită „lipsei de materii prime pentru industrie” ar putea „pierde controlul total asupra țării sale”. Cei doi nu s-au putut înțelege nici în iulie 1989 la București, cu ocazia întrunirii Tratatului de la Varșovia, când a venit pe rezezeală și a plecat tot așa, fără să obțină vreo promisiune sau o atitudine care să-i dea speranță că Ceaușescu înțelege pe ce lume trăiește. Au ratat și al 12-lea ceas, la întâlnirea din 4 decembrie 1989 de la Moscova, când Gorbaciov n-a găsit ceva mai bun de făcut decât să-i atingă orgoliul cu necesitatea autocriticii din partea membrilor Tratatului de la Varșovia pentru înăbușirea „Primăverii de la Praga” și să-i vorbească lui Ceaușescu despre necesitatea reconstrucției (*Perestroika*) și a transparenței (*Glasnost*), pentru a primi drept răspuns: „*Noi (comuniștii români) am promovat o astfel de politică încă de acum 25 de ani. Noi avem perestroika noastră*”. Și Gorbaciov se mulțumea cu astfel de răspunsuri, în sensul că reușea de fiecare dată să-l facă pe Ceaușescu să se enerveze și să-și iasă din fire. Ba mai mult, îl provoca cu bună știință, obligându-l să se ambaleze cu declarații mai puțin protocolare, dar care mergeau direct la subiect: „*Noi tovarășe Gorbaciov nu ne-am implicat în înăbușirea «Primăverii de la Praga», și nu am permis armatei române să ocupe o țară prietenă, Cehoslovacia*”. Au fost și momente când Ceaușescu se ambala atât de tare, încât a recurs la formula neprotocolară: „*Dar cu Basarabia ce aveți de gând? Când veți declara nul Pactul Molotov-Ribbentrop?*”.

Mai mult, din informațiile pe care le deținem de la ofițeri de securitate care au cunoscut aceste evenimente, rezultă că în 1988, la întâlnirea de la Snagov, dialogul celor doi a degenerat într-o adevărată ceartă. Ceaușescu i-a reproșat că astfel de reforme vor duce la prăbușirea comunismului ca sistem mondial. Iar la cealaltă întâlnire din 4 decembrie 1989, Ceaușescu nici măcar nu s-a mai putut abține și s-a ridicat, a întors spatele și a plecat. Stenogramele acelor întâlniri și alte documente memorialistice, mai ales mărturiile generalului Constantin Olteanu și ale generalului Ilie Ceaușescu confirmă din plin că între cei doi conducători a fost imposibil să se lege un dialog constructiv.

Extrem de interesante rămân pentru istorie referirile lui Gorbaciov din scrierile sale memorialistice de până acum, dar și din numeroasele interviuri acordate unor cotidiane occidentale. Rezultă că pe Ceaușescu l-a cunoscut cu mult înainte de a deveni secretar general al PCUS în martie 1985. Știa despre el că nu era bine văzut la Moscova pentru că i se luau în nume de rău „relațiile sale cu Vestul”. Ceaușescu era pentru Gorbaciov un om cu o personalitate limitată.

Era mândru de bunele sale relații cu conducerea chineză și „s-ar fi oferit cu plăcere ca mijlocitor între Moscova și Beijing”. Despre România, Gorbaciov, în stilul lui ironic și infatuat, își amintea în memoriile sale că „*semăna tot mai mult cu o mârtoagă sleită de forțe, stimulată de un teribil călăreț cu un bici nemilos*”. Pe români, cei „*cu temperament sudic*”, adică balcanic, și-i amintește ca pe niște oameni „*cu deschidere și locvacitate naturală*”, numai că vizita sa din 1987 i-a găsit „*domesticiti*”, „*unii căzuți în extaz*”, iar alții „*indiferenți ca niște actori obosiți*”.

În decembrie 1988, Gorbaciov a ținut un discurs la tribuna ONU, prin care a anunțat sfârșitul ideologic al Războiului Rece, anunțând totodată și „*o nouă ordine mondială*”. Conform tezelor sale exprimate în acel context, „*fiecare națiune avea dreptul la opțiune politică*” și respingea utilizarea forței ca instrument în politica internațională. Începuseră deja să circule zvonuri potrivit cărora Ceaușescu avea zilele numărate, fiind pus pe „lista neagră”. În interviul acordat de Ceaușescu ziarului „*Pravda*”, în 18 august 1989, liderul de la București s-a pronunțat ferm că „*nu admitem teza așa-zisei piețe libere, pentru că aceasta înseamnă libertate pentru speculă*”. Evident că Ceaușescu nu gândea libertatea pieței în contextul concurenței.

Atât de mult ajunsese Gorbaciov să-l umilească pe Ceaușescu încât, în lucrările sale memorialistice, dezvăluie o întâmplare demnă de reținut pentru istorie. El o pune pe seama trufiei lui Ceaușescu. Citit cu atenție, textul ar dezvălui în realitate trufia altora. Așadar, Gorbaciov povestește că, având în vedere bunele relații și chiar încrederea de care se bucura Ceaușescu din partea conducerii de la Beijing, „s-ar fi oferit ca moderator între China și URSS”. Evident că, în ce-i privea, chinezii ar fi acceptat, dar sovieticii nu. Să nu scăpăm din vedere că Ceaușescu mai făcuse o astfel de mediere pentru Orientul Mijlociu și nu se supărase nimeni, ba dimpotrivă și astăzi se apreciază, atât de către palestinieni cât și de către israelieni ori americani, rolul pozitiv al României de la începutul anilor '70. Trufia liderilor de la Kremlin îi împiedică să recunoască acest lucru. Gorbaciov a fost un exponent al acestei trufii. Împăcarea istorică dintre ruși și chinezi avea să devină realitate abia peste câțiva ani. Iarăși, o bilă albă pentru Ceaușescu.

În timpul vizitei în România, din 2010, lui Gorbaciov i-a ieșit un alt porumbel: „*Soții Ceaușescu nu trebuiau împușcați ca niște animale*”. Ce să

înțelegem de aici? Că trebuiau împușcați, dar nu ca niște animale? Se poate citi și într-o astfel de cheie!

În prezent, Gorbaciov este un bătrânel de 82 de ani, simpatizat în Occident, dar urât de majoritatea rușilor. Pentru rolul jucat în reunificarea Germaniei, Gorbaciov a fost răsplătit cu premiul Point Alpha și apoi cu titlul de Doctor *Honoris Causa* al Universității din Münster. Obișnuiește să se interneze de două ori pe an în spital pentru controale medicale de rutină, fiind bolnav de diabet zaharat, la fel ca și Ceaușescu în ultimii săi ani dinainte de execuție. În aparițiile sale publice, Gorbaciov pare tot mai obosit și a absentat în aprilie 2013 de la funeraliile celei care a rămas în memoria posterității ca „doamna de fier”, englezoaica Margaret Thatcher.

Majoritatea rușilor îl consideră pe Gorbaciov responsabil de implozia URSS și de haosul economic și social care a urmat, motiv pentru care la alegerile prezidențiale din 1996 nu a luat decât 1% din voturile participanților la scrutin. Se mai spune că în timpul turneului electoral ar fi primit un pumn în figură din partea unui necunoscut. Majoritatea românilor îl consideră pe Ceaușescu direct răspunzător de faptul că nu a cedat puterea fără vărsare de sânge. N-a avut însă nimeni ocazia să-l lovească în figură pentru că l-au salvat puciștii, scoțându-l la timp din clădirea CC-ului cu elicopterul pentru a-l duce spre zidul execuției.

Din toate acestea, Gorbaciov este cel care iese cu o imagine foarte șifonată. Și asta pentru că, din perspectiva istorică, tot Ceaușescu a avut dreptate, în sensul că sistemul comunist din Europa de Est s-a prăbușit la fel ca și cel din marea Uniune Sovietică. Atunci, ca istoric mi-am pus întrebarea: ce pricepuse Ceaușescu și Gorbaciov, nu? În primul rând faptul că transparența nu e bună pentru comunism. Libertatea mass-media ar fi însemnat libertatea de a reflecta în presă felul în care trăiesc cu adevărat oamenii, mulțumirile lor, dar mai ales nemulțumirile față de cei aflați în funcții de conducere în partid ori în guvern. *Glasnost*-ul mai însemna și libertatea de exprimare, libertatea de a călători, libertatea de a gândi etc. Gorbaciov nu realiza că astfel de libertăți duceau la creșterea sentimentelor naționaliste și antirusești în societatea sovietică, pe de o parte, iar pe de alta la contradicții de neîmpăcat între grupul activiștilor de la putere și grupul mai tinerilor activiști care aspirau la funcții și o mai mare bunăstare, ceea ce s-a dovedit fatal în cele din urmă pentru URSS.

Ceaușescu a înțeles că în atare condiții nu mai poate guverna cu metodele și mijloacele folosite până atunci, iar altele nu cunoștea sau nu le mai putea asimila. Nici cu sănătatea nu stătea mai bine.

Desigur că Ceaușescu, spre deosebire de Gorbaciov, credea că poate face precum chinezii. O acțiune fermă, cu orice sacrificiu, chiar sângeroasă pentru a salva regimul. Ar fi rezultat desigur o vărsare de sânge și mai mare, dar de data aceasta cu consecințe incommensurabile la scară istorică pentru poporul român. Nici nu vreau să mă gândesc la faptul că printre aceste victime ale represiunii ar fi fost în mod normal și cetățeni români de etnie maghiară, pretext pentru ca autonomia să fie pe buzele tuturor acestor minoritari. Și ar fi fost greu să le potolești furiile autonomiste și șovine. Poate tot cu o represiune, pentru ca România să trăiască un adevărat dezastru. Am reușit, așadar în decembrie 1989 și în anii ce au urmat, să ne salvăm integritatea național-statală tocmai pentru că n-am căzut pradă combinațiilor și uneltirilor naționaliste și șovine din partea marilor “prietenii” de atunci. Probabil, așa cum fusese planificată inițial, pentru că presa anticeaușistă vehicula cu obstinație cifra de peste 60.000 de morți la Timișoara. Prin urmare, masele de protestatari, ca produs al *glasnost*-ului, puteau fi reprimare, la o adică, cu forța armată, în viziunea ceaușistă, după model chinez. Ceea ce pierdea Ceaușescu din vedere este că regimul chinez nu a pomenit niciodată despre reconstrucție sau transparență. Nici că le acceptă nici că le respinge. Nu a pomenit nimic nimănui despre așa ceva. Dar întotdeauna chinezii s-au mândrit cu Armata lor Roșie. Cât despre reconstrucție și reforme, ei le făureau încă de la proclamarea Republicii Populare Chineze din 1 octombrie 1949. Ei aveau obiectivul lor strategic, la acea vreme: „o țară, două sisteme”, atât de bine fundamentat teoretic și transpus în practică încă de la sfârșitul anilor '70 printr-un plan de măsuri riguros întocmit de bătrânul și înțeleptul Deng Xiaoping. Înțeleptul Deng care nu a condus niciodată Partidul Comunist Chinez și nici vreun guvern comunist, dar care era apreciat și recunoscut de toți ceilalți lideri comuniști din China ca un om care știe să argumenteze la scară istorică interesele chineze pe termen lung.

DUPĂ APROAPE UN SFERT DE VEAC

Dar după 24 de ani, unde sunt aceste țări? Noi unde ne aflăm? Iarăși o nouă avalanșă de date istorice și informații de ultimă oră acumulate recent și la întâmplare ce se prăvălesc asupra istoricului și aproape că-l sufocă. A înțeles el, istoricul, că singura posibilitate de a se apăra este să facă din nou ordine printre ele? Și începe de unde a rămas, cu China. China merge în marș triumfal spre a deveni cea mai puternică țară din lume. A depășit deja SUA la exporturi, investiții, ritm de dezvoltare. Peste câțiva ani o va putea depăși și la alți parametri definitorii pentru poziția de lider mondial. Nici un om de bună credință nu pune la îndoială acest lucru. Poate doar acei condeieri ghiftuiți și fâgăduiți celor care privesc cu invidie dezvoltarea Chinei.

Rusia, după căderea regimului sovietic (8-25 decembrie 1991), moment istoric considerat de Vladimir Putin „cea mai mare catastrofă geopolitică din secolul al XX-lea”, a început să-și refacă forțele, iar după împăcarea istorică cu China și apoi prin crearea Tratatului Organizației de la Shanghai, un fel de NATO și UE luate la un loc, și-a asigurat o piață de desfacere colosală pentru resursele sale energetice și de minereuri. Geopoliticienii germani spuneau la unison cu Friedrich Ratzel¹, încă de la sfârșitul secolului al XIX-lea, că cine stăpânește Eurasia va stăpâni lumea. Chiar, cine stăpânește acum Eurasia? Evident că istoricul nu se hazardează la un răspuns tranșant. Nici măcar pentru perspectivă. Dar poate confirma teoria că „Rusia a revenit în cărți după seria de mandate (două de prim-ministru și trei de președinte – *n.n.*) ale lui Vladimir Putin”. Poate va reuși mai mult cu condiția să stea musai lângă China. Mai ales acum când centrul economiei mondiale s-a mutat în Asia-Pacific, iar Putin a aprobat modernizarea Vladivostok-ului ca oraș al viitorului.

SUA, ca partener al URSS în înțelegerile de la Malta privind noua ordine mondială, o ține pe a ei, așa cum au stabilit neo-conservatorii în septembrie 2000 prin viziunea strategică *Rebuilding America's Defence* (Reconstruirea Apărării Americane), unde întâlnim ca principal obiectiv „descurajarea concurenței națiunilor avansate industrial și chiar aspirațiile acestora de a juca un rol mai important regional sau global”. Te întrebi cu

¹ Friedrich Ratzel (1844 - 1904), geograf și etnograf german, cunoscut pentru a fi elaborat conceptul de „spațiu vital” și considerat fondatorul conceptului german de *geopolitik*.

îndreptățire: există astfel de națiuni în afară de americani? Poate chinezii? Poate rușii? Poate rușii și chinezii împreună? Poate UE? Poate UE alături de SUA? Poate noile țări emergente, Brazilia, India, Africa de Sud care se dezvoltă într-un ritm amețitor, tocmai pentru că își văd în pace de treburile lor? Cam mulți de poate! Așa că istoricul va avea destul timp să privească și să studieze cum va evolua lumea. Istoricul se întoarce așadar la istorie, adică la trecut și la prezent. Viitorul este prea riscant în această epocă a globalizării, pentru că cei care iau decizii nu sunt siguri că au învățat bine lecțiile trecutului. Ritmul globalizării este atât de trepidant încât nu mai au timp fizic să mai învețe ceva, darămite să mai și reflecteze asupra marilor probleme de securitate ale omenirii. Strategiile de tot felul au început să apară și ele, dar nu ca niște documente produse în urma unor reflecții serioase ale unor oameni competenți și excelențe intelectuale, ci mai degrabă ca produse ale unor reflexe la spaime, catastrofe, terorism, extremism violent, înaltă corupție, criminalitate transfrontalieră și multe alte nenorociri care s-au întâmplat și evident că se mai pot întâmpla.

Dar România? România este singura din Tratatul de la Varșovia care refuzase să-și trimită trupele în Cehoslovacia pentru a înăbuși „Primăvara de la Praga” în august 1968. Este aceeași Românie care refuzase să rupă relațiile cu Israelul după războiul de șase zile din iunie 1967, sau care dăduse o misiune diplomatică cu o prestație de excepție pentru a modera negocierile pentru pace în Orientul Mijlociu. Este vorba de aceeași țară, România care, deși membră a Tratatului de la Varșovia, promova politici mult mai apropiate de Mișcarea Țărilor Nealiniate. Merita liderul unei astfel de țări să fie executat chiar în sfânta zi de Crăciun, marea sărbătoare a creștinătății? Istoria contrafactuală devine în atare condiții, dacă nu ridicolă cel puțin respingătoare și neconvingătoare.

România nu ar fi meritat să sângereze în decembrie 1989. România ar fi meritat o soartă mai bună. Dar acest aspect al istoriei contrafactice, pentru că tot contrafacere se numește și atunci când scrii istoria așa cum îți dorești să se fi petrecut, nu ne ajută cu nimic. Nu ne ține nici de foame, nici de frig. Nu încântă pe nimeni. Pentru că istoria cea adevărată se simte, nu se scrie. După 24 de ani, aproape un sfert de secol, românii se întreabă de ce au sângerat în decembrie 1989? Chinezii au sângerat pentru ca după un sfert de veac să le fie ceva mai bine. Rușii s-au lepădat de regimul sovietic, privesc cu răceală și suspiciune premiul Nobel pentru Pace primit de Gorbaciov pentru că a prăbușit URSS și se

sint mai în siguranță dacă sunt conduși de foștii ofițeri ai serviciilor secrete. La Moscova se șoptește în surdină că aceștia ocupă peste 50% din Dumă (Parlamentul Federației Ruse), iar un procentaj asemănător dețin și fotoliile ministeriale ale guvernului central. Mai mult, rușii au reușit să transforme uriașele lor bogății naturale în instrument de politică externă. Cât despre liderul lor, Vladimir Putin, conform unui sondaj *Forbes*, la nivelul lunii octombrie 2013, el este perceput ca fiind cel mai puternic lider al planetei. E la al treilea mandat de președinte, între timp a mai avut două de prim-ministru. Îi pare rău după URSS, dar îi pare bine că Gorbaciov a ieșit la pensie și nu mai are cine să-i trădeze pe ruși la americani, sau să se lase tras pe sfoară de occidentali.

Dar un istoric obiectiv trebuie să vadă și partea plină a paharului. România este membră a NATO și UE. Numai că Bruxelles-ul se cam încruntă când se uită la România. Ce vede? Și iarăși îmi vin în minte tot felul de informații de ultimă oră pe care mă grăbesc să le pun în ordine. Corupția la cel mai înalt nivel, care a luat amploare fără precedent, o justiție care, dacă nu se face de răs, este oricum departe de ceea ce înțeleg românii prin a se face dreptate în țara lor; o clasă politică care seamănă cu orice altceva decât cu un grup de lideri ai elitei care să vrea și să poată să guverneze în interesul național; o masă importantă de români care trăiește sub limita sărăciei, și câte și mai câte. Totul se vede nu numai de aici, din România, ci și de la Bruxelles. În ceea ce privește NATO, nici aici lucrurile nu stau pe roze. De curând ne-a vizitat George Friedman, o excelență a analizei politice și strategice, director al Institutului *Stratfor Global Intelligence* din SUA, care ne sfătuiește să negociem cât mai urgent un tratat de apărare a granițelor pentru că, la o adică, aliații din NATO nu ar fi prea încântați să ne sară în ajutor. Un astfel de tratat ar putea fi negociat, cu mari sacrificii economice, doar cu SUA, marea noastră aliată de care ne leagă și un parteneriat strategic special. Dar domnul Friedman a uitat să ne spună ce garanții poate obține România pe termen lung? Nu de alta, dar acum îi admirăm și îi susținem necondiționat pe americani, i-am așteptat aproape jumătate de secol să vină, dar nu putem uita totuși că antiamericanismul a crescut în ultimii ani pe plan global la peste 50 –60 %. E greu, dacă nu imposibil, pentru un istoric să dea verdicte sau să facă predicții. Un istoric nu-ți poate spune decât că acest antiamericanism a crescut atât de spectaculos, printre altele, pentru că în urma războiului din Irak (martie-mai 2003 și prelungit aproape încă 9 ani) s-au înregistrat nu mai puțin de 45.000 de morți din rândul civililor necombatanți, iar

această „performanță” au realizat-o printr-o sfidare totală a sistemului de drept internațional umanitar. Și așteptăm cu înfrigurare cifrele și bilanțul în urma războiului din Afganistan, început și el imediat după atentatele din 11 septembrie 2001 și prelungit încă 12 ani, chiar dacă între timp, principalul obiectiv fusese atins: nimicirea lui Osama bin Laden. Același istoric îți mai poate spune din istoria reală, nu din cea contrafactuală, cu certitudine că există în lume termenii de antiamericanism, anticomunism, antisovietism, antinazism, dar și antiromânism, acesta din urmă promovat, mai recent, de cei care ne interzic tricolorul chiar la noi în țară (apropo de cum au ajuns românii după un sfert de veac) etc. Dar cu certitudine nu există antichinezism. Asta ca să punem punct, sau mai degrabă, virgulă, la istoria care ne doare.

Prof. univ. dr. Cristian Troncotă

Siluitori ai limbii române

„*Gramatici certant*” spune un vers din Horațiu, devenit dicton larg acceptat, cu sensul că specialiștii dezbăt un subiect de multe ori în discuții aprinse, acordând atenție fiecărui detaliu.

Iată însă că specialiștii noștri în științe filologice au căzut de acord, fără multe discuții sterile, că pot fi considerați creatori de „limbă literară românească” doar trei personalități: Mihai Eminescu, Tudor Arghezi și Nichita Stănescu. Doar ei au fost în stare să dea sensuri noi cuvintelor din frumoasa noastră limbă română, doar ei au fost în stare să le îmbine așa cum nu a mai reușit nimeni și, la nevoie, să creeze chiar cuvinte noi. Ei și numai ei.

Plecându-ne frunțile în fața geniului acestor mari poeți, nu putem decât să fim și noi, muritorii de rând, de acord cu opinia formulată de filologi.

Iată însă că pe lângă statuile acestor genii țopăie unii care, deși nu reușesc să se înalțe mai sus de glezna iluștrilor titani, vor și ei să fie considerați „creatori de limbă”, vor să dăinuie în posteritate și lansează de aceea în spațiul public formulări ciudate, menite de fapt a dispărea precum fumul în vânt. Dar ca și fumul înecăcios, până să dispară, vorbele lor poluează mediul.

Nu ne vom referi nici la presa scrisă, nici la cea audiovizuală (aici este domeniul de competență al CNA), ci la câțiva oameni politici și la una dintre formulările care se pare că le devine tot mai dragă.

Și, pentru a nu crea un suspans inutil, afirmăm de la bun început că avem în vedere termenii „securist” și aiuritorul adjectiv derivat din acesta – „securistic”.

Nu vom deschide Gramatica limbii române la „Formarea cuvintelor” și, mai ales, nu vom intra într-o dezbatere privind sufixul *-ist*, deși poate că ar fi de folos. De ce? Pentru că acest sufix face parte din categoria celor cu care se formează „numele de agent”, acest ultim cuvânt însemnând „cel care face un anumit lucru” (lat. *ago – agere* = a face). Acest „nume de agent” este de fapt ceva mai larg, el desemnând nu doar pe cel care lucrează într-un anumit domeniu, ci și pe cel care are de-a face cu un anumit obiect. Așa au fost formate cuvinte precum de la chimie – chimist; farmacie – farmacist; șah – șahist; fotbal – fotbalist; tractor – tractorist. Dar dacă spunem „securist”, ce idee inducem? Că respectivul ar avea de-a face cu securea? Întrucât folosim sufixul *-ist* și pentru a-l desemna pe cel care folosește un anumit instrument: pian – pianist, nai – naist, trombon – trombonist etc.

Desigur, discuțiile pot fi mult mai largi, exemplele mai nuanțate, pot fi găsite, eventual, excepții. Dar nu aceasta este esența.

Ceea ce trebuie reținut este faptul că termenul „securist” este o invenție nefericită, tendențioasă, jignitoare, nelalocul ei. Dacă putem forma de la artilerie – artilerist, de la cavalerie – cavalerist, de la transmisiuni – transmisionist, de la securitate nu putem forma securist. Oricât de mult ar fi siluite regulile elementare ale limbii române.

Și mai nefericită este invenția „securistic”, al cărei sens peiorativ nu trebuie demonstrat aici. Cuvântul este perceput ca atare atât de cel care îl emite, cât și de cel care îl recepționează. De îndată ce vor să blameze un adversar, îl poți auzi pe cutare sau cutare politician spunând că respectivul folosește „metode securistice”.

Or tocmai în aceasta constă pericolul: prestigiul de care se bucură la un moment dat o persoană poate face ca masa vorbitorilor de limbă să preia și să propage un cuvânt strâmb sau o expresie folosită în mod eronat.

Și astfel unii politicieni ajung să se creadă și creatori de limbă.

Dar, indiferent de dimensiunea lor pe plan politic, pe plan lingvistic ei nu sunt decât niște pigmei. Și acest lucru trebuie să li se spună cu toată franchețea.

De fapt, realitatea este aceea că modelul oferit de ei este, pe ici, pe colo, urmat. Atât în presa scrisă, cât și cea audiovizuală, unii și-au trasat ca linie de conduită să atribuie Securității toate relele fostului regim. Indiferent de tema abordată, ei conchid prin a spune că „Securitatea este de vină”.

Un asemenea procedeu, dincolo de lipsa de profesionalism pe care o dezvăluie, reprezintă o eroare de substanță, o instituție neputând în niciun caz să fie responsabilă pentru tot ce a făcut sau nu a făcut un stat în decursul existenței sale. Cei care procedează astfel împiedică stabilirea adevăratelor vinovații, permit ca adevărații vinovați să rămână ascunși în spatele perdelei de fum a unor acuze nefondate, niciodată dovedite.

Dar marii manipulatori ai opiniei publice știu foarte bine că o minciună repetată suficient de mult ajunge în cele din urmă a dobândi crezare.

În plus, probabil că ei speră ca procedând astfel să tocească incisivitatea actualelor servicii de informații naționale. Încercări sortite, cu siguranță, eșecului.

Paul Carpen

ÎN SPRIJINUL CULTURII DE SECURITATE

Decernarea premiilor revistei *Intelligence*

În ziua de 12 septembrie 2013, în Aula mare a Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I”, a avut loc decernarea premiilor revistei „*Intelligence*” a Serviciului Român de Informații cu prilejul împlinirii a cinci ani de existență a acesteia. A fost prezentă conducerea Serviciului Român de Informații, numeroși invitați, reporteri și fotoreporteri.

Cuvântările rostite de dl. ambasador George Cristian Maior, de redactorul șef al revistei, Flaviu George Predescu, cât și de cei premiați s-au constituit în mesaje foarte importante pe linia promovării culturii de securitate.

Din partea ACMRR- SRI au participat președintele Asociației, primul vice-președinte și un vicepreședinte, precum și redactorul șef al revistei „*Vitralii – Lumini și umbre*”, prof. univ.dr. Cristian Troncotă, care a primit unul din premiile revistei „*Intelligence*” pentru contribuțiile sale la realizarea acesteia.

Simpozioane și dezbateri, Pitești, Râmnicu Vâlcea

PITEȘTI

La 29 octombrie a avut loc în amfiteatrul „Gheorghe Brătianu” din cadrul Universității Pitești, o dezbatere ocazionată de lansarea numărului 16 al revistei „*Vitralii – Lumini și umbre*”. La eveniment au participat președintele ACMRR - SRI, col. (r) Filip Teodorescu, redactorul șef al revistei, gl.bg (r) prof. univ. dr. Cristian Troncotă, vicepreședinții Asociației gl. bg (r) Vasile Mălureanu și gl. bg (r) Ion Stoica. Evenimentul a fost realizat în colaborare cu Universitatea din Pitești și Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu”.

Auditoriul a fost format din reprezentanți ai autorităților publice locale, ai instituțiilor culturale și de

presă, cadre universitare și studenți ai facultăților de istorie și psihologie, ofițeri de informații în rezervă.

Manifestarea a fost moderată de conf. univ. dr. Constantin Bărbulescu – decanul Facultății de Științe Socio-Umane. Din partea autorităților publice argeșene au luat cuvântul președintele Consiliului Județean, Constantin Nicolescu, și subprefectul Ion Burnei.

După prezentarea unor succinte alocuțiuni pe tema culturii de securitate de către reprezentanții ACMRR – SRI și ai redacției revistei „*Vitralii – Lumini și umbre*”, au urmat intervenții ale participanților piteșteni, care au formulat aprecieri și au adresat întrebări privind diverse aspecte ale istoriei recente. Menționăm contribuțiile avute la reușita acțiunii de domnii prof. univ. dr. Gheorghe Barbu – fost rector al Universității, dr. în sociologie Octavian Sachelarie – directorul Bibliotecii Județene Argeș, Mihai Goleșcu – directorul ziarului „Argeșul”, Gheorghe Frangulea – directorul Editurii „Pământul” și gl.bg. (r) Gheorghe Balaban – președinte al Asociației „Cultul Eroilor”.

Publicațiile locale „*Argeșul*”, „*Jurnalul de Argeș*”, „*Ancheta*”, „*Gherila*” și „*Obiectiv*” au semnalat și reflectat manifestarea în paginile lor. Postul „*Absolut TV*” a difuzat un interviu luat colonelului (r) Filip Teodorescu înainte de începerea dezbaterii, iar postul „*Curier TV Argeșean*” a difuzat în direct o dezbatere pe tema culturii de securitate la care au participat domnii Filip Teodorescu și Cristian Troncotă, ca interlocutori ai realizatorului de emisiuni Liviu Roșu.

RÂMNICU VÂLCEA

Biblioteca Județeană „Antim Ivireanul” din Râmnicu Vâlcea a găzduit, la 11 octombrie a.c. o întâlnire - dezbatere pe tematica securității naționale, organizată dedicată prezentării volumului „*Fereastra serviciilor secrete - România în jocul strategiilor globale*” de gl. bg. (r) Aurel Rogoian. Evenimentul a beneficiat de participarea generalului Iulian Vlad, fost șef al Departamentului Securității Statului, președinte de onoare al ACMRR-SRI, care a vorbit despre evenimentele prezentate în carte, confirmând cele relatate în volum și susținute prin documente.

Manifestarea a fost deschisă de prof. Augustina Sanda Constantinescu, directoarea Bibliotecii Județene Vâlcea, iar din partea autorităților locale au luat cuvântul dr. ing. Ion Cîlea, președintele Consiliului Județean Vâlcea, și

subprefectul județului Vâlcea, doamna Aurora Gherghina. Moderatoarea dezbaterii a fost conf. univ. dr. Gabriela Rusu Păsărin.

Evenimentul s-a bucurat de participarea a peste 150 persoane, fiind prezentat pe larg de presa locală, precum și de cea din județul Dolj. Posturile de televiziune locale au difuzat în mai multe rânduri aspecte de la dezbateri, precum și interviuri pe problematica securității naționale, acordate de autorul volumului, de col. (r) Grigore Predișor, președintele Sucursalei ACMRR-SRI Vâlcea și de lt. col. (r) Marian Petrescu, membru al Biroului Executiv al organizației menționate.

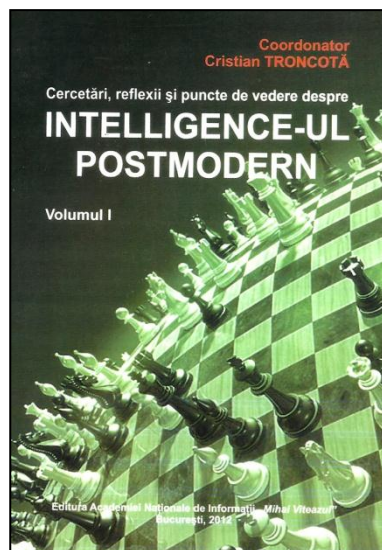
NOTE DE LECTURĂ

Despre Intelligence-ul postmodern

Editura Academiei Naționale de Informații „Mihai Viteazul” ne propune spre lectură o interesantă culegere de **„Cercetări, reflexii și puncte de vedere despre intelligence-ul postmodern”**, coordonată de prof. univ. dr. Cristian Troncotă. Cele două volume reprezintă rodul cercetărilor realizate de studenții doctoranzi din anul I al Școlii doctorale din Academia Națională de Informații „Mihai Viteazul”, pe teme ce acoperă domeniul, mult prea puțin cunoscut de publicul larg, al muncii de informații în secolul XXI.

Conceptul de *intelligence* post-modern este construit pe baza realității lumii actuale, și anume că perioada modernă a istoriei lumii, inclusiv perioada „clasică” a activității de informații se încheie odată cu impunerea fenomenului globalizării, făcând loc lumii postmoderne, caracterizată de interdependența economică, socială, politică și militară, dar și de caracterul neconvențional al confruntărilor și actorilor acestora.

Structurarea volumului pe două secțiuni, respectiv „Cercetări și reflexii asupra *intelligence*-ului modern” și „Servicii de informații Euro-Atlantice” urmărește să unească rapoartele de cercetare într-o logică de prezentare teoretică și practică, de natură să faciliteze cercetările viitoare și să sugereze noi direcții de investigație pentru următoarele generații de doctoranzi, constituind o semnificativă etapă în procesul creării unei școli românești de gândire în domeniul *intelligence*-ului.

Dezvoltarea tehnologică și sistemul de securitate

Gl. mr. (r) prof. univ. dr. Constantin Onișor, de la Academia Națională de Informații Mihai Viteazul ne aduce în atenție recentul volum intitulat **„Implicațiile cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și inovării în sistemul de securitate”**, avându-l ca autor pe conf. univ. dr. Gabriel I. Năstase.

Începutul secolului XXI evidențiază dezvoltarea societății informaționale bazată pe cunoaștere, tendința de globalizare a structurilor din diferite domenii (politice, economice, militare, de cercetare etc.), până la nivelul individului. În acest context, cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovarea sunt solicitate să se conecteze la dimensiunile de securitate și în alt mod decât cel tradițional. Astfel, au apărut noi tipuri de concepte multicriteriale și lucrative într-un spectru larg de cerințe și nevoi ale securității moderne, care au permis reducerea timpilor de reacție la diferiți stimuli, folosind în același timp și sisteme informatice interconectate.

Procese operaționale complexe și directe, imagini reale transmise cu ajutorul Internetului și preluate de marile companii multi-media, inclusiv din domeniul militar, au generat reacții diferite, ajungându-se la asistarea în direct la realizarea securității moderne. Rapiditatea operațiilor și comunicării a avut un impact major și asupra sistemelor/sectoarelor de securitate și a dimensiunilor militare în ansamblu, mai ales în statele puternic dezvoltate informațional și tehnologic, generând în ultimii ani cele mai spectaculoase transformări.

Lucrarea reprezintă un demers științific valoros tocmai în aceste domenii de vârf ale societății informaționale bazate pe cunoaștere și înglobează analize multilaterale ale procesului infodecizional. Lucrarea analizează impactul cercetării științifice, înaltelor tehnologii și inovării asupra acțiunilor securității moderne, fundamentate atât pe teoria sistemelor, realizărilor informaticii și perfecționării tehnologiei informației, comunicațiilor moderne și cercetării operaționale. Totodată, autorul lucrării prezintă ipoteze de lucru în sectoarele de securitate, oferind și soluții cu un pronunțat caracter practic-aplicativ. În esență arhitectura lucrării este dată de corelațiile și determinările dintre cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovarea și noul conținut al securității moderne.

DIN VIAȚA ȘI ACTIVITATEA ACMRR – SRI

- În ziua de 27 septembrie a avut loc **ședința Consiliului Director al Asociației**, la care au participat, pe lângă membrii acestui organism, președinții de Sucursale, respectiv reprezentanți ai acestora. Au fost analizate măsurile stabilite în baza hotărârilor Adunării Generale din luna aprilie a.c., care vizau o sporire a implicării Sucursalelor în realizarea obiectivelor statutare, între care coordonarea activității lor de către vicepreședinții Comitetului Executiv. Aceștia prezintă periodic rapoarte privind modul în care își îndeplinesc sarcinile, concluzii ce rezultă și măsuri care se impun, astfel încât activitatea la Sucursale să fie mai dinamică, iar rezultatele mai consistente. Totodată, s-au convenit noi acțiuni de natură să amplifice implicarea Birourilor Executive în transpunerea în practică a prevederilor documentelor programatice ale Asociației.

De asemenea, au fost discutate noul Statut al Fundației „Solidaritate, Patrie și Onoare” și Regulamentul intern de funcționare al acesteia, insistându-se pe noile prevederi care oferă posibilitatea rezerviștilor militari proveniți din instituție să aibă calitatea de membru-asociat. Această calitate poate fi obținută în urma completării unei adeziuni și achitării contribuției financiare stabilite de Comitetul de conducere al Fundației, destinată să asigure fondurile necesare pentru acordarea de ajutoare celor cu suferințe grave.

- La invitația Biroului Permanent Central al Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră „Alexandru Ioan Cuza” din Ministerul Apărării Naționale, **președintele ACMRR-SRI, colonel (r) Filip Teodorescu**, a participat în ziua de 6 noiembrie a.c. la Conferința Națională a acestei asociații, în care a fost analizată activitatea desfășurată în perioada 2009-2013 și alese noile structuri de conducere. Colonel (r) Filip Teodorescu a transmis un Mesaj în care a evocat raporturile de camaraderie dintre cele două Asociații, demersurile benefice rezerviștilor militari întreprinse împreună, dar și responsabilitatea comună în îndeplinirea obiectivelor stabilite în Protocolul Comun de colaborare.
- La sfârșitul lunii octombrie, colegi din Sucursala **Bacău** au fost angrenați pentru rezolvarea unor sarcini specifice, în cadrul unui exercițiu public de mobilizare. La finalul acțiunii, conducerea Direcției Județene de Informații a

adresat mulțumiri pentru modul responsabil și profesionist în care rezerviștii și-au îndeplinit misiunile.

- Reprezentanți ai Sucursalei **Neamț** au participat, la sfârșitul lunii octombrie, la invitația comenzii Garnizoanei Piatra Neamț, la festivitățile organizate cu ocazia Zilei Armatei Române de către Batalionul 634 infanterie „Petrodava”. La activități similare au participat și reprezentanți ai Sucursalei **Harghita**.
- În perioada 29-31 octombrie 2013, un grup de membri ai Sucursalei **Bihor** au efectuat o vizită la Curtea Gojdu din Budapesta, la parohia ortodoxă din incinta acesteia, precum și la locul de veci al lui Emanoil Gojdu, situat în cimitirul Kerepesi din capitala ungară, unde au depus o coroană de flori.
- La 15 octombrie, membri ai Sucursalei **Hunedoara** s-au întâlnit cu colegi din sucursala **Alba** și au vizitat obiective istorice din orașul Alba Iulia, beneficiind de explicațiile prof. dr. Gh. Anghel, fost director al Muzeului Național al Unirii, precum și ale col. (r) ec. Ioan Străjan, director al revistei „Dacoromania”.
- Circa 25 de membri ai Sucursalei **Dolj** au participat la festivitatea dedicată Zilei Persoanelor Vârstnice, organizată la 12 octombrie împreună cu structurile locale ale ACMRR din MAI și MAPN, precum și cu Asociația Pensionarilor din cadrul CFR.
- La inițiativa și sub coordonarea președintelui Sucursalei **București**, la 9 octombrie a.c. s-a organizat o acțiune colegială cu participarea mai multor cadre în rezervă care au activat pe profilul Securitate Economică. Asemenea întâlniri urmează a fi organizate în fiecare an la 9 octombrie.
- În cursul lunii septembrie, Sucursala **Satu Mare**, cu sprijinul Asociației Civice Tempora, a organizat o reuniune colegială de două zile, la care au participat reprezentanți din sucursale transilvănene (**Alba, Arad, Bihor, Bistrița-Năsăud, Caraș-Severin, Cluj, Covasna, Hunedoara, Maramureș, Sălaj, Sibiu, Timișoara**), precum și membrii conducerii Direcției Județene de Informații și alți colegi aflați în activitate. Participanții au apreciat buna organizare a evenimentului, precum și buna colaborare a Sucursalei Satu Mare cu Direcția Județeană de Informații.

- Membri ai Sucursalelor **Galați** și **Brăila** au participat, în cursul lunii septembrie, la o ședință de tragere organizată la poligonul Mălina aparținând AJVPS Galați. Participanților care au obținut bune rezultate le-au fost acordate premii simbolice.
- Sucursala **București** a organizat la sfârșitul lunii septembrie, ultima excursie din acest an în cursul căreia participanții, cazați la Complexul Vâlcea, au vizitat obiective turistice din județele Argeș, Dâmbovița, Sibiu și Vâlcea. În cursul anului 2012, la aceste excursii au participat 142 de membri ai Sucursalei și membri de familie.
- Sucursala **Vâlcea** a continuat acțiunile sub genericul „Colind aniversar”, cadre ale sucursalei deplasându-se pentru a-și omagia colegii seniori cu ocazia zilelor de naștere. În același context, în cursul lunii septembrie a fost organizat un amplu eveniment cultural-recreativ, în cursul căruia a fost omagiat, cu prilejul aniversării a 80 de ani, și col. (r) Gheorghe Răbăcel, adjunct al comandantului Școlii de ofițeri activi în perioada evenimentelor din decembrie 1989.
- Și în acest trimestru, Sucursalele Asociației au organizat momente festive în care i-au omagiat pe cei care au activat în structurile naționale de informații și au ajuns la vârsta senectuții, dar și pe mai tinerii seniori, începând cu vârsta de 65 de ani. A fost evocată activitatea pe care au desfășurat-o cu dăruire și responsabilitate dedicată apărării intereselor Patriei, protejării valorilor ei fundamentale. Participanții și-au reamintit momente frumoase, reușite sau mai puțin fertile din munca lor, sperând să se revadă peste viitorii cinci ani.

PREZENȚI ÎN VIAȚA ȘI CULTURA CETĂȚII

- La 27 octombrie, colegul nostru col. (r) **Voicu Șichet**, președintele Sucursalei **Satu Mare**, fiu al satului Tătărești, a lansat în localitatea natală cartea sa intitulată *Cântări pentru ultimul drum*. Lansarea a avut loc în cadrul unui amplu eveniment ocazionat de sfințirea și inaugurarea noului cămin cultural, organizat de primăria și consiliul local Viile, jud. Satu Mare, împreună cu parohia din Tătărești.
- La 24 octombrie a fost lansat la Miercurea Ciuc proiectul „Voluntarii Ciucului”, implementat de Asociația pentru Siguranță Comunitară și

Antidrog (ASCA) – Harghita, care are ca președinte pe **col. (r) Adreana Teslovan**, membră a Biroului Executiv al Sucursalei **Harghita**.

Alți membri ai Sucursalei **Harghita** – **col. (r) Ilie Mohora**, **col. (r) Virgil Nedea**, **col. (r) Ioan Găvojde** – au fost aleși în Consiliul Director al Filialei județene a Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”.

- În cadrul „Salonului hunedorean al cărții” a fost lansat volumul „*Revolta*” al colegului nostru **col. (r) Dumitru Petcu** din Sucursala Hunedoara, care face o trecere în revistă a evenimentelor și a evoluției societății românești din 1989 până în prezent.

NOI APARIȚII EDITORIALE

- La editura Paco a apărut recent o interesantă carte de călătorie semnată de colegul nostru col. (r) Dr. Gheorghe Rațiu, intitulată „**Comorile din țara dragonilor – China: Uriașul de la capătul lumii**”. După cum ne indică subtitlul lucrării („*douăzeci de ani printre chinezi*”), volumul este rodul unei bogate experiențe rezultate din numeroasele călătorii efectuate în această țară.

După cum afirmă autorul, materialul documentar al lucrării este dintre cele mai bogate: douăzeci de carnete de notițe, „*câte unul pentru fiecare an cât am călătorit în China*”, aproape 1000 de fotografii, broșuri, pliante, hărți și albume, adunate într-o perioadă care a coincis cu primele decenii ale procesului de reformă și dezvoltare a țării. De aceea, lucrarea nu se referă doar la „comorile din țara dragonilor” ci și la realitățile din China contemporană.

- „**Caietele CNSAS**”, an IV, nr. 1-2 (7-8)/2011, aduc în atenție o serie de aspecte mai puțin cunoscute ale activității serviciilor românești de informații din perioada anterioară anului 1989, punând în valoare importantul volum arhivistic preluat de la aceste servicii.

Între articolele de interes semnalăm: „*Capitaliștii avant la lettre: Securitatea și operațiunile valutare speciale din anii '80*” (Florian Banu), „*Mircea Eliade – un român pentru eternitate. Ecouri din arhivele Securității*” (Luminița Banu), „*Biografia unui spion sovietic: generalul Ion Șerb*” (Petre Opriș), „*Regizorii de culise. Șefii Serviciului «D» (Dezinformare) din cadrul Securității*” (Alina Ilinca, Liviu Bejenaru).

„VITRALII – LUMINI ȘI UMBRE” – PREZENȚĂ ȘI ECOURI

Ca în fiecare număr, prezentăm în cele ce urmează unele dintre ecourile recepționate la redacție în legătură cu interesul cu care revista „Vitralii – Lumini și umbre” este primită în mediile instituționale preocupate de problematica securității naționale, în presa de specialitate și în rândul marelui public.

- Articolul jurnalistului Mircea Canțăr intitulat „*Despre deconspirare, după cinci ani de nou cadru legislativ*”, apărut în ziarul **Cuvântul libertății (Dolj)** din 12 octombrie, cuprinde o serie de interesante considerații și puncte de vedere inspirate de articolul gl. bg. (r) Vasile Mălureanu „*Deconspirarea: cinci ani de abuzuri*”, apărut în numărul 15 al revistei.
- Revista **Tribuna** din **Sibiu** publică, la 3 noiembrie, o recenzie a numărului 16 al revistei, sub semnătura lui N. I. Dobra, care apreciază, în legătură cu simpozionul realizat la Timișoara, că „*redactorii și colaboratorii revistei au dovedit curaj organizând și participând la acest simpozion în «gura lupului», semn că lucrurile și evenimentele au început să se așeze pe un făgaș mai normal*”. Aceeași publicație a prezentat, la 27 septembrie, sub semnătura aceluiași autor, și numărul 15 al revistei.
- Numărul 16 al revistei este recenzat în **Jurnalul de Dâmbovița** din 23 octombrie, de jurnalistul Virgil Voinescu, care apreciază că „*fiecare articol este, pe lângă o lectură plăcută și unul de interes adresat deopotrivă profesioniștilor și publicului larg*”. O prezentare a aceluiași număr, semnată de Mircea Cotârță, apare în cotidianul **Dâmbovița** din 16 octombrie
- Sub titlul „*Invazia din 1968 trebuia să fie concomitentă în Cehoslovacia și România*”, jurnalul independent **Informația Harghitei** din 25 octombrie prezintă unele fragmente din articolele pe această temă apărute în numărul 16 al revistei.
- În **Ziarul Văii Jiului** din 18 octombrie, Cătălin Docea prezintă numărul 16 al revistei, apreciind că acesta este „*o lectură palpitantă pentru pasionați, inițiați ori începători*”. De asemenea, publicația reproduce articolul „*Jertfa pentru cărbune*” semnat de col. (r) Tavi-Octavian Lasconi.
- Numărul 16 al revistei a mai fost semnalat în publicațiile: **Informația de Alba** din 29 octombrie, **Ziarul Hunedoreanului** din 18 octombrie, **Răsunetul**

(**Bistrița-Năsăud**) din 9 octombrie, **Atitudini (Prahova)** nr. 10/octombrie 2013, iar numerele 13-15 în revista **Dacoromania** din **Alba Iulia**.

- Prezentări ale numărului 15 al revistei se regăsesc în publicațiile: **Opinia** din **Buzău** (Marin Ifrim, „Revista Vitralii, între veridicitate și coerență”: „*Pe ansamblu, revista dă impresia accentuată a unui profesionalism greu de combătut...*”); **Graiul Maramureșului** din 16 iulie (Gheorghe Pârja: „*Vitralii, oxigenul publicistic de care avem nevoie*”).

* * *

Ilustrăm acest număr al revistei cu câteva din lucrările colegului nostru ialomițean Vasile Pană. Născut în 1938 pe meleaguri călărășene, Vasile Pană mărturisește că a moștenit pasiunea pentru pictură de la mama sa. Absolvent al Școlii de ofițeri (10963-1966) și al Facultății de drept (1968), Vasile Pană și-a perfecționat tehnica artistică în cadrul Școlii populare de artă, sub îndrumarea prof. Vasile Troian (1989), precum și prin studiu individual.

Vasile Pană a participat la numeroase expoziții de grup în orașul Miercurea Ciuc, precum și în Slobozia, inclusiv în cadrul Inspectoratului Județean de Poliție.

Creația lui Vasile Pană se inspiră din trăiri interioare, reflectate în picturile marine, dar și din frumusețea zonelor călărășene, la care se raportează toate visele artistului.

oooOOOooo